

GOLDONI

TEATRU

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

CARLO GOLDONI

CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

1087

CARLO TEATRU

Cu o prefa}ă de ALEXANDRU BALACI

DIT U R A DE STAT PENTRU LITERATURA SI ARTA

FATA CINSTITĂ

COMEDIE VENEȚIANĂ

*Reprezentată pentru prima oară la Veneția,
în timpul carnaoalutut din anul 1745*

In românește de FLORIN CHIRIT/ESCU
P Î R S O N A . J E I E

OTTAVIO, maicii iz de Rija Verde
Maichia XEATRICB, seția sa
PANTALONE de' EISOGNOSI, negustor
veiețian, despre cile se credea că
este
tatăl lui Eelio BEITINA, o fată din
Veneția, protejata
lui Pantalone CATTE,
spălătoreasă, soția lui Arleccbuno
și sora Bettinei Jupin MENEGO
CAINEELO, barcagiul

marchizului, despre care se
credea
că este tatăl lui Pasqualino LELIO,
despre care se credea că e fiul lui
Pantalone, dar despre care se
află că
e fiul lui jupîn Menego
PASQUALINO, despre care se credea
că
e fiul lui jupîn Menego, dar
despre
care se află că e fiul lui Pantalone
Donua PASQUA din Palestrina, soția lui
jupîn Menego BRIGHEELA,
servitorul marchizului ARLECCHINO,
soțul Cattei NANE, barcagiu TITA,
barcagiu UN BĂIAT de la cafenea UN
BĂIAT, care, după obiceiul venețian,
anunță cu voce tare locul unde
se
vînd biletele de teatru SCANNA,
cămătar
UN CĂPITAN de poliție și oamenii săi

Acțiunea se petrece la Veneția

ACTUL I

SCENA I

Camera marchizului

MAB.CN iz ui, OTTAVIO, care scrie la o măsuța; e în Itaiuă de casă. MARCHIZA BIĂTRICE poartă veșminte de gală

OTTAVIO: Da, doamnă, am înțeles... Acuma scriu o scrisoare, lasă-mă!

BEATRICE : Astă-seară mă duc la contesă, că are o sindrofie și vine lume.

OTTAVIO: Foarte bine. (*Scriind.*) „Scumpul meu- prieten...”

BEATRICE: Sper că vei veni și dumneata.

OTTAVIO: Nu pot. (*Scriind.*) „Dacă n-am putut răspunde pînă acum la scrisoarea domniei-tale...”

BEATRICE: Și cine mă va aduce acasă?

OTTAVIO: Voi trimite gondola. (*Scriind.*) „...te rog să mă ierți, deoarece...”

BEATRICE: Și vrei să mă întorc acasă singură?

OTTAVIO: Ia pe cineva să te-nsoțească. (*Scriind.*) „...te rog să mă ierți, deoarece afacerile mele...”

BEATRICE: Dar pe cine să iau să mă-nsoțească?

OTTAVIO: Ia-1 pe dracu! (*Scriind.*) „...afacerile mele nu mi-au îngăduit.”

BEATRICE: Ei bravo, scumpul meu soț, că mare dobitoc mai ești!

OTTAVIO (*scriind*): „De altfel n-am încetat de-a te servi...”

BEATRICE: Cu dumneata nu mai pot să trăiesc!

9 — (ioldoni — Teatru, voi. I

OTTAVIO: Atunci cra.pl! (*fScrund.*) „Am tttfdt cu negustorul pe c&te îi cicaoști...”

BEATRICE: Frumoasă educație!

OTTAVro (*scriind*): „...și m-x- asigurai că măi înUi...” BEATRICE:

Mai întâi aș pkca îi» casa asta... OTTAVTO: O! de-ai vie a

domnul! (*Scriind.*) „...mai

iutii îți va, trimite stofa...” BEATRICE: E un. serviciu pe care ți La ceiut vieo femeie?

OTTAVro: Da, doamnă. (*Scrie.*)

BEATRICE: O felicit.

OTTAVIO: Și eu pe dumneata. (*Scrie.*)

BEATRICE: Ai face tine să obții stofa aceea pentru mine, căci mi-ar trebui.

OTTAVIO: Scumpă marchiză, fii atît de tună și du-te!

BEATRICE: Ai merita o soție cum ți-ani mai spus...

OTTAVIO: Una mai rea ca dumneata n-aș găsi niciodată!
(*Scrie.*)

BEATRICE: În numele cerului, ce poți spune despre mine?

OTTAVIO: Pleacă, pleacă... fă-mi acest serviciu! BEATRICE: Se știe cât de înțeleaptă sînt... OTTAVIO: Da, doamnă. (*Scrie.*)

BEATRICE: Se știe cât de delicată sînt... OTTAVIO: Da, doamnă.

(*Scrie.*) BEATRICE: Sînt o femeie onorabilă... OTTAVIO: Da, doamnă. BEATRICE: Ești un smintit! OTTAVIO: Nu, doamnă... (*Scrie.*)

SCENA 2

BRIGHELA, I, A și cei de mai înainte

BRIGHELA: Nobilă doamnă, se află aici domnul conte care a venit să vă conducă la sindrofie. BEATRICE: Domnul soț nu poruncește nimic?

cmj-VEO : Na, doamnă. (*Scrie.*)

Eliirtaci: ZKu doiește sa vina cu mine?

OTTA.UIO : Nu, doamnă. (*Scrie.*)

HEJLraiOB: Deteste să rămîn?

CTIA.vr.0 : Nn, doamnă. (*Scrie.*)

JX.UTEQeE: Alunei plec.

OTT.WIO: Da, da, doamnă, plecați.

IEArEXCE (*tiparte*): Plec, plec, nu trebuie să mă las rugată. Asta e arta noastră. În fața soțului să te piefxci că iubești ceea ce urăști, și că nu viei tocmai ceea ce dorești. (*Iese.*)

SCENA 3

MARCHIZUL, OTTAVIO și BRIGHELLA

OTTAVIO: Afurisită femeie! Eu nu pot s-o sufăr, și ea ar unii vrea să fiu și gelos! Aș fi de trei oii smintit. Întîi fiindcă nu e o frumusețe pentru care să-ți pierzi mințile, al doilea fiindcă n-o iubesc și al treilea fiindcă gelozia nu mai e la modă. Brighella, ai văzut-o pe Bettina?

BRIGHELLA : Văzut, înălțimea-voastră. Am vorbit cu ea, dar mi-e teamă că nu iese nimic.

OTTAVIO: De ce?

BRIGHELLA: Fiindcă-i o fată prea cuminte. OTTAVIO: A cui e? Ai aflat?

BRIGHELLA : Tat'su avea un caic, dar a închis ochii omul, și fata nu mai are nici tată, nici mamă.

OTTAVIO: Și acum cine îngrijește de ea?

¹ Nu traducem numele proprii, deși adesea Goldoni folosește, pentru sporirea hazului, o anume ononiastică-portret. în limba italiană *battocchio* înseamnă *par, stîlp* (n.t.).

BRIGHELLA: O soră de-a ei, femeie măritată, pe care o cheamă Catte, nevasta unuia Arlecchino Bat-tocechio, care chiar că aduce cu un stîlp de spîn-zurătoare

.8*

131

OCTAVIO: Ei, și crezi ci ae-ar jutea **ajil**ia oamenii ăștia să intrăm în, legătură cu fa-ta.?

SRIGHEURa: Lăsați pe mine,, mălțLm€a-TC»a.s"tiă, o sa vorbesc cn soru-sa Catte; știu că e iemeie bună la inimă și trag nădejde c-o să facem ceva cn ajutorul ei.

OTTAVIO : îmi place fata. Am s-o iau sub ocrotirea mea.

BRIGHETLA: Acum să știți că o ocrotește un negustor

bătrîn, unul Pantalone de' Bisognosi. OTTAVIO: Un

negustor Ța ceda tocul unui marchiz. BRIGHELLA: Dar el face treaba asta numai așa, din

omenie, fără să tragă nici im folos. OTTAVIO: Ei, îmi vine să îiđ de acest soi de omenie.

Destul cu vorba! O vom căuta pe fată cliiar astăzi.

BRIGHELLA: Și să mai știți, înălțimea-vcastră, c-am mai aflat și altceva.

OTTAVIO: Că e îndrăgostită?

BRIGHELLA: Ați ghicit.

OTTAVIO: îmi închipuiam eu. PisicuȚa! Să mergem, să mergem. BRIGHELLA: Și aveți idee cine-i iubitul?

OTTAVIO: Vreun derbedeu...

BRIGHELLA: Ba e Pasqualino, băiatul lui Menego Cainello, barcagiul nobilei dumneavoastră case. OTTAVIO: Bine, bine, și el îi împărtășește dragostea? BRIGHELLA: E mort după ea.

OTTAVIO: Deci s-ar putea face această căsătorie... Și apoi, sub ocrotirea mea... da, da... Du-te de-1 caută pe Cainello și spune-i să vină la mine.

BRIGHELLA: Numaidecît. (*Aparte.*) însurătoare sub protecȚia altuia? Departe de mine așa ceva! (*Pleacă.*)

SCENA 4

MARCHIZUI, OTTAVIO, apoi MENEGO

OTTAVIO: Sigur că da, îl voi putea folosi pe tînăr fie ca barcagiu, fie ca scutier, fie ca valet; iar pe friiti e voi face menajeră. E o tînără care-mi p lace.

KKSEGO: rată-mă, mălțimea-voastă, ce porunciți?

CTr.vvl0: Spune-mi, ești mulțumit în slujba mea?

Foarte mulțumit. La sfîrșitul lunii, cînd îtai pică paraua în palmă, nici nu mai vreau altceva. De dumneavoastră nu mă pot pltnge. Suite"ți un gentilom de omenie, croit după. tipar veneȚian. Cînd e la o adică, sînteți darnic și treceți cu vederea, de-aia și eu aș sta la pupa, pentru dumneavoastră, trei zile și trei nopți, fără să pun nimic în gură. Cît despre înalta noastră stăpînă, ce sa spun: se prăpădește de milă pentru mine. DimineaȚa, cum se crapă de ziuă, îmi și dă poruncă să fiu gata. Repede, Menego, la vîsle! Du-te, Menego, la contesă și ad-o degrabă încoa. Fugi, Mene-

go, după doctor, stăpîna are rău de mare. Caută bărbierul să vină să-i facă un clistir. Iar după ce se mai ridică soarele, Menego, barca! Și-o pornește stăpîna să cutreiere jumătate Veneția! După ce mănîncă în oraș, hai, Menego, acasă cu barca! Seara, mergem la teatru; ne întoarcem pe la șapte; sună miezul nopții, dar nu mi-e dat să văd nici măcar o jumătate de ducat.

OTTAVIO: Bietul meu Menego, te compătimesc. Ești singur, și singur nu poți să le îndeplinești pe toate. Spune-mi, n-ai vreun fiu?

MENEGO: Am, înălțimea-voastră.

OTTAVIO: Și pentru ce meserie-1 pregătești?

MENEGO: Eu aș vrea să facă meseria pe care-o fac și eu, dar n-are nici un fel de îndemînare. Am încercat o dată să-1 fac să stea la pupa, și el a căzut în apă cu picioarele-n sus.

OTTAVIO: Și totuși trebuie să-1 punem la treabă.

MENEGO: Dacă vreți să-1 puneți la treabă, atunci pot să-mi cumpăr o barcă și o să-1 învăț. Oi face eu ce-oi face și l-oi scoate om, c-așa, să facă pe boierul, nu mai merge. Toți care-1 văd spun că nu seamănă de loc cu mine. Vorbește și se poartă de parc-ar fi baron, zău așa! ȘL nu șt în cum se face, dar numai femeia anei, Pascuia, s-a jiiieput să-1 înțeleagă în trebui de-astea.

OTTAVIO: Soția dumitale trăiește?

MENEGO: Trăiește, înălțimea-vcastră, slavă.domnului!

OTTAVIO: Și unde se află?

MENEGO: Păi, la Palestrina, unde s-a născut. S-a dus sl-și mai vadă neamurile. O să vină diseari sau nrîine dimineață. **OTTAVIO:** Bine, trimite-mi-1 pe băiatul duotitală, căci

vreau să-1 văd. **MENEGO:** Înălțimea-voastră veți fi servit. Dar acum

nu prea știu unde să-1 găsesc. **OTTAVIO:** Nu-i nimic, mi-1 vei trimite cînd îl vei găsi. **MENEGO:** Porunciți să aduc barca? **OTTAVIO:** Pentru mine nu. Vezi dacă n-o vrea cumva marchiza.

MENEGO: Oh, domnia-sa nu duce lipsă de bărci. În orice zi are la dispoziție trei sau patru ce se iau la întrecere care să ajungă mai întîi. Azi-dimineată domnul conte a ieșit primul. După el au venit numaidecît a doua și a treia barcă, așa că, după cîtevād, domnia-voastră aveți grosul! (*Pleacă.*)

OTTAVIO: Ce mult îmi plac barcagiii aceștia! Dar să las asta. Ce frumoasă e Bettina mea! Dacă am s-o aduc în casă, n-aș vrea să iasă vreun scandal din pricina soției mele. Mă voi îngriji s-o mărit cu tînărul acesta. Pînă una-alta... destul cu vorba... banul face totul. *Argent fait tout.* (*Pleacă.*)

SCENA 5

Stradă. Se vede o parte din casa Eettinei.

BETTINA, pe terasă, împletește la ciorap

BETTINA: O, ce dulce e soarele ăsta! Ce bine mă simt! Binecuvîntată fie terasa asta! Poți, cel puțin, să respiri o clipă.. Eu, care nu sînt din alea care iinfbîlă toată ziua, m-aș sfîrși de nrît dacă n-aș a.vea locșorul ăsta; și-apoi aici nu m-ajunge nici gara. lumii. În curtea asta nu stă nimeni; nimeni na rai vede, nimeni nu m-aude. Mi-e silă să. mă aian cu maieraști care nu fac altceva decît să se birfească una pe alta. Și de mine ar găsi de spus cîte ceva, pentru că-mi vine în casă domnul Pantalone; dar n-au decît să zică; e bătrîn, îmi e ca un tată și m-ajută din bunătate. E o vorbă: nu face rău și-o să dormi liniștit. Mi-a făgăduit c-o să mă și mărite; dar, dacă nu mi-1 dă pe Pas-qualino, nu-mi trebuie altul. Dar uite-1 că vine, ție-1 Dumnezeu! Ce drag mi-e, drăguțul de el. De cum îl văd, parcă începe să-mi clocotească sîngele în vine.

SCENA 6

PASQUALINO, îmbrăcat într-o manta venețiană fără mîne, și BETTINA

PASQUALINO: Ia uitați-vă la ea! Toată ziua pe terasă, ca s-o privească toți și să-i facă ochi dulci!

BETTINA: Vezi cum ești? Stau aici pentru tine, băiete dragă. Nu poți spune că m-ai văzut stînd de vorbă cu cineva.

PASQUALINO: Să nu te mai văd pe terasă! E prea joasă.

BETTINA: Altfel nu te văd cînd treci. **PASQUALINO:** Cînd oi trece, fluier. Nu mă face să-mi

ies din sărite! **BETTINA:** Nu, dragule, nu-ți ieși din sărite, că fac cum zici tu.

PASQUALINO: Și-o să stau mereu aici, ca prostul? **BETTINA:** Dar ce-ai vrea să faci? **PASQUALINO:** Să intru în casă.

BETTINA: O, în casă na te pat băga. **PASQUALINO:** Nn? *Și* de cer

BETTINA: Fetele cumînți nu-și primesc iubitii în casă.

PASQUALINO: Grozav lucru îmi spui! "Uite la Toni: a lăsat să treacă o zi dupi ce s-a drîgostrt cu Pas-queta și-apoi s-a dus mereu la ea acasă, iar Totuna primește în casă pe oricine Tine,

BETTINA: Cu atît mai rău pentru ea! Fu sînt o fată cuminte.

PASQUALINO: Și eu ce sînt? Vreun netrebnic? **BETTINA:** Nu, nu, nu zic asta. Ești un băiat bun și la

locul tău, dar în casă nu te pot primi acum.

PASQUALINO: Dar cînd o să mă primești? **BETTINA:** După ce-mi vei pune-n deget inelul de cununie.

PASQUALINO: Inelul pot să ți-l pun în deget ș-acutn. BETTINA: Dar ai venit vreodată să mă ceri? PASQUALINO : N-am venit fiindcă n-ai nici tată, nici mamă.

BETTINA : O am pe soru-mea, care-i măritată. Ea îmi ține loc de mamă.

PASQUALINO : Bine, o să vorbesc cu ea.

BETTINA: Fă cum vrei. Dar să știi că trebuie să-i spui și lui Pantalone.

PASQUALINO: Ce învîrtește pe-aici bătrînul ăla? E moșul vostru?

BETTINA: E binefăcătorul meu, care mi-a făgăduit să mă-nzestreze.

PASQUALINO: Ei bravo! Ai un binefăcător? Am înțeles. Acum știu cine-mi ești.

BETTINA: Ce e, domnule Foc-și-Pară? Ce, crezi că sînt vreo femeiușcă din alea? Sînt o fată cuminte, cinstită! E adevărat că am un binefăcător, dar e bătrîn și o face numai din bunătate. Mă mir cum de-ți vine să vorbești așa!

PASQUALINO: Hai, lasă, nu te supăra.

BETTINA: Atît se discută despre cinstea mea, că mi-e și rușine să mai dau ochii cu oamenii.

MSfŃOAIKO: !fcJu mi se pare c-aș fi spus... SET TI NA: Ba. ai spus prea multe! **PAS&OALINO:** Bine, hai să lăsăm astea și să facem pace.

BETTINA: Dacă ești nebun, du-te să te lege! **MSftOAIxITO:** Așa mă ocărăști? Nn mă iubești? BETTINA: Ba te iubesc prea mult, dar cinstea **mi-e** mai scumpă ca orice. **PASQUALIXO:** Atunci, ce să fac? BETTINA: Vorbește cu soru-mea.

PASQUALINO: Cu soru-ta vorbesc eu cu dragă inimă, dai n-aș vrea să fie de față și dobitocul ăla de Arlecchino, cumnatu-tău.

BETTINA : Așteaptă, c-o trimit în curte.

PASQUALINO: Poate că s-ar putea să facem totul dintr-o dată.

BETTINA: Cum adică?

PASQUALINO: Să vin și eu în casă cu tine...

BETTINA: O să faci și asta, dar cînd o veni timpul, nu acum. Nu vreau să fac ca altele. Și-au adus iubiții în casă, iubiților li s-a urît de ele, și **ele** au pierdut respectul oamenilor. îmi aduc aminte ce zicea biata mama:

Voi, fete mari, vedeți să fiți cuminți! Nu vă băgați ibovnicii în casă. Vă-ndrugă vorbe dulci, vă scot din minți Și-apoi o amintire vă mai lasă.¹

SCENA 7

PASQUALINO, apoi CATTE

¹ Versurile din comedia de față «tnt traduse de Romulus Vul-pescu (a.r.)

PASQUALINO: Bună fată! Așa îmi place! Se vede că e cuminte. Am vrut s-o încerc; dacă mi-ar fi deschis ușa, nu i-aș mai fi călcat pragul niciodată!

Știa eu bine curii e ca fetele astea: cian apacă și deschidă cuiva ușa, se aleg cîl cîntea terfelită. Dar uite că vine cucoana Căite, s«iă-sa. Ca și spun drept, mî-e cam rușine, dar trebuie și-mi iau inima m dinți și sa vorbesc limpede.

caxte (*privind emil*): Se sfiică vremea, mi tern c-o și plouă...

PA.SQUALINO: Hei, coană Catte!

CA.rxE: O! Bună ziua, don' Pasqualino.

PASQUALINO: Vi e teamă că plouă?

căite: Am spălat și de-aia ini-e teamă. Aș vrea să întind rufele și nu mă-ncumet.

PASQUALINO: Dacă-ai fi fată, aș zice că nu prea vă mai iubește drăguțul.

CATTE: Ah, mi se pare că și dumneata știi cîntecul:

Cînd fata spală, rufe și soxrele lucește S-arată că iubitul-i de drag se prăpădește.

Dar n-am spălat eu, ci soru-mea, Bettina, și, dacă plouă, e semn că iubitul ei o duce cu vorba.

PASQUALINO: Dar dacă o iubește și n-o duce cu vorba? CATTE: Dar cine-i iubitul ei? îl cunosc? PASQUALINO: Cum, coană Catte, se poate să nu-l știți? CATTE: Ca o femeie la locul ei ce sînt, habar n-am! PASQUALINO: Vi l-aș spune, dar mi-e rușine. CATTE: Hai, hai, c-am înțeles. Te cunoști după ochi.

Dumneata ești cel care-o iubește. PASQUALINO: Așa e, asta e adevărul. Bettina e iubita mea.

CATTE: Și, ia spune, ce gînduri ai? PASQUALINO: Am cele mai bune gînduri. CATTE: Adică?

PASQUALINO: S-o iau de nevastă. Știu că n-are nici tată, nici mamă și, fiindcă dumneavoastră sînteți sora ei și sînteți femeie măritată, am venit la dumneavoastră s-o cer de nevastă.

CATTE: Spune-mi, băiatule, lui jupîn Menego, tatăl dumitale, o să-i placă treaba asta?

?xs.QTAi.rso: INu i-aci spus nimic. CXTrc: Și ce meserie ai?

?A.SQVAEINC : Taică-rneu vrea să mă iac barcagiu, dar ea nu vreau. Mai degrabă îmi fac rost de-o prăvălie și mă fac și eu om.

CAUȚI : Ce fel de prăvălie?

PAS&TJAXiio: Mei eu nu știu. Mi-a trecut prin minte și. mă fac negustor de vechituri. Am văzut atîția cam slu. început să vîndă cutii stricate, fiare vechi și zdrențe pe sub balcoanele prăvăliilor închise și în scurtă vreme s-au boierit, au deschis prăvălii cît toate zilele și au cumpărat pămînturi cît vezi cu ochii.

CĂITE: Așa o fi, dar de, nu știi că din făina dracului n-alegi decît tărîța? Și-apoi cînd ai nevoie să vinzi dai cu doi ce face șase; iar cînd cumperi iei cu doișpe

ce face patru. Ş-apoi, să dai cu împrumut orişicui...
să împodobeşti casa oricărei secături... Nu, e o
meserie care nu-mi place de fel.

PASQUALINO: Atunci mai bine o cafenea.

CATTE: Oh, dragă băiete, sînt atîţia, că se mănîncă unul pe
altul! Ş-apoi, în afară de prăvăliile din centru şi de
cele care au vad, te prăjeşti rău. Cînd un tînar
deschide prăvălie, îi trebuie oglinzi, tablouri, picturi,
candelabre, cafea din Alexandria, zahăr de soi, şi
alte lucruri de preţ. Aleargă multă lume, dar, ca să
ai clienţi, trebuie să dai din buzunar mai întîi, şi să
aştepti; iar cînd negoţul s-a împotmolit, falimentu-i
gata. Ca să-ţi meargă bine, ar trebui să te-ajute
niscaiva muieri din alea, aprinsele, care să-i bage-n
draci pe neghiobi; dar atunci nu-ţi trebuie numai
cafea şi apă rece. Cine vrea să se căpătuiască
trebuie să facă şi ceva potlogării, şi-atunci
cafeneaua se preschimbă în circiumă ordinară.

PASQUALINO: Atunci... ce-i de făcut?

CATTs: O să ne mai gîndim. Soru-mea n-are nici o
picătură de avere. Dar e un negustor, unul
Pantalone de' Bîsognosi, care i-a. făgăduit <-□ sâ-i
dea, la măritiş, două snte de dacaţi, Cu banii ăştia
o să vă puteţi apuca şi voi. de ceva.

PASQUALINO: La naiba! Cu două sate de dxcaţi pot sS-mi
deschid o cancelarie.

CĂITE : Ştii să scrii şi să citeşti?

PASQUALINO: Puţin.

CATTE: Te pricepi să vorbeşti frumos-?

PASQUALINO: De cuvinte n-am dus lipsa niciodată!

CATTE: Atunci e bine, nu trece mult şi dă norocul şi peste
dumneata. Frumos lucru: sâ-1 vezi pe tată la pupa
şi pe fecior aşezat în mijlocul bărcii. Soru-mea, din
spălătoreasă, o s-ajungă doamnă mare. Oh,
doamne, n-am eu păr în cap cîte lucruri din astea
am văzut. Poţi să te bucuri, Pasqualino, şi n-ai nici o
grijă; o să vorbesc şi cu soru-mea, o să vorbesc şi
cu jupîn Pantalone, şi o s-o scoatem cu bine la
capăt. Îngrijeşte-te de un inel frumos şi nu mă uita
nici pe mine, care ţi-am făcut vorba. (*Aparte.*) Bietul
băiat, mi se strînge inima cînd îl aud. Mi-e milă de
tinerii ăştia. Dacă n-aş fi măritată, soru-mea s-ar
putea şterge pe bot de el! Ia uite-1 ce frumuşel e,
să te prăpădeşti după el, şi nu alta! (*Pleacă şi intră
în casă.*)

PASQUALINO: O, ce dragă mi-e coana Catte! E o comoară de
femeie. Trag nădejdea c-o să scoată ea bine
lucrurile la capăt. Două sute de ducăţi nu înseamnă
nimic pentru unii oameni, dar, pentru cine ştie să se
chibzuiască, e ceva. Fireşte că cine vrea să-şi ia o
nevastă la modă i-ar trebui şi zestre şi mama
zestrei, dar eu n-o să fac aşa. O pereche de brăţări,
fusta de pe ea, rochia de mătase, o rochiţă de

sărbătoare și atît. Masă? De loc. Petrecere? Nici
gînd! Că, pe urmă, unde nu-i cap, vai de picioare.
(Pleacă.)

SCENA 8

Cameră în casa Eettinei.

SETTTNA ȘI CATTE

ÎSmtfl: Și ce-a. mai spus? **CA.rrB**: Că te
vrea de nevastă. **ssrmfA**: Și dumneata
ce-ai răspuns? **CA.rxE**: C-c să vedem.
BfgraN.V: Trebuia să-i spui da, de-a dreptul. Ce să
mai vedem? Ar ii frumos să se răzgîndească!
Ascultă, dacă mă lasă o să fie vai și amar de
dumneata, să știi! **CATTE**: Ei, ei, parc-a intrat dracu-n
tine... se vede
că nu mai poți fără bărbat! **BETTINA**: Dumneata nu te-
ai măritat? Vreau să mă
mărit și eu! **CATTE**: Bine, dar ai un pic de răbdare...
BETTINA: Nu vreau să mai stau în casa asta! **CATTE**: Dacă nu
vrei să mai stai, du-te! **BETTINA**: Poftim ce răspuns
prostesc! Dacă o fată
nu mai vrea să aștepte, să plece pe drumuri?
Ascultă, vreau să mă mărit, dar nu vreau să fac
cum ai făcut dumneata. **CATTE**: Ce vrei să spui cu
asta? Cum am făcut eu? **BETTINA**: Ei lasă, lasă, brutăreasa
mi-a spus totul.
Tac fiindcă ești sora mea și n-aș vrea ca vorbele
astea să mă atingă și pe mine. **CATTE**: Ascultă,
nemernico, acuși te plesnesc! **BETTINA**: Mă plesnești tu pe
mine? Moare pe loc aia
care m-atinge! **CATTE**: Eu îți țin loc de mamă, îți dau să
mănînci,
și tu...
BETTINA: I-auzi! Tu îmi dai să mănînc? Bătrînul ăla, săracul,
îmi trimite bani mie, și din ei trăiești și dumneata și
bărbatul dumitale!
CATTE: Așa e, cucoană... eu nu sînt decît slujnica
domniei-voastre.
BIT'HNA: Și pantofii? Nu mi i-ai rupt tot <liLir.iriea.ta:*
Toată ziua! cutreieri casele oamenilor îi rochia,
nica. în curînd praful o să se-aleagă ie «a.
CATTE: Ei și, fă-ți alta!
BirxiNA: Sigur, să azvîrlim banii cu nemiluia! Și bietul
juphi Pantalone care vrea cumpătare!
CATTE: Dacă tot vine pe-aici să mă bată la cap, nătărăul
ăsta bătrîn n-are decît să plătească!
BETTINA: Dac-o să-1 superi, n-o să mai Țină.
CATTE: Ei și? O să vină altul!
BțrriNA: A, nu, asta nu se poate!
CATTE: Dacă ai ști, proasto, că te iubește un marchiz...
BETTINA: Nici nu vreau s-aud!

CATTE : E și mai și decît jupîn Pantalone. Are bani cu ghiotura.

BETTINA: Să se frece pe cap cu ei!

CATTE: Nu vrea nimic altceva decît să vină uneori pe-aici, pentru o clipă. BETTINA: Nu, nu, nu, să se ducă dracului și să mă lase-n pace!

CATTE: Că proastă mai ești! Alaltăieri a trecut pe stradă și toate femeile s-au uitat după el. Să fi văzut cît aur avea pe haină!

BETTINA: Vrei să isprăvești odată? că dacă nu, te trimit la...

CATTE: Ei, hai, hai, gîsculițo, ai și tu o picătură de respect față de mine.

BETTINA: Și dumneata de judecată.

CATTE: Ei poftim, acum puiul învață găina.

BETTINA: Sigur că da, cînd găina n-are minte!

CATTE: Mă rog, bine că ești tu deșteaptă deșteptelor! Da uite, liniștește-te, că-ți vine moșneagul! îl cunosc după tuse. Mi se-ntoarce stomacul pe dos cînd 1-aud.

BETTINA: Eu ți-u la el ca la un tată, și el mă iubește ca pe fata lui.

CAXIE : *Ulei* tu nu crezi ce spui, javră afurisită! 3BTTJir\ Cine-i rău, la rău se gîndește, surioară, iragS !

SCENA 9

Ijs»TAI, oanb și cele de mai înainte

FANTAXONE *fie afara*): Pot să intru, fetelor?

xxrcxNA: Intrați, intrați, jupîn Pantalone.

CATTE: Casa. noastră s-a schimbat parcă-n muzeu. Numai vechituri...

PANTALONE: Ce fac fiicele mele? Bine?

BETTINA: Eu bine, dar dumneavoastră?

PANTALONE: Ei, cu bătrînețele...

CATTE: Dragă jupîn Pantalone, să nu mai ziceți așa ceva! Dumneavoastră bătrîn? Arătați ca un bărbat de patruzeci de ani. Adevărul e că cine vă vede se bucură, că-i înseninați inima. Chiar adineauri vă vorbeam de bine. Ce să mai spun, că nici n-am cuvinte să vă laud bunătatea! Dacă n-ați fi dumneavoastră, ar fi vai și-amar de noi! Bărbatul meu nu cîștigă, iar cîștigul femeilor se știe cît e. Nu mi-e rușine s-o spun, dar nici nu știam cum s-o scoatem la capăt cu mîncarea. Cerul v-a trimis. Fiți binecuvîntat. îmi dați ceva?

BETTINA (*aparte*): O, ce fățarnică! Ce prefăcută!

PANTALONE: Fiica mea, atîta cît pot o să vă ajut; știi c-o fac din toată inima. Uite, ia jumătatea asta de ducat și du-te de cumpără ceva.

CATTE: Cerul să vă aibă-n pază! Vă rămîn îndatorată. Dar așezați-vă mai ca lumea. Bettina are să vă spună ceva. Mă duc să cumpăr o puicuță. Ră-mîneți cu bine! (*Aparte.*) Pentru o jumătate de ducat îți dă mîna să taci și să nu îmbrobodești pe-un moș ca ăsta?

SCENA io

PANTALONE (*aparte*); Femeia asta pleacă și ne lasă singuri. Ce minte praastă! Fata nu stă. bine în casa asta: tieluie să iau măsuri.

BETTINA: Sînteți o"bosit? Eaați loc, vi rog.

PANTALONE: Foarte bine, fata mea, o să j«c, dar șezi și dumneata.

BETTINA: Sigur că da, și-o să împletesc la ciorap.

PANTALONE: Ei, nu-i nevoie să lucrezi tot timpul. Stai aici să mai schimbăm și noi o vorba.

BETTINA: Bine, dar vorbesc cu gura, nu cu mîna. Vreau să zic că pot și să lucrez și sa vorbesc.

PANTALONE: Bravo, se vede că ești o fată harnică.

Dar spune-mi, draga mea, vrei să stai toată viața în casă cu sora dumatăle? **BETTINA:** O, asta nu, cu

siguranță că nu. **PANTALONE:** Dar atunci ce ai de gînd să faci? **BETTINA:** Vedeți, don' Pantalone, mie nu-mi e rușine să vă spun adevărul. Vreau să mă mărit.

PANTALONE: Dar nu e vorba de nici o rușine aici.

Mai bine măritată, decît fată. Spune-mi, fata mea, e cineva care-ți place? **BETTINA:** Da, jupîn Pantalone, am și eu un băiețan-

dru care-mi place un pic. **PANTALONE:** Și cine e, fata

mea? **BETTINA:** O, cum nu-mi pot ține gura! E feciorul

lui jupîn Menego Cainello. **PANTALONE:** Ascultă, Bettina, eu nu vreau să spun

că n-ar fi un băiat bun și de ispravă, dar trebuie să ții seamă că n-are nici o meserie. E ușor să te apuci de nuntit, dar trebuie să te gîndești și la zilele care-or să vină. Cînd nu mai ai ce mînca, dragostea își desface aripile și sfirrr... pe-aici ți-e drumul!

SQTrnfW: U-areji grijă. Dac-o ieși râu, pe mine-o sLmă privească. O să-mi spun: Asta ai vrut, asta ai avut!

PAUTALCNB: O, cite fete n-am auzit eu vorbind așa și pe irrraă, cînd au venit sărăcia, copiii și năpastele, au început să-și blesteme ceasul și locul în care s-a.1t măritat. Nu, fiica mea, nu vreau să te grabești. Știi foarte bine că-ți vreau binele din toată inima; n-ai de ce să te zorești. Cine știe, poate să ai noroc de-o soartă mai bună.

SEXTINA.: Ei, don' Pantalone, o fată săracă nu prea are noroc pe lumea asta.

PANTALONE: Ba o fată cinstită poate fi cerută de oricine.

BETTINA: Ehe, s-au dus vremurile bune de altădată, îmi aduc aminte cum îmi povestea bunica, săraca, ba chiar și măicuța, că pe timpul lor era mai prețuită o fată cuminte decât una bogată. Și dacă un tată avea de gând să-și însoare băiatul, căuta o fată de condiția lor, fără pretenții și fără ambiții, și nu se gîndea nici la neam, nici la parale, pentru că, zicea el, cea mai mare zestre pe care-o poate aduce o femeie e priceperea ei de-a ține casa cum se cuvine. Acuma însă toate s-au schimbat. Nimeni nu mai vrea să se uite la o fată cuminte, dar săracă, chiar dacă e frumoasă. Și ca să te măriți îți trebuie două lucruri: sau să ai bani, sau să fii o stricată.

PANTALONE: Nu, Bettina, nu trebuie să te iei după cum zice lumea. Și acum se mai fac căsătorii ca pe vremuri, dar nu se pomenește de ele, pentru că lumea vorbește mai mult de nebuni decât de înțelepți. Cine se mărită pentru bani își cumpără caznă pe toată viața. Cine se mărită cu cinstea mînjită rămîne de ocară pînă la moarte, și cine umblă după asemenea înșurători merită să fie ridicat în furci. Așa că lasă asta, nu vreau să te mai aud vorbind așa. Află, Bettina, că te cinstesc atît de mult, ci, dacă n-aș li așa ie înaintat în etate... nimic nu m-ar împiedica, să te iau eu de nevastă.

BETTINA: Bine, bine, vă mulțumesc pentru dragostea ce-mi purtați. *(Se depărtează puțin.)*

PANTALONE: Ce e? Ce înseamnă asta? Yăd că te dai în lături. Ți-e frică să stai lîngă mine?

BETTINA *(aparte)*: N-aș vrea ca bunăvoința biirinu-lui ăstuia să se dovedească pînă la urma că nu-i decât prefăcătorie!

PANTALONE: Hai să vorbim limpede. Te-am luat sub protecția mea din milă. Ți-am făgăduit să te mărit; ți-am făgăduit două sute de ducăți; sînt om de cuvînt, ți-aș da chiar și trei sute, dar nu vreau să-i arunci în vînt, nu vreau să-ți pierzi capul. Ți-o spun din nou, scumpa mea, că, dacă nu te-ar supăra vîrsta asta... dacă n-ai pune atîta preț pe un tînăr care te-ar putea ruina și dac-ai vrea să pui stăpînire pe-un bătrîn care te iubește atît de mult...

BETTINA: Ia uite ce vînt s-a pornit! Dați-mi voie, mă duc să închid ușa de la balcon.

PANTALONE *(aparte)*: Am înțeles, n-am făcut nici o treabă!

BETTINA: Ei, da, așa e mai bine.

PANTALONE: Dar ce-i, fata mea, vorbele mele îți dau friguri? Ce s-a întîmplat? Să vorbim deschis; răspunde-mi fără teamă.

BETTINA: Dacă vreți să vorbim deschis, hai să vorbim. Pînă acuma v-am primit în casă pentru că nu mi-a trecut niciodată prin minte că, așa bătrîn cum sînteți, o să

vă îndrăgostiți de mine; altfel vă jur, ca o fată cinstită ce sînt, că nu v-aș fi primit. Dacă tot ce-ați făcut pentru mine ați făcut din milă, cerul să vă aibă în pază; dar dacă ați făcut-o cu vreun gînd ascuns, atunci aflați că v-ați risipit banii de pomană. Dacă ăi două sute de ducați pentru măritiș mi-i dați cu dragă inimă, așa, ca și cînd mi-ați fi tată, primesc darul; dai dacă aveți vreun, plan, atunci să știți că mie tutrîni nu-mi trebuie!

IAINT-AloSTi: Tot ce-ani făcut am făcut de bunăvoie și-o să fac și de-acum încolo. Firește, voi fi tatăl <Lumitale; o să te consider întotdeauna **drept** fiica mea. Sînt mulțumit că te văd atît de bună, atît de sinceră. Mi-e rușine de. slăbiciunea mea și-mi vine să plîng, dar nu știu dacă pentru dumneata sau pentru mine.

BETJTka: Hai, don' Pantalone, e tîrziu, e timpul să vă duceți la Rialto.

PANTALONI\$: Firește, o să mă duc, dar să știi că mă întorc. Te superi dacă mă întorc?

BETTINA: Cum ați venit pînă acum, puteți să mai veniți și de-aci înainte.

PANTALONE: Bine, drăguț. (*Încearcă s-o mîngîie.*)

BETTINA: Doamne, dar fiți mai cu judecată! Se vede că la bătrînețe oamenii dau în mintea copiilor.

PANTALONE: Nu știu ce să mai spun. Mi-ești dragă, dar să nu crezi cumva c-o fac cu gînd rău. Țin la dumneata din toată inima și-o să vezi ce sînt în stare să fac. Îl aștept pe băiatul meu, Delio, de la Livorno. Îmi scrie că n-a prea reușit la școala unde-a fost; așa că, de îndată ce vine, mă și grăbesc să-l însor, și-apoi mă retrag cu tine pe pămînturile mele din Tenagio. Dacă vrei, o să fii stăpîna peste tot ce se află acolo.

BETTINA: Nu-mi trebuie atîta. Mi-e de-ajuns ce mi-ați făgăduit.

PANTALONE: Fata mea, nu ține cu-atîta încăpățînire la ideea ta. Ascultă-i pe cei bătrîni; tinerii prea se grăbesc să facă după capul lor. Cît trăiești, înveți, și cine-a trăit mai mult decît dumneata poate să-ți dea povețe. Te rog, ascultă-mi sfaturile, dacă nu vrei să-mi ascuți inima. Fii măcar fata mea cea ascultătoare, dacă nu vrei să fii nevasta mea. (*Pleacă.*)

SCENA ti

BETTNA, apoi CATTE

IE na NA: ÎL vreau pe Pasqualino al meu., si nu pe alții! Ei mi se potrivește. Nu visez la mări ie. Nu sînt din alea care ar face orice ca să se ajungă. Titlurile nu-ți dau de mîncare. De cîte cri nu se vede cîte-o „nobilă” din astea dînd fuga cu eîte-o legăturică sub pulpană sau cu cîte an sfert de mălai într-o basma? Or fi și din alea care dau de noroc și din sărace ajung bogate ; dar pe urmă toți din casă se uita la ele ca la dracu. Soacra nu le poate vedea în ochi;

cumnatele se ceartă cu ele; slugile le iau în rîs; bărbații se scîrbesc, și doamna își blestemă boneta din cap și pe al care i-a dat-o.

CATTE: Uf, surioară dragă, îmi vine să mor, și alta nu!

BETTINA: Dar ce ai? Ce s-a întîmplat?

CATTE: Oh, fir-ar al dracului ceasul cînd am lăsat ușa deschisă! **BETTINA:** Ce? A intrat cineva?

CATTE: Sigur că da. Marchizul ăla despre care-ți spuneam a găsit ușa deschisă și a dat buzna înăuntru.

BETTINA: Dar cutezător mai e! Dă-1 numaidecît afară ! **CATTE:** Ce să-1 mai dau?! A și apucat-o-ncoa, pe scară.

Mi-e un necaz de plesnesc! **BETTINA:** Tare frică mi-e, soro, că tu... **CATTE:** Uite-1 că vine!

SCENA 12

MARCHIZUL, OTTAVIO și cele de mai înainte OTTAVIO: Bună

ziua, fetelor.

CATTE: Sluga dumneavoastră, domnule marchiz.

OTTAVIO: Dumneata ești Catte?

CATTE: Cl. iar eu sint, coana Catte.

OTTAVIO: și aceea e Bettina, sora dumitale?

CATTE: Da., înălțimea-voastră, sora mea!

BRUTUS (fipcat): Asta zice că sînt a ei ca și cînd aș fi c
găini, san așa ceva,...

OTTAVIO (cătrel Catte): Și de ce nu-mi răspunde la salut ?

CATTE: Sirăcuța! E tînără și ea și se rușinează.

BETTINA (aparte): Blestemată casă, cum aș mai zbughi-o
dac-ar mai avea o ușă!

OTTAVIO (cătrel Bettina): Mă închin în fața ta, frumoaso !

BETTINA (cu grosolănie): Sluga-mneavoastră! **OTTAVIO:** De ce ești așa de puțin curtenitoare? **BETTINA:** Așa sînt eu!

OTTAVIO: Dacă ești frumoasă, de ce nu ești și bună? **BETTINA:** Frumoasă sau urîță, nu sînt pentru dumneavoastră.

OTTAVIO (aparte): Disprețul ăsta mă ademenește
parcă și mai mult. **BETTINA (aparte):** Fir-ai al dracului cu
peruca ta

din cap! **OTTAVIO:** Doamnă Catte. **CATTE:** Ascult,
înălțimea-voastră ! **OTTAVIO:** Aș avea poftă să beau o cafea.

CATTE: N-avem cafea, înălțimea-voastră. Doar vreo
bucată de mămăliguță, dacă vreți... **OTTAVIO:** Dar

prăvălia nu e prea departe. Dacă vrei,
fii atît de bună și du-te de cumpără. Poftim. (îi
dă bani.)

CATTE: Cu plăcere, înălțimea-voastră!

BETTINA (încet, cătrel Catte): Nu, nu, stai aici și nu
te duce nicăieri. **OTTAVIO:** Adu și

niște biscuiți.

CATTE: Niște pesmeciori, vreți să ziceți. Bine, înălțimea-
voastră. (Aparte.) Ce drăguți sînt străinii ăștia. Au
niște vorbe de ț-e mai mare dragul. (Pleacă.)

SCENA r3

wAuemzui, OTTAVIO și BETTIKA

BETTINA (*aparte*): Ce minte proastă, și la. s o iu-mea asta!
OTTAVIO: Vino mai aproape. la loc. (*Mtuvk. |sul se i. | .> i. |*)
BETTINA: Nu sînt ostenită.
OTTAVIO: Dar de ce vrei să stai în picioare?
BETTINA: Fiindcă vreau să cresc.
OTTAVIO: Ai crescut destul. Ar fi bine si te mai
împlinești puțin. BETTINA: Nu-i nevoie să-ți plac
dumitale. OTTAVIO: Ba poate că da. BETTINA: O, eu zic că nu.
OTTAVIO: Ești sigură că nu? BETTINA: Sînt sigură! OTTAVIO: Dar stai
puțin aici. BETTINA: Cum să stau, dacă nu pot? OTTAVIO: Nu
poți? De ce nu poți? BETTINA: Fiindcă nu vreau. OTTAVIO: Bine,
atunci mă ridic și eu. BETTINA: (*uitîndu-sc spre ușă*): Și
soru-mea care
nu mai vine!
OTTAVIO (*apropiîndu-sc de ea*): Spune-mi, sînt de aur
brățările astea?
BETTINA (*cu bruschete*): Da, domnule, de aur.
OTTAVIO: Easă-mă să le văd mai bine.
BETTINA : Mai bine v-ați vedea de-ale dumneavoastră.
OTTAVIO: De ce ești așa de aspră?
BETTINA: Fiindcă așa sînt eu, din topor, nu-s delicată.
OTTAVIO: Mîna se atinge din politețe. BETTINA: Eu nu sînt
politicoasă, sînt grosolană. OTTAVIO: Atunci dă-mi mîna din
supunere. BETTINA: Să porunciți slugilor dumneavoastră, nu
mie!
OTTAVIO: Pretenția să-ți dan porunci, dai să știi că
TLaca\aki derangul meu merită mai mult respect.
BETTINA: Ea nu sînt din alea cu respectul, așa că, dsca nu
Ti place, puteți să plecați.
OTTAVIO: Cum, mă dai afară?
BETTINA : Oh! V-am spus asta mai demult.
OTTAVIO: Și nu te gîndești c-aș putea să fac așa iei să-ți
surtdă norocul?
BETTINA : Vai de norocul meu, săracul! Domnișor din ăștia,
ea dumneavoastră, cred că, dacă cheltuiesc
zece ducați, au și umplut fata de noroc.
OTTAVIO : Nu mă cunoști, din pricina asta vorbești astfel.
BETTINA: Spuneți-mi atunci, vreți să mă luați de nevasta ?
OTTAVIO: Nu, fiindcă sînt însurat.
BETTINA: Aveți nevastă și veniți în casa unei fete cinstite și
cuminți? Ce credeți că sînt eu? Una d-alea? Sîntem
la Veneția, știți asta? Da Veneția poate să-și facă de
cap oricine, dar se duce pe strada mare sau în
locurile alea unde sînt perne și jaluzele la ferești,
sau unde stau fetele pe la porți și așteaptă. Dar în
casa unei fete cinstite nu se intră așa, fără nici o
socoteală. Dumneavoastră, străinii, cînd vorbiți
despre fetele venețiene le puneți pe toate în
aceeași oală; dar, pe bunul Dumnezeu, nu-i așa!
Fetele cumsecade de pe-aici au ceva minte în cap și

se poartă cu rost, nu cum fac poate altele de prin alte locuri. Fetele din Veneția sînt frumoase și vesele, dar în privința cinstei ascultați ce spune cîntecul:

*Sînt fetele Veneției tezaur Ce nu-l poți dobîndi
așa ușor; Sînt scumpe ca podoabele de aur;
Nimic nu izbutesc acei ce-l vor.*

*Gloria Romei, cu care se laudă, este Lucreția, însă
dovada cinstei o afli dmr la Veneția.*

OTTAVIO (*apropiindu-se de ea*): Bravo, **scunrpa**. tnea Bettina.

BETTINA: Vă spun să vă duceți să vă vedeți de treacă.

OTTAVIO: la privește cerceii aceștia. Îți plac! (*Scoate din buzunar o cutioară cu o pereche de eticeși cv, diamante.*) **BETTINA**: Nicidecum. **OTTAVIO**:

Dacă-i vrei, sînt ai dumitale. **BETTINA**: Lăsați-i

la dumneavoastră! **OTTAVIO**: Sînt diamante,

pricepi? **BETTINA**: Puțin îmi pasă !

OTTAVIO: A, da, înțeleg. Vrei să ți-i dau mai la urmă. Atunci ia punga asta cu bani. (*Îi arată o mică pungă.*)

BETTINA: Nu țin la bani de fel, să știți asta! **OTTAVIO**: Dar atunci la ce ții? **BETTINA**: Da bunul meu nume.

OTTAVIO: Și ce, îți vatăm eu cu ceva bunul dumitale nume?

BETTINA: Da, domnule; se știe că un cavaler nu vine așa, de florile mărilor, în casa unei biete fete, care nu face nici cît o ceapă degerată.

OTTAVIO: Dar te voi mărita.

BETTINA: N-am nevoie de dumneavoastră pentru asta.

OTTAVIO : Crezi că nu știu că ești îndrăgostită de Pasqualino, fiul lui Cainello?

BETTINA: Dacă-i așa, atunci îmi pare foarte bine. Îl iubesc pe Pasqualino, iar altceva nu-mi mai trebuie.

OTTAVIO: Află atunci că tatăl lui e barcagiul meu. **BETTINA**: Asta nu mă interesează. **OTTAVIO**: Vezi, dar, că pot contribui la fericirea dumitale.

BETTINA : Nu văd ce legătură ați avea dumneavoastră

cu căsătoria noastră ?! **OTTAVIO**: Și-apoi pot să-ți dau

și-o zestre frumoasă. **BETTINA**: V-am mai spus doar că n-am nevoie de

dumneavoastră!

□f **OTTAVIO**: A, da, îl ai pe negustorul. duniitala. Ee el și neve ie. El îți convine. liertTNA : El e cm. bătrîii. M-a cunoscut de cînd eiam

mici și lumea nu poate să vorbească nimic.

OTT.VV10 : IMIai. lasă-mă cu vorbele astea! Vine în casa dumitale? Vine. Atunci înseamnă că pot veni și eu.

nsniiSA.: tn casa mea? **OTTAVIO**: In casa

dumitale. **SEXTINA**: Ai mai fi și-asta una!

OTTAVIO : Vom vedea,

BETTINA: Nu-mi pasă nici de dumneavoastră, nici de-o sută ca dumneavoastră. Și-apoi, să știți, nu mi-e frică de mutre din astea, că la noi se-mparte dreptatea așa

cum trebuie. Și dacă n-o să vă vie mintea la cap, să știți că eu, femeiușcă asta, fărăima asta de muiere, o să vă fac să vă cumințiți și să vă aduceți aminte cât oți trăi de Bettina, venețianca.

OTTAVIO (*afarte*): E-o diavoliță! Dar uite c-a venit cafeaua.

SCENA 14

UN BĂIAT, CU BISCUȚI ȘI CAFEA, ȘI CEI DE MAI ÎNAINTE

BĂIATUL,: Sluga dumneavoastră... **OTTAVIO** (*către Bettina*): Fă-mi plăcerea și bea o cafea.

BETTINA : Nu-mi trebuie cafeaua dumitale! Am și eu cu ce să-mi cumpăr dacă vreau. **OTTAVIO**: Bea cel puțin ca să-mi faci pe plac. **BETTINA**: Tocmai de-aceea nu vreau să beau. (*Către băiat.*) Și tu, porc de cîine, află că dacă te mai prind vreodată pe-aici, te-arunc pe scări afară!

BĂIATUL: Bine, dar m-a trimis siora Catte...

bettina,: Atuiwi să vă trăsneas<i iarjuezm. și pe ea, și pe tine, și pe nobilul ăsta net nimic !

OTTAVIO: Ei lasă, fii mai înțeleghătca.i«, bea cafeaua, c-apoi plec aumaidecît.

BEI TI NA: Nu Yieau să beau nimic! Credeți că nu știu care e obiceiul ălor ca dumneavoastră? Dați fuga peste tot: „Ehei, am fost lacutaie, i-am dat ocafea, ani stat de vorba cu ea, am luat-o de rnînâ". Păcătoșii dracului! Bettina însă nu se lasă dusă de nas!...

OTTAVIO: Dai eu nu fac parte din aceia. **BETTINA**.: Ori din ăia, oii din alții, tot un drac e! **OTTAVIO**: Bea cafeaua! **BETTINA**: Nu vreau!

OTTAVIO: Nu mă face să-mi pierd răbdarea! **BETTINA**: Ia uită-te la el! **OTTAVIO**: Acesta e un afront! **BETTINA**: Da altceva nu mă pricep. **OTTAVIO**: O să mi-o plătești!...

SCENA 15

ARLECCHINO ȘI CEI DE MAI ÎNAINTE

ARLECCHINO: Ce tãmbălău e ăsta? Ce puneți la cale aici? (*Se uită la cafea și la biscuiți.*)

OTTAVIO: Cine ești dumneata?

AREECCHINO: Sînt stăpînul casei.

OTTAVIO: Ești poate soțul doamnei Catte?

ARLECCHINO: La ordinele dumneavoastră.

OTTAVIO: Ah, suflet nobil, lasă-mă să te îmbrățișez! Ai sosit tocmai la timp ca să-mi faci dreptate. Cumnata dumitale refuză, fără pic de politețe, să bea o cafea pe care mi-am luat îngăduința s-o aduc în casa dumitale.

NO : Cntntiala noastră refuza să. bea o cafea? !
(Cătu BelHn-m.) Hai, bea cafeaua, fată. piost-ciescută
ce ești!
3ErrINA: Uh, ora fără mimă! Ce ți-a venit? Nu vreau să
T>ea.ir nimic!
J.K.LECCHINO: Ei, atunci o să pun eu capăt neînțelegerii
ăsteia. *(Către Otiavio.)* Sînteți mulțumit? Aveți
încredere în mine?
ottATIO: Bineînțeles, am toată încrederea în dumneata.
ARLECCHINO *(către băiat)* :T>ă-ncoa cafeaua și biscuiții! Și-
acum dumneavoastră *(către marchiz)* luați aminte
la ce va să zică cumințenia bărbătească. Curnnată-
mea nu vrea nimic, și cînd femeia nu vrea, s-o
omori și tot nu se-nduplecă. Să vă dăm darul
îndărăt ar fi o mojie față de dumneavoastră, așa
că, pentru a încheia afacerea asta cu cafeaua și
pesciciorii, o să mănînc eu totul; și, ca să vedeți că
ăsta-i adevărul, stați și dumneavoastră și judecați
dacă fac bine sau nu. *(începe să mănînce biscuiți,
înmuiindu-i în cafea.)*
OTTAVIO: Bravo! Așa-mi place. *(Aparte.)* Omul ăsta mi se
pare tare potrivit pentru nevoile mele.
BETTINA: Bagi în tine toate lăturile!
OTTAVIO *(aparte):* Ar fi mai bine să mă slujesc de el, care
are autoritate asupra cumnatei.

(Arlecchino mănîcă mai departe.)

BETTINA *(aparte):* De-abia aștept să plece oamenii ăștia.
OTTAVIO *(către Arlecchino):* Amice, să-ți fie de bine!
ARLECCHINO: Vedeți? Eu am adus dezlegarea. Mai
aveți vreo neînțelegere de felul ăsta cu cumnată-
mea?

(Băiatul de la cafenea pleacă.)

OTTAVIO *(încet, către Arlecchino):* Aș vrea să-ți vorbesc
între patru ochi!
ARLECCHINO: Cumnata dragă, vrei să fii bură sa ne lași
singuri?
BETTINA: Nu, vreau să stau acasă!
ARLECCHINO: Nu vrei să pleci? *(Cdtin Cttcsviv.)* Atunci, știți
ce? Hai să găsim un mijloc pentru a pune la cale și
treaba asta. Să plecăm noi,
OTTAVIO: Cum vrei dumneata. Să mergem deci.
BETTINA *(aparte):* Du-te învîrtindu-te!
OTTAVIO: Te salut, Bettina!
BETTINA *(cu dispreț):* Sluga-mneavoastrL..
OTTAVIO: Ești, totuși, foarte drăguță.
BETTINA *(aparte):* Și dumneata ești, totuși, smintit.
OTTAVIO: Și cu toate astea îmi ești dragă.
BETTINA *(aparte):* Și eu, cu toate astea, nu te pot vedea în
ochi!
OTTAVIO: Sper că într-o zi vei deveni mai miloasă.
BETTINA *(aparte):* Sper că într-o zi te-or duce legat la
balamuc.

OTTAVIO: Amice, să mergem.

ARLECCHINO: Luați-o înainte, vă urmez.

OTTAVIO: Bettina, îți las inima mea. (*Pleacă.*)

BETTINA : Barem de mi-ai lăsa și măruntaiele!

ARLECCHINO: Tu nu vezi că ești nebună? Să refuzi cafeaua, să refuzi darurile! Auzi dumneata, o fată săracă să nu primească atențiile unui cavaler! Ei, cumnată dragă, dac-o să faci mereu așa, ajungi fată bătrână! (*Pleacă.*)

SCENA 16

BETTINA, singură

BETTINA: Ce soartă amară avem și noi, fetele. Dacă sîntem urîte, nu se uită nimeni la noi; dacă sîntem puțin mai acătării, s-agață toți de noi. Eu, de, ce să spun, nu-s prea frumoasă, dar am

40 nu știu ce caie-i atrage pe *toți*. Dac-aș fi viat, <Le mult m-aș fi măritat, dar în vremurile astea ua piea găsești oameni ca lumea. Tinerii, mai ales, sînt ca toții niște descreierați. Singurele lucrari ca care se laudă, astea sînt: jocul de noroc, circiuma și muierile. Mai toți se nuntesc pentru o amărită de zestre: o mînîncă în cîteva zile, și nevasta, în loc de pîine, capătă numai vorbe de ocară. Dar, cu toate astea, eu tot o să mă mărit și cred c-al meu n-o să fie pe măsura celorlalți. Și-acum, gata, fie ce-o fi! Căci, vorba aia: puțin rîvnești, mult trăiești. E mai bine să maniaci pîine cu ceapă cu un bărbat pe placul tău, decît pui fripți cu unul de care-ți e silă. Într-un coteț să stau, dar să stau cu Pasqualino al meu. (*Pleacă.*)

SCENA 17

Stradă

MARCHIZUL. OTTAVIO, întîlnindu-se CU PAS-
QUALINO

PASQUALINO: Mi-a spus tata că domnia-voastră mă căutați. Sînt la ordinele domniei-voastre.

OTTAVIO: Ah, dumneata ești fiul lui Cainello?

PASQUALINO: Întocmai, înălțimea-voastră.

OTTAVIO: Bravo! Îmi placi. Ești un tînăr bine făcut.

PASQUALINO: Sînteți prea bun cu mine.

OTTAVIO: Spune-mi, te ocupi cu ceva?

PASQUALINO: Nu, înălțimea-voastră. Pînă acuma am umblat la școală, c-așa a vrut mama. Am învățat să scriu, să citesc și să țin puțin și socotelile; numai că tata

vrea să mă facă barcagiu. Dar nu știu să țin nici lopețile. Meseria asta nu-mi place, așa că cer ajutorul domniei-voastre pentru

a-mi da o îndeletnicire în ca. ie să j>ot ~~sa~~ eu, uti
"biet tuiiii, î:ivăța ceva de folos.

OTTAVIO: le pricepi să ții un registru?

IASQUALMTO: ttnei voi da toată silința. «**TTAVIO:**

Ai scris inimos?

IASQUALINO : Nu. face să mă laud, dar scria leștul de deslușit.

CTTAVIO: Ei bine, te voi lua în serviciul rneu. Tei avea două îndatoriri: să copiezi scrisorile și să ții condicele de socoteli ale casei.

IASQUALINO : Mulțumesc pentru bunătatea pe care mi-o arată înălțimea-voastră. Trag nădejdea că n-o si vă puteți plînge de mine.

OTTAVIO : Dar ia spune-mi, dragul meu... Pasqualiuo, nu-i așa că...

PASQUALINO: L,a ordinele domniei-voastre.

OTTAVIO: Aș vrea să-mi vorbești cît se poate de sincer.

PASQUALINO: Trebuie să știți că eu la minciuni nu mă prea pricep.

OTTAVIO: Mi s-a spus că ești îndrăgostit, e adevărat?

PASQUALINO: Vă e teamă că n-o să-mi pot face datoria? Fiți fără grijă că, chiar dacă sînt îndrăgostit, n-o să fug din cancelarie.

OTTAVIO: Nu-i vorba de asta, ci, pentru că-mi ești drag, doream să știu dacă ești îndrăgostit, gîndindu-mă că te-ai putea însura și stabili, împreună cu soția dumitale, în casa mea.

PASQUALINO (aparte): Unde-ar fi minunea aia! (*Către marchiz.*) Ca să spun drept, înălțimea-voastră, îmi place o fată, o iubesc și, dacă s-ar putea, aș lua-o cu dragă inimă de nevastă.

OTTAVIO: E o fată cuminte și cinstită?

PASQUALINO: Ca o sfîntă.

OTTAVIO: Nici nu-ți trebuie altceva. Însoară-te cu ea,

și fii sigur de protecția mea. **PASQUALINO:** Dumnezeu

să vă dea numai bine!

Văd că, într-adevăr, țineți la mine.

OTTAVIO: Și fata aceea are zestre?

TJLSQirxLTNC : /-z. făgăduit un bătrîn. două sute de <L>capi.

orrfITJO: ~R-3.r fi prea "bine ca bătrînul să-i dea zes-1iea .
ti Toi da. eu cei două sute de ducați.

P^SQTAEINC: Vai. de mine, simt că mor de bucuri* !

oiTATIO: Vi ofer o cameră în casa mea. Soția dumitale va fine cleik de la toate cămările, și dumneata, dacă vei fi cu judecată, vei fi mai degrabă stăphi decît slugă.

PASQTJAHKO: Sînt mulțumit peste poate.

OTXAVTO: Rămîi cu bine, Pasqualino, și fii om de treabă. Du-te la drăguța dumitale și grăbiți nunta. Tinerilor le stă mai bine cu soția alături, își văd mai bine de

treabă. (*Af>arte.*) într-un fel sau altul tot pun eu mîna pe Bettina!

PASQUAUNO: Înălțimea-voastră, nu știu ce să mai spun. Văd că țineți tare mult la mine!

OTTAVIO: O, de-ai ști cît de mult țin la dumneata! Dar destul acum, vei afla totul într-o zi. (*Pleacă.*)

SCENA 18

PASQUALINO, apoi MENEGO

PASQUALINO: Ce putea să-mi dea mai mult? Să-mi dea o slujbă ca asta, să mă bage în casă, să mă însoare, să-mi dea zestre! Se poate mai mult? Cu noroc din asta nu te întâlnești de două ori!

MENEGO: Ce e, domnișor cu mântăluță? Te-ai săturat să mai faci pe domnul de curte? Cred că-i timpul să-ți pui laibărul pe tine, basmaua a roșie în cap, să iei lopata de coadă și să te-apuci să-ți câștigi pîinea.

PASQUALINO: Ei, tată, ce vorbești dumneata de lai-băr și basma roșie!? Peste puțin o să mă vezi cu manta roșcată, cu perucă și cu pană la ureche.

MEBTO&GO: Cum? Eăxă știiea mea? Ce tob spini, acol»?

Ha lăuLTi este-iiiă,, dra.gapu.le! **PASQTTAU3TC:** Înălținiea-sa domnul mardii, stâpmnl

noslm, tri-a Luat în sțrxiciul cLomniei-sale, **MEKEGO:** Și mie sa nu-rni spâni o voi"bă? Ce sîat eu?

PASQTTAIOTC: Cînd o să te vidă, o să-fi «jună. Na ți-ai place, iragă tată, să mă ven lș cancelarie?

MEKEGO: Mi-ar pla.cc să te vid cclo, la papa, să te vid ducînd clienții de pe un mal pe celălalt; sau în slujba, vreunui nobil făcînd meseria pe care a ficut-o taică-tu, bunică-tu, sribunică-tu și tot neamul nostru. Ce crezi tu, nătărăule, ca meseria de barcagiu nu-i meserie frumoasă și cinstită? Cap sec ce ești! Noi ăștia, care nădușim la lopată pe-aici, sîntem nn soi de oameni cum nu s-au mai pomenit alții în nici o țară de pe lume. Sîntem noi servitori, e drept, dar slujba asta a noastră e treabă aleasă, nu ne murdărește mîinile. Noi ăștia sîntem oamenii cei mai de încredere ai stăpînilor noștri, și nu-i primejdie ca din gura noastră să se afle ceva. Pe noi ne plătește mai bine decît pe alții, avem gospodării frumoase, putem lua pe datorie de la negustori, și mai credincioși ca noi nu sînt alții pe lume. Ne știu toți pentru glumele și pentru agerimea minții noastre; și, mai presus de orice, ne iubim într-atîtpatria, încît ne-am vărsa și sîngele pentru ea, și ne-am lua de piept cu lumea întreagă dac-am auzi vorbe de ocară despre Veneția noastră, regina mării.

PASQUALINO: E adevărat ce spui, n-am decît vorbe de laudă pentru meseria dumată, dar nu ştiu s-o fac.

MENEGO: Dacă n-o ştii, învaţ-o; nimeni nu se naşte învăţat, şi omul poate să facă tot ce vrea.

PASQUALINO: Şi-aş vrea să-ţi mai spun ceva, dragă tată.

MENEGO : la s-puăe!

ILAS gcjj-Ldno : Stăpînul vrea să mă însoare.

MENEGO: Cam. să te însori, neisprăvitule? Cu ce? Cu protecţia stăpînului? Am mai văzut eu şi pe alţii îsurînda-se fără altă zestre decît protecţia stăpînului! Ştii tu ce s-alege pin' la urmă? Stăpînului ise urăşte, zestrea pierde ca fumul, femeia se iace ursuză, iar pe bărbat începe să-1 doară capul. Pe la noi nu se fac însurători din astea. Nevestele noastre sînt sărace, dar fete cuminţi; mămăligă, dar la casa ta; te canoneşti, dar trăieşti cu cinste; porţi basma roşie, dar cu fruntea sus, neumbrită de nimic. Ai şi tu un pic de minte ! Nu vreau să te mai aud spunînd că vrei să te însori. Pregăteşte-te să te sui în gondolă sau pe corabie, sau să te caţări pe scara de frînghie ca să dai steagul pe catarg. (Pleacă.)

PASQUALINO: Asta, pe limba noastră, s-ar spune să mă bag slugă la dîrloagă. Dar lasă! îndur orice, dar pe Bettina n-o las, în ruptul capului. Mi-e cam frică de tata, dar, dacă stăpînul vrea, tata n-are ce face, trebuie să zică şi el da. Mi-a vorbit despre protecţie, despre dureri de cap şi despre cinste. Ştiu bine ce vrea să spună, dar mai ştiu şi că o femeie cinstită poate să stea şi între o sută de soldaţi fără să pătească nimic. Am mai citit aşa ceva într-o carte de un poet veneţian care zice:

*Bărbatul n-ar -putea să facă
Femeilor nimica, dacă Femeile,
nestrămutat, N-ar vrea nimic
de la bărbat.*

SCENA I

**Stradă cu -vedere spre «anal si sprecasa doinei Pasqua.
Se Tede o barcă încărcală cil zarzavaturi care tocmai
sosește ; în ea DOSNA p^S^UA și doi barcagii din.
PaLestriaa; apoi PASfIA-Liuo, dia casă**

PASQUA: Acolo, acolo, băieți, trageți la malul ăla. Hei, oameni buni, unde mi-e bărbatul? Hei, moș Menego !

PASQUALINO (*ieșind din casă*) : Dumneata ești, măicuță?

PASQUA: Da, băiete, eu sînt. Vino-ncoa și-ajută-mă să mă dau jos! (*Coboară din barcă.*) **PASQUALINO:** Ce mai fac cei din Palestrina? O duc bine?

PASQUA: O duc bine, fiule, o duc bine. (*Către barcagiii care descarcă zarzavaturile.*) Ei! dați jos dovecii ăia! (*Către Pasqualino.*) Uite, am adus mălai și niște tărîță, ca s-avem cu ce ne duce zilele.

PASQUALINO: Ai făcut foarte bine, mamă dragă. **PASQUA:** Ce face taică-tu? Unde s-a băgat? **PASQUALINO:** S-o fi dus la stăpîn. A, de-ai ști cum

ne-am mai certat! **PASQUA:** De ce? Ce s-a mai întîmplat? Cum plec de-

acasă, cum izbucnește cearta! **PASQUALINO:** Vrea să mă bag la stăpîn, cu barca, și eu nu vreau. Nu pot, nu mă pricep și nici îndemînare n-am.

PAS (*tfrzrte*): Sărăcuțul, îmi pare tare rău de el. Se vede că 3Liisetia.ge din neam de barcagii. O, vai de gikalele mele, dac-ar ști el al cui fecior e !

EA\$ QOA.U:»O : Domnul maicliiz vrea să mă bage în cancelarie, și el nu vrea,

IASQOJL: Taică-tu e într-o ureche, așa că las' pe mine, băiete, o să scot eu lucrurile la capăt așa cum știu ea.

IASQUALjEXiO: Marnă, aș vrea să mă-nsor.

Ij.SQTJA: Draga băiete, după părerea mea, însoară-te atunci cînd ai chef, că și eu am făcut așa. La cincisprezece ani aveam copil.

PA.SQITAE.iNO: Dar tata nu vrea.

PA.SQVA: Dă-1 încolo, că-i prost. Băieții, cînd ajung la anii tăi, trebuie să se-nsoare, că altfel... dar mai bine să-mi țin gura. Spune-mi, iubești pe cineva?

PASQUALINO : Sigur că da.

PASQTTA: Pe cine?

PASQUALINO: Pe Bettina, spălătoreasă, o fată de teapa mea.

PASQUA : (*afarte*): De-ai ști cine ești, n-ai vorbi așa. (*Către Pasqualino.*) Știu că-i fată bună, o cunosc și n-am nimic împotriva ei.

PASQUALINO: Oh, dragă mamă, ce bine-mi fac vorbele tale!
Mă duc să-i spun logodnicei mele că ești mulțumită.
Dar, dacă mă iubești, fă-1 și pe tata să cadă la învoială. Ah! ce adevărată e vorba aia că mama are mai multă milă de copil. Dragostea de mamă e mai presus decît orice dragoste de pe pămînt! (*Pleacă.*)

SCENA 2

DONNA PASQA, sîiU'-iră

PASQUA: Mare adevăr e ăsta că dragostea de mamă e fără margini. Pentru asta am făcut ce-am făcut.

IVivtiu asta ha crescut **pe** fiul meu Pasqia lino, «are uu-i înii rneu, căci, scliimbînda-l ta. Leagin je adevăratul, meu fiu... (*Se vedt suini o gon-dolî, can silește iar ca să se dea înapci.*) IHei, Lei, ăia. cu gondola, vedeți să nu-mi scufu.nda.ti barca **1** (*Ciilic barcagiul care a adus-o.*) Ascultă, Tonte lo, ii-le loc. Barcagiii ăștia n-au nici o dibinială. Ol, maică preacurată, dacă ăștia ar fi în Pales-trina, cum i-aș mai atinge cu lopata!

SCENA 3

t

**Xa mal trage o gondolă din care coboară încuie,
dezbrăcat piaă la brîu, căci a vîslit, și IITA, barcagiul, DONNA
TASQUA stă decjarte**

LELIO: Oh, ce bine e, ce bine! Ce mult îmi place plutitul ăsta pe ape! Prietene, mai vino și mai caută-mă, să mai facem niscai plimbări din astea cu barca.

PASQUA (*aparte*): Uite unul bogat care trage la vîsle. Trebuie să fie din ăia care se distrează lopătînd.

TI TA: Nu prea vă e la îndemînă lopătarea, dar cu timpul o să meargă.

LEE IO: Ea Eivorno e un port, iar o parte din oraș se cheamă Noua Veneție, pentru că sînt și pe-acolo niște canale. Și acolo se vîslește, adică se lopă-tează, cum spuneți voi, dar se vîslește în alt fel.

TITA: Ei, știu eu cum. ăia merg cu lopețile în linie dreaptă, cum se face la galion.

LELIO: Și mie îmi plăcea foarte mult. Toată ziua eram cu vîsla în mînă.

TITA: Dar, ia spuneți-mi, nu sînteți venețian?

LELIO: Sigur că-s venețian. Sînt fiul domnului Pantalone de' Bisognosi.

PASQUA (*aparte*): Dumnezeule, ce aud? Simt că mi se moaie picioarele.

111.: Dai de ce au vorbiți cu vorbe de-a te noastre? **HUO:** Flia-Ae-am. fost trimis de mic copil la Ldvorno

și le-am uitat. **HIJ**-, *Mei* aveți să-mi dați vreo poruncă? **EEI**rio: Spune-mi, care-i cel mai bun Lan din orașul

ăsta?

111A : De ce im căutați casa tatălui dumneavoastră și trageți la han? **LEXio**: O, mă dau în vint după cârciumioare și n-aș vrea să dau ochii cu tata cîteva zile, înainte de-a fi cunoscut Veneția după placul meu. **ITA** : Dar iacă v-o vedea tatăl dumneavoastră o să-i pară rău.

LEXIO: Nici el nu știe cum arăt eu la față, nici eu cum arată el. M-a trimis la Eivorno de copil. **TITA** : Eu îl cunosc pe don' Pantalone. **LEEIO**: Dragă prietene, să nu-i spui nimic. **TI TA** : Să mă iertați dacă întreb, dar ce-ați făcut

dumneavoastră la lⁱivorno? **LELIO**: Tata m-a trimis să învăț negustoria; dar eu n-am învățat decît să merg cu barca, să pescuiesc, să beau, să înjur și să mă bat. **TITA**: Se vede că n-ați pierdut vremea degeaba. îmi pare bine.

PASQUA (*aparte*): Uitați-vă la el: leit taică-su cînd era tînăr.

LELIO: Hai să bem ceva, că mor de sete. Dar să știi că n-am chef să plătesc eu. O să jucăm în zaruri.¹ (*Pleacă.*)

TITA: Asta a îuvățat-o așa, pe deasupra; de știința asta n-a vorbit. (*Pleacă.*)

PASQUA: O, doamne, să vezi acum ce-o să mai iasă! Vai de sufletul meu! M-am zbatut cît am putut și tot nimic nu s-a ales. I-am schimbat pruncul

Lui don" Pantalone, și-n locul lui L I-aan dat pe-aL **raei**, crezîni c-o să fie crescut mai bine; dar Latî-1, a luat apucături de barort, e stricat pini-a măduva oaselor și mi-e rușine că-a copilul meu. Dar o să tac, n-o să suflu c vorbă, la nimeni. E>ac-o fi bun, o să vorbesc, dacă a-o fi bun, sa și-1 păstreze don' Pantalone. 'Jh. la Pasqualino ca și cînd mi-ar fi fecior; dacă nu l-arn făcut eu, l-an alăptat eu și sînii ăștia ai mei el mi i-a stors pînă la ultima picătură. Trebuie sa mă duc să-rni găsesc bărbatul; nu mai pot si rabd, de-abia aștept să mă arunc în brațele lui. (*Pleacă.*)

SCENA 4

Stradă

PANTALONE, apoi PASQTJAT,INO

¹ Adaptăm astfel expresia originalului „*giochcremo alia mora*” : acest *mora* este un joc foarte popular italian, în care partenerii își desfac cu repeziciune degetele din pumnul strîns și le numără pe întrecute (n.t.).

PANTALONE: Și, totuși, pe fata asta n-o pot alunga din inimă! Îmi dau silința să n-o mai iubesc, dar nu izbutesc. Am purtat-o în brațe când era micuță și se speria de babau. Maică-sa, săraca, a lăsat-o în grija mea; am vegheat asupra ei și veghez și acum din milă; dar uite c-am ajuns să-i cer îndurare. Tot știind aproape de ea, tot văzînd-o și ascultînd-o, obișnuința s-a prefăcut cu timpul în iubire; n-am mai băgat de seamă și m-am încins și eu cum se încinge fierul. Mă fac să rîd cei ce spun că săvîrșesc asemenea lucruri cu nepăsare, fără patimă, cu amor platonice. Nebun cine zice și prost cine crede. Când paiele sînt prea aproape de foc, trebuie să se aprindă. Nu poți rămîne nesimțitor și, de cele mai multe ori, întîmplarea e cea care-1 face pe om hoț.

PASQUALINO: Sluga dumitale, don' Pantalone.

PANTALONE: Bună ziua, domle.

Lr.NO: S'înteți bun să mă ascultați o clipă?
?.vkJLL,0ETB: Știu ce vrei să-mi spui. O iubești pe

Bettia și vrei s-o iei de nevastă. **PASQUALINO:** Chiar așa, ați ghicit din capul locului. **PAKTAUDNE:** Și eu am să ți-o spun pe șleau.: nu

vrea a si ți-o dau. **PASQUALINO:** Și de ce nu vrei să mi-o dai? **PANTALONE:** Acum n-am chef să-ți dau socoteală.

Ți-am spus-o limpede. Ori vrei poate să te croiesc?

PASQUALINO: Vă gîndiți poate în schimb la vreun baron?

PANTALONE: Mă gîndesc că n-ai nici ce muica. **PASQUALINO:** Aflați că m-am căpătuit. **PANTALONE:** Ei, nu mai spune! Și ce-o să faci, pri-

copsitul, o să vinzi pîinișoare calde? **PASQUALINO:** O să lucrez în cancelaria domnului marchiz.

PANTALONE: Îmi pare bine; o să-ți dea o leafă bunicică; poți să-ți faci un rost; nevasta dumitale o s-o ducă bine, ca orășencele.

PASQUALINO: Eu n-o sâ-mi bat capul cu nimic; o duc în casa stăpînului, și el o să facă tot ce trebuie.

PANTALONE: Aha, o duci în casa stăpînului? N-o să-ți bați capul cu nimic? El o să facă tot ce trebuie? Ah, ah, ah, dragă băiete, știi că-mi placi? Bună slujbă ți-ai mai găsit, și bun stăpîn!

PASQUALINO: Da, domle, iar cît privește cei două sute de ducați, nu trebuie să vă mai obosiți, fiindcă stăpînul vrea să-i dea el.

PANTALONE: Din ce în ce mai bine. Oh, ce cavalier binevoitor! Și dumneata ce băiat de treabă! Ce înțelepciune! *(Aparte.)* Oh, ce măgar! Și ăsta ce nătărău dacă-1 crede!

PASQUALINO: Deci, s-a făcut?

PANTALONE: S-a făcut.

PASQUALINO: Pot să mă duc...

PANTALONE: Sigur, du-te.

PASQUALINO: Să iau...

FANTALONE: Firește, sa Lei.,,
PASQUALINO ; Pe Bettina mea dragi?
FANTAEONE: Ba pe dra.cu să-1 iei, si te călărească !
EASQTAEINO: Ce-ați spus?
EANTALONE: Ce-ai auzit.
EASQTAEINO: Mie-mi spuneți asta?
PANTALONE: Dumitale.
PAS QUALINO : Nu vreți să mi-o capi!
PANTALONE: Nu vreau să ți-o dan.
PASQTJALINO: O să-i spun domnului marchiz.
PANTALONE: Poți să-i spui și domnului conte, puțin
îmi pasă! PASQUALINO: Vedeți cum sînteți? PANTALONE: Așa
sînt eu! Și? PASQUALINO: Nu e fiica dumneavoastră. PANTALONE:
Și nici nevasta ta n-o să fie! PASQUALINO: Ba o să fie! PANTALONE:
Și dacă n-o să fie? PASQUALINO: Don' Pantalone, vedeți să
nu-mi ies
din fire!...
PANTALONE: la cară-te de-aici, mîrlane! Că, cu toate
bătrînețele mele, tot îmi mai clocotește sîngele-n
vine și tot mă mai țin balamalele ca unora de teapa
ta, zece de-o para, să le dau un picior în spate.
PASQUALINO: Mie un picior?
PANTALONE: Ție, descreieratule!
PASQUALINO: Mamă, doamne! (*își mușcă un deget,
amenințîndu-l.*)
PANTALONE: la stai să-ți rup eu botul cu tîrlicul ăsta! (*Vrea
să-l lovească cu un papuc.*)

SCENA 5

MARCHIZUL, OTTAVIO și cei de mai înainte

OTTAVIO: Hei, preacinstite bătrîn, fii mai respectuos cu
băiatul ăsta, căci e în serviciul meu.
PAXr.AIONE: Ce-i aia „cinstite bă ti în”? Și dumneavoastră
cine sînteți, mă rog? Prințul de BossLna?
omvro: Sînt marchizul de Ripa Verde.
PAINTAIC >4E : Și eu sînt Pantalone de' Bisognosi.
OITA-VrO; Ah! Pantalone de' Bisognosi? Dumneata ești
protectorul acelei tinere care se numește Bettina,
mi-i așa?
PA:NTALCNJE: Chiar el, sluga dumneavoastră.
OTTA.VTO: Ei bina, află că tinerica aceea va fi soția
copistului meu,
PASO.UAX3NO (*către Pantalone*): Iar acela sînt eu, ca si știi!
PAN PALO NE : Va fi?
OTTAVTO: Va fi.
PANTALONE: Domnule marchiz, să dați porunci pe domeniul
dumneavoastră, nu aici.
OTTAVTO: Așa stau lucrurile, ce să mai discutăm!? Fata e
mulțumită, tînărul o vrea, iar dumneata nici nu poți
și nici n-ai căderea să-i împiedici.

PANTALONE: Pot și am căderea să-i împiedic. Pot să-i împiedic, fiindcă fata n-are nici tată, nici mamă. Maică-sa, pe care eu și ai mei am ajutat-o întotdeauna, mi-a lăsat-o în grijă, pe patul de moarte; am luat fata, am ajutat-o și am păzit-o, ca un om cinstit și de neam ce mă găsesc, și i-am făgăduit s-o mărit. Fără îngăduința mea n-o las să se mărite, căci nici un om cinstit n-ar lăsa să se facă o asemenea căsătorie. Căci ăst biet netot nici nu-și dă seama despre ce-i vorba. Nu-și dă seama că în însurătoarea asta el ar fi ca aracul pentru vița de vie. Aracul ține vița atît cît vrea stăpînul, dar cînd stăpînul mănîncă strugurii și vița-și leapădă frunza, aracul se duce la foc. Cine are urechi de auzit să audă. Văd că ați înțeles, domnule marchiz. Luați asta ca pildă și aflați că Pantalone de' Bisognosi, deși e negustor, cunoaște toate regulile «ele bvtn» ale cavaleriei și, deși poartă haina asta și sabia asta veche ^a, la nevoie știe să mhxuiască și spada! (*Pltacu.*)

SCENA 6

MARCHIZUL, OTTAVIO și P. A. S. Q. L. T. A. I. N. O.

OTTAVIO: Bătrîn ȋicnit, fără minte! Acum sînt mai angajat ca oricînd. Crede că mă va ruina? Aș vrea să văd și lucrul ăsta! Voi pune să fie ciomăgit. Spune-mi, o iubești pe Bettina cu adevărat?

PASQUALINO: Mai încape vorbă? Nu mai văd decît cu ochii ei.

OTTAVIO: Și dorești să te însori cu ea?

PASQUALINO: Chiar în clipa asta, dacă s-ar putea.

OTTAVIO: Ei bine, atunci du-te repede la ea acasă, însoară-te și ad-o în casa mea. După aceea voi aranja eu totul, nu duce grijă.

PASQUALINO: Bine, dar, vedeți...

OTTAVIO: Nu mai discuta și nu mai pierde vremea!

PASQUALINO: Dar să vedeți... e și altă greutate...

OTTAVIO: Nu vreau să aud de greutăți.

PASQUALINO: Dar dacă Bettina nu vrea...

OTTAVIO: Cum să nu vrea? Și tu te supui unei femei? Femeile trebuie silite să se poarte după cum vrem noi.

PASQUALINO: Da, dar ea e o fată...

OTTAVIO: Fată sau nu, totuna e. Du-te și însoară-te repede! Du-o apoi acasă, sau, de nu, o să te croiesc cu ciomagul pînă n-o să mai poți.

PASQUALINO: Cu ciomagul?

¹ Un soi de pumnal scut, folosit la vînătoare, cu lama foarte lată; în reprezentațiile din *commedia dell'arte* e arma pe care o poartă de obicei Pantalone, numita „linibă de vacă” (n.t.).

OTTAVIO: Da, cu ciomagul.

PASO.UAHNO: Atunci am șters-o. **orr^Tio:** Și, vezi, fă totul cu hotărîre! **PASQUAiXNra** (*sieși, tare*): Curaj, gtscă!
orXiitIO: Drace! Tinerii din ziua de azi nu prea au nevoie să fie îmboldiți în felul acesta. **PASguaeJno** : Ca să spun adevărul, sînt îndrăgostit, iar sînt și puțin cam laș... (*Pleacă.*)

SCENA 7

MAR.CHIZUI, OTTAVIO, apoi LE3.I0

OTTAVIO: Mi-e destul dacă se arată iscusit acuma, că pe urmă voi ști eu să profit de pe urma naivității lui. Și bătrînul acela ce îndrăzneț mai era! Rîdea de mine? Mă amenința? Și eu să rabd o asemenea injurie? Nici în ruptul capului! Mă voi răzbuna! Trebuie să-i arăt cine e marchizul de Ripa Verde. Să-mi spună el mie că știe să mînuiască spada? Ca și cînd n-ar fi nici o diferență între el și mine? Ca și cum un negustor ar putea să sfideze cu spada un cavaler? O să-i rup mîinile și-o să vedem noi pe urmă cu ce-o să mai apuce spada!

LEWO: Oh, ce mai vin, dumnezeule! Ce mai vin! Se spune că la Veneția nu-s vinuri bune, dar eu declar că vinul de Vicenga e mai bun decît vinul de Chianti, care se bea la Ldvorno.

OTTAVIO: (*aparte*): Iată unul care pare să fie cineva... (*Tare.*) Te salut, domnule!

i/ELio: Servitor plecat al excelenței-voastre. (*Aparte.*) Asta trebuie să fie vreun nobil.

OTTAVIO: Ești străin?

T-ELIO: Cu voia domniei-voastre sînt din Divorno.

(*Aparte.*) Nu vreau să fiu recunoscut. **OTTAVIO:**

Dacă-mi permiți, ce meserie ai? **LELIO:** Sînt vagabond, sluga dumneavoastră... **OTTAVIO:** Frumoasă meserie!

LELEO: Foarte frumoasă! Mi-a plăcut întot<Lei.ita. **OTTAVIO** : Și cum o exerciți? **LELEO:** Cum pot. **OTTAVIO:** Joci? **LEIT o:** Uneori.

OTTAVIO (*aparte*): După mutră pare un cin care face orice dacă-l plătești.

LELIO (*aparte*): Îmi pare rău că nu mai am T>ani, iar dacă mă înfățișez tatei, s-a zis cui petrecerile !

OTTAVIO : Iată-mi familiaritatea cu care îți vorbesc, dar, ia spune, cum îți merg în prezent afacerile? **LELIO:** Destul de prost. **OTTAVIO:** Ai nevoie de bani?

LELIO (*aparte*): Nu că am nevoie, dar îmi trebuie neapărat... (*Tare.*) Vă mărturisesc, domnule, că într-o lună jocul, circiuma și alte mici desfătări mi-au mîncat o sută de țechini, pe deasupra și spada, ceasornicul, hainele și rufăria și n-am altceva decît ce vedeți pe mine.

OTTAVIO: Dar, ia spune-mi, amice, pumnii nu ți-i folosești niciodată?

LELIO: Când sînt la nevoie, nu mă dau în lături nici de la asta.

OTTAVIO: Crezi că te-ar stînjiți să tragi cîteva ciomege unui bătrîn? **LELIO:** Cîtuși de puțin.

OTTAVIO: Foarte bine; dacă reușești, îți voi da doi dubloni.

LELIO (*aparte*): În starea în care mă găsesc doi dubloni îmi dăruiesc viața! (*Tare.*) Nu fac asta din interes, să știți, dar, ca să nu par mîndru, o să iau banii.

OTTAVIO: Soarta e de partea noastră. Iată-1 că vine. Dă-i cîteva, dar nu-1 ucide, și spune-i că marchizul de Ripa Verde îl salută.

LELIO: Veți fi servit. Dar pe urmă...

CTR&VIO : IPC urma vino la cafeneaua aceea, de colo, și, 43xS si ie vida cineva, îți voi da cei doi dublonii. IBitrîri smintit, vei afla cine sînt! (*P teacă.*)

SCENA S

I, ER, IO, apoi XAIRIALOEFE

LHLio: Se poate face mai puțin pentru a câștiga doi dubloni? Am făcut atîtea la Bivorno! Tata îmi trimitea bani puțini, și dacă nn m-aș fi folosit de mintea și de dibăcia mea, n-aș mai fi putut să-îni fac de cap. Dar uite amicul! Bietul bătrîn, îmi paie rău de el!

PANTALONE (*aparte*): Băiatul ăsta al meu nu mai vine; de ce-o întîrzia atîta? că diligența de la Florența a venit.

LELIO (*aparte*): Dacă-1 lovesc așa, pe nepusă masă, mi-e teamă c-o să cadă jos și-o să moară. Ar fi bine s-o fac ceva mai civilizat.

PANTALONE (*aparte, vîzîndu-l pe Lelio*): Oh, ce mutră respingătoare!

LELIO: Sluga dumneavoastră credincioasă.

PANTALONE: Mă înclin, domnule!

LELIO: Fiți bun și ascultați-mă o clipă.

PANTALONE: Cu plăcere.

LELIO: Aflați, domnule, că eu sînt un om cumsecade...

PANTALONE: Așa cred și eu. (*Aparte.*) Deși, după mutră, nu se vede.

LELIO: ...și-mi displace că trebuie să vă fac un compliment neplăcut.

PANTALONE: Adică?

LELIO: Îl cunoașteți pe marchizul de Ripa Verde? **PANTALONE:** Îl cunosc.

LELIO: Și n-ați avut nimic cu el? **PANTALONE** (*aparte*): Acum mă dumiresc și eu despre ce-i vorba. (*Tare.*) Ba ceva a fost.

LELIO: Acum, v-o spun așa, în taină: aflați ci din ordinul său trebuie să vă ciomăgesc.

PANTALONE : Și, ia spune, nu poți să mă scutești de neplăcerea asta și să-ți dau acolo ceva gologani ca să te duci cu dumnezeu?

LELIO: Ah, nu, asta nu pot s-o fac! Sînt om de onoare!
Am promis și trebuie să mă țin de cuvînt. Dar, să
știți, n-am de gînd să vă rup oasele, nu. Vă dau
doar cîteva ciomege, și gata, dumneavoastră cădeți
jos, și eu îmi văd de drum.

PANTALONE : Dar nici nu mă gîndesc să înghit mo-j icia asta!

LELIO: Dar cine sînteți dumneavoastră, mă rog? Vreun
domn mare?

PANTALONE: Sînt Pantalone de' Bisognosi.

LELIO (aparte.) Drace! Țsta e tata!

PANTALONE: Sînt cunoscut în tot orașul.

LELIO (aparte): Oh, ce soartă blestemată!

PANTALONE: Și mojicii din astea n-am îndurat niciodată !

LELIO (aparte): Să mă dau pe față, sau să nu mă dau?

PANTALONE: Și atîta timp cît mai am suflare-n piept,
am să mă apăr. (*își duce mina la sabie.*) **LELIO:**
(*aparte*): Dacă mă dau pe față, o să spună
că sînt un fiu cumsecade. **PANTALONE (aparte):** Mi se
pare că-i e frică. (*Ame-*
nințîndu-l pe Lelio.) Șterge-o, lepădătură, șterge-o
de-aici!

LELIO: Domnule, iertați-mă...

PANTALONE: Șterge-o, secătură, că-ți găuresc scheletul! **LELIO**
(*aparte*): Mai bine s-o dau dracului de obligație!
(*Pleacă.*)

SCENA 9

PANTALONE, apoi TITA BARCAGIU!,

PANTALONE: Fugi, ai? Te-ajung eu, nenorocitul! (*Vrea să-l
urmărească pe Lelio.*)

TITA (oprimau-!): Linișteți-vă, don' Pantalone, liniș-
"tiji-**TĂ.**! Cin v-a supărat? **PANTALONE:** Dasă-niă, lasă-mă
să-l omor! **TIT A:** Ce v-a făcut? **PANTALONE:** O mojicie. **TITA:** Dar
aveți idee cine e? **PANTALONE:** Habar n-am. Cine e? **TIT.:** E
don' Delio, fiul dumneavoastră. **PANTALONE:** Cum? Fiul meu?
Ala? Ei, fugi, că nu
poate fi el! **TIT TA:** Dacă vă spun!? El e, ce mai!

PANTALONE: Dar cînd a venit? Cum? Cu ce? **TIT TA:** A venit azi-
dimineață cu diligenta de Florența.
S-a urcat în gondolă la Poveggia și a lopătat
pînă la Veneția. **PANTALONE:** Și la taică-su nu vine? **TITA:**
Bietul băiat! Ar vrea să mai petreacă și el
puțin...

PANTALONE: Să petreacă? Făcînd pe ucigașul plătit?
Ciomăgîndu-l pe taică-su? Ah, secătura! Ah, ne-
legiuitul ! Da Divorno a învățat frumusețea asta de
meserie? O să ajungă la galere, sau cu juvățul de
gît, și eu, tată nenorocit, o să rămîn cu plînsul. Du-
te, găsește-1 și adu-1 acasă! Spune-i că nu-s
supărat. Nu-1 lăsa să plece. Dragă prietene, nu mă
părăsi! Fugi repede! Unde s-o fi dus? Oh, ce copil...
Doamne, ce copil... (*Pleacă.*)

TITA: Și tatăl, și fiul par doi nebuni. Nu vreau să am de-a face cu ei. Că bine zice proverbul: Cine are rîie să se scarpine! (*Pleacă.*)

SCENA io

Camera Bettinei

BETTINA, apoi PASQUALINO

BETTINA: Trag mereu cu urechea, dar nu aud nici un fluierat. Pasqualino nu vrea să stau în balconaș, clar mi-e teamă c-o să treacă și n-o să-1 aud. Mare lucru și dragostea asta. În fiecare noapte îl visez și nu mă gîndesc decît la el. Fără el parcă nu mai am astîmpăr, dar cînd vine mi se umple inima de bucurie! Oh, cînd o veni vremea aia să poată intra în casă nestingherit? Trag nădejde că don' Pantalone o să se împace pînă la urmă cu el. A spus el că nu-1 vrea, dar e un om așa de bun, că pînă la urmă tot cum zic eu o să facă.

PASQUALINO: Bettina, ești singură?

BETTINA : Ce vād?! Dumneata aici? Cine ți-a îngăduit să intri în casă?

PASQUALINO: Sînt tare abătut: n-am izbutit să fac nimic. Nu-i vreme de pierdut. Trebuie să vii cu mine.

BETTINA: Mai încet, domnule, cu „trebuie să vii cu mine” ăsta. Nu sînt încă femeia ta!

PASQUALINO : O să fii femeia mea dacă vii cu mine.

BETTINA: Modă nouă, după cum vād! Mai întîi să te duci cu logodnicul, și pe urmă să te măriți. Nu, frățioare, n-ai brodit-o!

PASQUALINO: Unde crezi că vreau să te duc?

BETTINA: Însoară-te cu mine, și pe urmă merg unde vrei.

PASQUALINO: Hai, să terminăm odată, dă-mi mîna! **BETTINA:** Așa, să ne căsătorim cum fac cîinii? Mi se

pare că te-ai țicnit de tot! **PASQUALINO:** Dac-ai ști totul, n-ai vorbi așa. **BETTINA:** Ce s-a mai întîmplat? Trebuie să știu și

eu. Fără mine nu se face nunta. **PASQUALINO:** Tata nu vrea să mă-nsor cu tine. Sior

Pantalone nu vrea să mi te dea. Toți sînt contra.

BETTINA: Și-atunci ce-ai vrea să fac? S-o pornesc

prin lume și să cînt canțonete? **PASQUALINO:** O să te duc în casa domnului marchiz. **BETTINA :** Bravo! Frumos! îmi închipui că domnul

marchiz o să fie tare mulțumit!

PASQUALINO : Chiar el mi-a spus-o. S-a certat din cauza mea cu don' Pantalone; ține grozav de mult la mine și a zis că m-așteaptă acasă la el cu logodnica. **BETTINA:** Și eu să mă duc în casa lui? **PASQUALINO:** Sigur. De ce nu?

BETTINA: Fiindcă a venit aici, în casă, să facă pe amoretatul; a vrut să-mi dea o pereche de cercei, a vrut să-mi mîngîie mîna, și tu ai vrea să mă duci la el acasă?

PASQUALINO: Oh, doamne, ce aud? Marchiz blestemat! Acum înțeleg eu binele pe care mi-l vrea. Nu, nu, fata mea, n-o să te mai duc, fii sigură! Și eu, neghiobul, care credeam... Dar tu mi-ai deschis ochii. Știa el, tata, ce vorbește. Va să zică a venit aici... și voia să facă... auzi dumneata... toate astea?

BETTINA: Sigur că da. Dar o să-și cam pună pofta-n cui!

PASQUALINO: Oh, ce spurcăciune de marchiz! BETTINA: De gândit s-a gândit el bine, numai că i-a ieșit prost.

PASQUALINO: Și-atunci noi ce-avem de făcut? Dacă e contra și tata, și don' Pantalone, și ne mai lipsește și protecția domnului marchiz, nu știu cum o s-o scoatem la capăt!

BETTINA: Răbdare, băiete dragă, că are el dumnezeu grijă de toate.

PASQUALINO: Mi-e frică să nu te pierd...

BETTINA: Să nu-ți fie frică.

PASQUALINO: Ah, Bettina, dacă m-ai iubi!

BETTINA: Te iubesc din toată inima!

PASQUALINO: Draga mea, a venit vremea să-mi arăți câtă dragoste-mi porți. Sîntem singuri, nimeni nu ne vede, nimeni nu ne aude. Ia-ți lucrurile și hai să fugim!

BETTINA: Eu să fug? Bettina să facă așa ceva? Se vede treaba că nu m-ai cunoscut cum se cuvine, Pasqualino. Te iubesc din tot sufletul și din toată inima mea, dar nu vreau să-mi pierd cinstea pentru tine. Nu-mi ajunge să-mi spui: „Hai, și-o să ne luăm noi mai pe urmă. Iar dacă s-o întîmpla ce nu trebuie, o să se repare cu căsătoria”. Numai că-i mai bine să nu se-ntîmple ce nu trebuie, ca să cauți pe urmă leacul. Și chiar dacă m-ai lua de nevastă, femeile tot m-ar arăta cu degetul și-ar zice: „Uite-o pe-aia care-a fugit de-acasă! Bine, cel puțin, c-a luat-o de nevastă.” Și chiar și tu, cu toată dragostea ce-mi porți, la mînie tot m-ai atinge cu vreo vorbă usturătoare și-ai crede că-s în stare să fac și cu alții ceea ce am făcut cu tine.

PASQUALINO: Dar atunci ce să facem, draga mea?

BETTINA: Să ne iubim și să avem răbdare.

PASQUALINO.- Don' Pantalone o să te dea după altul.

BETTINA: O, asta nu se poate!

PASQUALINO: Iar tata o să mă trimită din Veneția. BETTINA:

Trebuie să-l ascuți! PASQUALINO: Și Bettina? BETTINA: Bettina o să te aștepte. PASQUALINO.- N-o să poți, o să ți se urască.

BETTINA: Mai bine mor decît să te las! PASQUALINO: Simt că-mi plesnește inima de durere! BETTINA: Nu mă face să plîng, fie-ți milă! PASQUALINO: Te iubesc așa de mult! BETTINA:

Doamne, o să mor!

PASQUALINO: Ah, Bettina, noi ne omorîm cu plînsul,

și-am putea fi așa de mulțumiți! BETTINA:

Cum?

PASQUALINO: Dacă ai vrea să vii cu mine... BETTINA: Dacă mă iubești, nu-mi mai spune asta! PASQUALINO: Ești prea

încăpățînată. **BETTINA**. Sînt o fată cinstită. **PASQUALINO**: O să te iau de nevastă. **BETTINA**: Atunci o să vin cu tine. **PASQUALINO**: Și pînă atunci?

BETTINA : Pînă atunci vom ține unul la altul. **PASQUALINO**: Și dacă eu mor pînă atunci? **BETTINA** : Mai bine să mori decît să-ți calci cîstea în picioare!

SCENA II

MENEGO CAINEI.1,0 și cei de mai înainte

MENEGO: Ei, fiule, pînă la urmă tot te-am găsit. Ce cauți în casa palavragioaicei ăsteia?

(Pasqualino rămîne încremenii.)

BETTINA: Ia mai isprăvește cu grosolăniile, că, la urma urmei, sînt o fată cuminte și cinstită!

MENEGO: Cinstită, cinstită, n-am ce zice, numai că nu-ți ajunge un singur bărbat! Și tu, nenorocitul, ieși numaidecît! O să-mi dai socoteală diseară !

PASQUALINO: Dragă tată, te rog să mă ierți...

MENEGO: Vezi să nu te iert cu niște pumni... să nu-i poți duce, păcătosule!

PASQUALINO *(aparte)*: Tare-mi pare rău de Bettina, săraca! Simt că-mi plesnește inima! *(Pleacă plîngînd.)*

SCENA 12

BETTINA și MENEGO

MENEGO *(strigînd după Pasqualino)*: Plîngi, plîngi, țînc afurisit!...

BETTINA *(aparte)*: I-am spus eu că, dacă intră-n casă, o să iasă cu bucluc...

MENEGO: Și-acum, domnișoară, ia spune-mi, ce pretenții ai de la băiatul ăsta?

BETTINA: Eu? Nimic.

MENEGO: De ce-a venit în casa dumitale? **BETTINA**: Nu l-am chemat eu.

MENEGO : Dacă nu l-ai chemat acum, l-ai fi chemat al'dată.

BETTINA: N-a mai intrat niciodată în casa mea! **MENEGO**: Haida-de! **BETTINA**: N-a mai venit, nu, mă jur! **MENEGO**: Taci din gură, nu mai înșira la vorbe din astea!

BETTINA: Ascultă, jupîn Menego, prea mă fierbi în oală seacă și nu mai pot să tac. Da, așa e, fiul dumitale e în dragoste cu mine; mă iubește, îl iubesc și eu și ne-am și fîgăduit unul altuia. Numai din pricina dumitale și-a luat inima-n dinți și-a intrat în casă, măcar că pînă azi n-a îndrăznit să facă așa ceva. Și tot din pricina dumitale a venit, cu inima plină de jale și cu ochii plini de lacrimi, îmbiindu-mă să fug cu el. Dar eu n-am vrut, fiindcă-s fată cinstită; iar

dumneata mă faci cu ou și cu oțet, mă ocărăști și mă iei drept una d-alea! Numai că eu îs răbdătoare din fire și-o să înghit orice de dragul lui Pasqualino. (Plînge.)

MENEGO (*aparte*): Sărăcuța, acu-acu mă pun și eu pe plîns. (Tare.) Dacă voiai să-1 iei de bărbat, trebuia să-mi spui și mie...

BETTINA: Era cumva de datoria mea să vin să-ți spun? Noi, fetele sărace, ne îngrijim să ne mărităm cuviincios. Dacă un băiat vorbește cu mine și mă cere de nevastă, nu-s obligată să știu dacă taică-su e mulțumit sau nu. Mai bine te-ai mulțumi, jupîn Menego, că ai de-a face c-o fată cuminte, că alta te-ar fi făcut bunic mai înainte de-a fi tată-socru.

MENEGO: Fato dragă, nu știu ce să mai zic. îmi pare rău de tine, dar trebuie să pricepi și tu că fiu-meu nu-i de înșurătoare. E încă tînăr și nu și-a făcut nici un rost, așa că nu-și poate ține nevasta.

BETTINA: Eu nu mă grăbesc. O să aștept cît o să vrei dumneata.

MENEGO (*aparte*): Ea chip n-ar fi urîță, iar vorba ei îmi place. Doamne ferește, pînă la urmă s-ar putea să mă și-ncaier cu fecioru-meu pentru ea.

BETTINA (*aparte*): Parcă s-ar mai fi înmuiat un pic. (Tare.) Hai, jupîn Menego, fie-ți milă de mine, nu mă lăsa să mor de deznădejde! Știu că ești un om adevărat, un om bun și trag nădejde că n-o să fii așa de crud cu mine.

MENEGO (*aparte*): Drace! Lacrimile astea mă înduplecă, dar ca să fac alte-alea.

BETTINA.- Firește, știu că ții la mine. Dragă tată-socrule, lasă-mă să-ți sărut mîna.

MENEGO: Uite-o, fata mea.

BETTINA: Spune-mi noră, dacă vrei să mă împaci. MENEGO: Fac tot ce vrei. BETTINA: O, nu mă strînge așa, că mă doare!

MENEGO: Ești așa de delicată?

BETTINA: Lasă-mă, lasă-mă, nu mă apuca de mîini! MENEGO: Dacă ești bună cu mine, o să fiu și eu bun cu tine.

BETTINA: Cum? Ce vrei să spui cu asta?

MENEGO: Fiu-meu n-are nici minte, nici bani. Mai bine-ai cădea la înțelegere cu mine.

BETTINA: Fiul dumitale are mai multă minte ca dumneata, bătrîn smintit ce ești! Să pleci numai-decît din casa asta! Ce păcătoși mai sînt și bărbații ăștia! Cum vîd o femeie, se și aprind; cum îi ating mîna, își și pierd mințile. Și bătrînii sînt mai rău decît ceilalți. Poftim ce mai istorie! La fiu-său țipă să nu facă dragoste, dar, în ce-1 privește pe el, ar fi în stare să facă ce n-are voie fiul. Ascultă, mai curînd sau mai tîrziu, Pasqualino tot bărbatul meu o să fie, iar pe dumneata nu te mai recunosc nici de socru, nici de rudă, și nici de prieten!

MENEGO: Ftaide-hai, domnișoară, nu mă întărită. Credeam c-o să găsesc marea liniștită, și de-aia nădăduiam

să mă odihnesc și eu în canalul ăsta; dar văzînd că s-a pornit vîntul și barca se clatină și neplăcîndu-mi să vîslesc cu vîntul în față, mă opresc locului. Dar să nu crezi cumva c-o să-mi strîng lucrurile, sau c-o să mă trag la loc ferit, să dorm. Nu, o să leg barca de un par și-o să mă pun de-a latul canalului, așa, că, scumpo, dacă nu lopătez eu, să nu lopăteze nici fiu-meu! (*Pleacă.*)

SCENA 13

BETTINA, singură

BETTINA: Aici, îii casa asta, nu lopătează nimeni. Nimeni nu cunoaște canalul ăsta, și dacă e vreunul care crede c-ar putea să stea aici liniștit, îl ia furtuna pe negîndite și-l duce.

SCENA 14

CATTE, **PASQUALINO** și **BETTINA**

CATTE (*către Pasqualino*): Sărăcuțul de tine! Vino-n-coa, fiule.

BETTINA: Oh, sărăcuța de mine! Ce mai e și-asta? Taică-su abia a plecat. Nu l-ai întîlnit?

CATTE: Ba l-am întîlnit, cum de nu. Tocmai mă întorceam acasă, cînd pleca Pasqualino. Plîngea ca un disperat. Mi s-a făcut milă de el și l-am băgat în magazie. Taică-su între timp a plecat, iar eu m-am întors și l-am scos de-acolo pe băiat.

BETTINA: Repede, repede, să plece!

PASQUALINO: Fiară ce ești! Ai vrea să mă dai gata?

BETTINA: Dar ce trebuie să fac? N-auzi ce mai zarvă? **CATTE:** Oh, că proastă mai ești! Ascultă, surioară,

ce s-a făcut, s-a făcut. Iar cînd t-ei mărita, o să se aranjeze ele toate. **PASQUALINO:** Tocmai asta spun și eu. **BETTINA:** Dar cum să fac să mă mărit? Vrei să facem treaba asta aici? Aici nu se poate; nu-s nici

nași, nici martori. **CATTE:** Știi ce să faci, Pasqualino?

Uite: dă-i un inel de logodnă, și mîine dimineață vă duceți să vă cununăți.

PASQUALINO: Dacă-ți dau inelul îl primești, Bettina? **BETTINA:** Inelul?

PASQUALINO: Da, uite, o să-ți dau peruzeaua asta. **BETTINA:** Care peruzeaua?

CATTE: Hai, hai, nu mai face pe rușinoasa, că tu vrei asta mai mult decît el.

PASQUALINO: Dă-mi mîna. **BETTINA:** Ba nu ți-o dau.

PASQUALINO: Și-atunci cum vrei să-ți pun inelul în deget?

BETTINA: O să mi-1 pun eu singură.
 CATTE: O, vino-ncoa, vino-ncoa! Așa se face. *(Îl ajută pe Pasqualino să pună inelul în degetul Bettinei.)*
 PASQUALINO: O, draga mea! *(Îi slrînge mîna.)* BETTINA: Valea, hoțomanule! PASQUALINO: Ești logodnica mea doar! BETTINA: Dar nu și soția ta!
 CATTE: Drace! Facem logodnă fără nici un pic de petrecere? Ce, să fim noi atît de pîrliți?
 BETTINA : Nu stau eu acuma de petreceri, am altele pe cap.
 PASQUALINO : Dac-ar ști tata, ar fi vai și-amar de mine.
 CATTE: Taică-tu s-a dus. Nici nu-i trece prin cap ce-i aici. Tot avem noi o picătură de libertate, n-ar fi mai bine să ne veselim puțin? Ia zi, Pasqualino, ai ceva bani?
 PASQUALINO: N-am altceva decît doi ducați de argint;
 o să-ți dau unul. CATTE: Ce vrei, și asta e ceva! O să luăm niște viu
 și niște gogoși. Dă-mi-1 și... las' pe mine! PASQUALINO :
 Nu-i cine știe ce, așa că vezi, nu risipi
 banii!
 CATTE: Ia te uită ce nou e!
 PASQUALINO: Dar n-aș vrea să pierdem timpul și să vină careva.
 CATTE: Dar ceva tot trebuie făcut. Dacă vrei, mă duc. Să luăm măcar pentru unul din noi ceva, dacă nu pentru toți. O funtă frumoasă pentru logodnică.
 BETTINA *(aparte)*: Blestemata! I-a și mîncat ducatul.
 PASQUALINO: Și din ducatul ăsta eu să nu capăt nimic?
 CATTE: O, ce prostuț mai ești! Ba da, fiule, ai să capeti totul; tu ești stăpînul casei. Trăiască logodnicii, trăiască logodnicii!

SCENA 15 ARI<E;CCHINO și cei de mai

înainte

ARLECCHINO: Frumos! Trăiască logodnicii, trăiască!
 CATTE: Taci! Ține-ți gura. Nimeni nu trebuie să știe nimic.
 ARLECCHINO: Și ceva de mîncare este?
 CATTE: Totul s-a pus la cale pe ascuns, așa că deocamdată nu se poate face nimic.
 ARLECCHINO: *(lui Pasqualino)*: Cum, vrei să faci în casa mea lucruri pe ascuns? N-am mai pomenit așa ceva! Să te-nsori în casa mea fără să aduci de mîncare? Și să mai și tac? O să cutreier numaidecît toată Veneția, o să mă duc la tatăl dumitale, la don' Pantalone, și-o să chem toată lumea ca să știe că dumneata, om de nimic ce ești, vii în casa mea să te însori și n-ai aduci nimic de mîncare!
 BETTINA: O, ce smintit! Dragă cumnate, gîndește-te și dumneata, ce naiba! ARLECCHINO: Ce să mă gîndesc? Dacă nu mănînc,

nu pot să mă gîndesc!

PASQUALINO: Ai răbdare.

ARLECCHINO: Nu vreau să am răbdare. Nu îngădui să fiu chinuit! PASQUALINO: O să ne distrugi.

ARLECCHINO: Nu vreau să știu nimic. Hei, oameni buni! *(Merge către ușă.)* Să știți că la mine în casă...

BETTINA *(către Arlecchino)*: Taci din gură! CATTE *(către Arlecchino)*: Taci din gură! ARLECCHINO: În casa mea e unul... *(Gata să iasă pe ușă.)*

PASQUALINO: Pentru Dumnezeu, taci! ARLECCHINO *(ca mai sus)*: Se face logodnă și nu se mănîncă! BETTINA: Taci odată! CATTE: Taci!

ARLECCHINO: Se însoară cu cumnată-mea. E Pasqua... *(Jocul de mai sus.)* PASQUALINO: Ține ducatul ăsta și taci din gură! ARLECCHINO: Tac. BETTINA: Ești mulțumit? ARLECCHINO: Tac. CATTE: Mai faci scandal? ARLECCHINO: Tac.

PASQUALINO: Te superi dacă mai stau aici?

ARLECCHINO: Tac, tac, tac! Ești stăpîn, stai cît ți-e voia și fă cum ți-e pe plac. *(Pleacă.)*

CATTE *(lui Pasqualino)*: Ai scos-o la capăt și cu asta...

PASQUALINO: Da, dar nu mai am nici un bănuț...

CATTE: Și ce-are a face? O să ai tu!

PASQUALINO *(către Catte)*: Ei, și-acum, fiindcă Arlecchino mi-a luat ducatul acela, mi-ai face un mare bine dacă mi l-ai da îndărăt pe cel pe care ți l-am dat mai adineauri. CATTE *(prefăcîndu-se că e strigată de o vecină)*: Da, dragă, cine mă strigă? Vin, vin acu, coană To-nina, vin... Surioară, și tu, fiule, stați aici, că mă întorc îndată! *(Aparte.)* Nu mă duci tu pe mine... *(Pleacă.)*

SCENA 16

BETTINA și PASQUALINO

PASQUALINO: Sora dumitale mi se pare o femeie tare isteată.

BETTINA: E cît se poate de dibace, o să vezi. Dar bai, hai să terminăm odată povestea. Du-te și-ți vezi de treabă!

PASQUALINO: Ei, na! Și acum mă dai afară?

BETTINA: Nu știi?

PASQUALINO: Nu ți-am pus inelul în deget?

BETTINA: Și ce-i cu asta?

PASQUALINO: Pot să stau cu logodnica mea.

BETTINA: Da, domle, dar numai dacă n-am fi singuri, dac-ar fi aici și soru-mea.

PASQUALINO: Nu mi se pare c-ar mai păstra cineva obiceiul ăsta.

BETTINA: Ba da, domle, se mai păstrează, și am auzit chiar că fetele se păzesc mai mult după logodnă decît înaintea. Căci, după ce fata se logodește, logodnicul

îi și spune că trebuie să-i fie nevastă și dacă-și îngăduie prea mare libertate, nu-i de-a bună. Îmi aduc aminte de biata mama, sărăcuța, care-mi spunea: „Fata mea, dac-ai să te măriți, n-aș vrea să se lungească povestea; nu vreau să-mi pierd vremea ca o nebună, păzin-du-te”.

PASQUALINO: Așadar, mâine dimineată ne cununăm. BETTINA: O să fac ce vrei tu.

PASQUALINO: Dar o spui numai cu jumătate de gură.

BETTINA: Sigur, fiindcă nu mă bucură de loc felul cum merg lucrurile. PASQUALINO: Trebuie să ai răbdare, cel puțin o să fim cununați... BETTINA:

Și pe urmă?

PASQUALINO: Pe urmă... Nu știu ce să mai spun!...

SCENA 17

CATTE și cei de mai înainte

CATTE: Copii, copii, vai de sufletul meu! A venit don' Pantalone. BETTINA: Ah, ți-am spus eu! (*Către Pasqualino.*)

Nu te mai hotărăști să pleci odată?! PASQUALINO: Unde-i?

CATTE: L-am văzut venind cu gondola. Trebuie să fi coborât tocmai pe uscat.

PASQUALINO: Ce să fac? BETTINA: Habar n-am.

CATTE: Fă și tu ceva... Fugi de coboară prin balconul ăla.

BETTINA: Sigur, dragul meu! N-aș vrea să mă omoare.

PASQUALINO: E ramolit, nu-ți fie teamă!

BETTINA: Nu vreau, nu vreau...

CATTE: Uite-1, îl văd cum vine.

PASQUALINO: O să vedem noi ce-i de făcut. (*Dă fuga și sare pe fereastră.*) BETTINA (*aleargă la fereastră*): Vai, săraca de mine.

CATTE: L-asă-1 să se ducă, că nu s-au isprăvit bărbații pe lume!

SCENA 18

PANTALONE și cei de mai înainte

PANTALONE: Hei, unde sînteți?

CATTE: Sîntem aici, don' Pantalone...

PANTALONE: Ce face Bettina la balcon?

CATTE: Ia seama la vreme.

PANTALONE: Hei, fato, ai văzut ceva?

BETTINA: A, dumneavoastră sînteți, don' Pantalone?

N-am văzut nimic. PANTALONE: O, prea ai mare interes pentru balconul

ăla! Trebuie să fie ceva de văzut... BETTINA: Ce vrei să fie? Nimic. PANTALONE: Trebuie să văd și eu ce-i. Știu eu ce spun.

BETTINA: Vai, cât mă supărați! Și-apoi, știți, nu trebuie să-ți bagi nasul în treburile altora.

(Pantalone se duce spre fereastră.)

CATTE *(încet, către Bettina)*: Lasă-1 să vadă.

BETTINA *(încet, către Catte)*: Mantaua...

CATTE *(către Bettina)*: Ce manta?

BETTINA *(către Catte)*: Pasqualino și-a lăsat mantaua pe balcon. CATTE *(către Bettina)*: Ce

nătăraș! BETTINA: Ei, ați văzut?

PANTALONE: Da, domnișoară. A cui e mantaua asta? *(O aduce cu el.)*

CATTE: Alta, acum! E-a lui bărbatu-meu!

PANTALONE: N-am mai văzut-o pînă acuma.

CATTE: Și-a cumpărat-o alaltăieri; avea niște pete pe ea și-am pus-o la soare.

PANTALONE: Ei, și-acum vino aici, domnișoară Bettina, că vreau să-ți spun ceva.

BETTINA: Spuneți.

PANTALONE: Iubitul dumitale, don' Pasqualino, a venit să-mi vorbească despre dumneata.

BETTINA: Ei, și?

PANTALONE: Și i-am spus că nu!

BETTINA: Ei, lasă!

PANTALONE: Bine zici; ei, lasă! Dar am aflat tot. Era la mijloc un anume marchiz. Și-acum destul, o să aranjez eu totul. *(Vede inelul în degetul Bettinei.)* Hei, dar asta ce drăcovenie mai e?! Inele, jupînițe? Inele?

BETTINA *(aparte)*: Vai, sărăcuța de mine!

PANTALONE: Mă lași să văd și eu frumusețea asta de peruzea?

CATTE: Nu-i așa, don' Pantalone, că-i frumoasă? PANTALONE:

Sigur că-i frumoasă. E vreun dar, sau

vreo mărturie? BETTINA: Ei, mărturie! Ce vorbe mai sînt și astea? CATTE: N-o cunoșteți? E peruzeaua mea. Mi-a adus-o

bărbatu-meu.

PANTALONE: Se vede treaba că bărbatul dumitale a omorît pe cineva. Nu lucrează niciodată. CATTE: A, nu știți? A moștenit-o de la rudele lui

din Bergamo. PANTALONE: Așa? Atunci m-am liniștit. Și de ce

peruzeaua dumitale o poartă acum Bettina? CATTE:

Fiindcă mi s-a îngroșat mîna și mie nu-mi

mai stă bine. BETTINA *(aparte)*: Zău dacă știu eu de unde le scoate!

CATTE: Și-aș vrea s-o vînd. Soră-mi îi stă așa de bine! Ar trebui s-o cumpărați pentru Bettina, don' Pantalone.

PANTALONE (*Bettinei*): Vrei s-o păstrezi? BETTINA: Da, domle...

PANTALONE: Cît vrei pe ea?

CATTE: Ei, eu am cumpărat-o cînd m-am logodit de la giuvaergiul acela care tocmai voia să plece la Castello și i-am dat douăzeci și opt de lire. Era de față și nașul Tita, care mi-a împrumutat și el cincizeci de bani, că nu-mi ajungeau. Aș fi putut lua pe el cîte un țechin, ori de cîte ori aș fi vrut, de la brutăreasa; puteți s-o întrebați dacă nu credeți... Dar pentru dumneavoastră, și mai ales fiindcă-l dați soru-mi, dacă vreți, puteți să-l luați cu un țechin.

PANTALONE: Bine, uite un țechin! (*Către Bettina.*) Păstrează peruzeaua asta ca semn al dragostei ce-ți port.

BETTINA: Mulțumesc, sior Pantalone...

CATTE (*aparte*): Și ăsta-i bun! Dacă nu te-ajută singură, te prăpădești. (*Tare, Bettinei.*) Ascultă, soro, să știi că-l iubesc pe ăl care ți-a dat peruzeaua .

BETTINA: Oh, și eu îl iubesc...

CATTE: Poate că într-o zi o să-ți fie bărbat!

BETTINA: Nădăjduiesc.

PANTALONE: Ce face? Ei, vorbiți serios?

BETTINA: Stai, stai, sior Pantalone, nu te repezi așa să tragi nădejde!

PANTALONE: Bine, destul cu asta. Să stăm mai bine de vorbă. Află, fata mea, că m-am și certat cu acel domn marchiz de care-ți spuneam. Mi-a spus că, ori cu binișorul, ori cu forța, tot o să te ia la el; știu c-a plătit niște oameni care or să vină în noaptea asta să te scoată afar pe poartă. M-a înștiințat unul din oamenii lui care mă cunoaște și ține la mine.

BETTINA: Vai, sărăcuța de mine! Ce aud?

PANTALONE: Așa c-am hotărît că dumneata și sora dumitale vă veți sui cu mine într-o barcă și vom merge la prietena voastră Coleghera. O să ajungem acolo mîine; n-o să știe nimeni nimic și-o să te simți mai în siguranță.

BETTINA: Bine, dar, eu don' Pantalone...

CATTE: Așa e, așa e, că bine ziceți; nu trebuie să ne punem în primejdie. O să mergem la prietena noastră. (*încet, Bettinei.*) Nu-ți fie teamă că lui Pasqualino o să-i dau eu de știre. (*Tare.*) O să fim mai libere așa.

PANTALONE: Dacă nu, o să te prăpădești dumneata și o să mă faci și pe mine să mă prăpădesc!

BETTINA: Nu știu ce să zic. O să fac ce vreți dumneavoastră, don' Pantalone!

PANTALONE: Ei bravo, așa-mi plăci! Pune-ți rochia, pune-ți haina și vino și dumneata, coană Catte. Astă seară o să venim să luăm lucrurile.

CATTE: Da, domle, sigur că da, cum vreți dumneavoastră ...

BETTINA: Mă duc să mă-mbrac.

PANTALONE ! Du-te, iar în timpul ăsta eu pregătesc barca.

BETTINA (*aparte*): Dumnezeu să m-ajute! N-aș vrea să umblu de colo-colo, ca păsările cerului. Dragă Pasqualino, unde ești tu, sufletul meu? N-aș vrea să te pierd, n-aș vrea să-ți fac nici un rău! (*Pleacă.*)

CATTE: Știți că Bettina vă iubește, don' Pantalone?

PANTALONE: Vorbești serios, fata mea?

CATTE: Sigur că da, chiar foarte serios.

PANTALONE: Cu vremea, cred că...

CATTE: De ce nu? Dăsați pe mine. Fetelor trebuie să le faci daruri. Știți, în privința asta, toți sîntem la fel. Dragostea vine și din dragoste, dar vine și din folos, spunea o cucoană pe care o cunosc eu. Cine dă lui își dă. (*Pleacă.*)

PANTALONE: Din păcate, așa-i. În lumea asta toți trăiesc numai pentru interesul lor, și mai cu seamă femeile sînt din cale-afară de hrăpărețe. Niciodată nu-s mulțumite. O să cheltuiesc cu dragă inimă ca Bettina să rămînă o fată cinstită și cu nădejdea că într-o zi o să-mi spună da. Cine știe? Femeile au momente și clipe hotărîte de stele cînd nu pot să spună nu nici dacă vor. Totul e să le cunoști. Dar eu, care sînt vulpe bătrînă, o să stăm la pîndă și, cînd oi găsi m.a-mentul prielnic, o să dau năvală cu inelul de căsătorie. (*Pleacă.*)

SCENA II

MA. RCHIZT. T. 01TA\10 și 3RIGEEr, 1\

BRIGHELLA: Iubitul meu stăpîn, nu știu ce să mai spun! Am făcut tot și n-am făcut nimic; Bettina e încăpățînată, și soiu-sa, care e o femeie cu cap, n-o poate convinge. Pe scurt, nu vrea să vină în casa dumneavoastră!

OTTAVIO: Dacă nu vrea cu binele, vom folosi forța. O vom răpi.

BRIGHELLA: Ăsta-i chipul cel mai ușor de-a vă face pe plac. Căci, așa cum mi-ați poruncit, am găsit oamenii, și-acum ei stau în barcă și ne așteaptă. Mai e puțin pînă se face seară; dacă vreți, i-am putea da drumul înainte de-a se lăsa întunericul.

OTTAVIO: Într-o ocazie ca asta aș vrea să am cu mine pe un anume livornez care, în ceea ce privește încăierările, e o comoară. E-a ciomăgit strașnic pe Pantalone, bătrînul acela plin de trufie.

BRIGHELLA: O, bravo! Mi-ar place un gentilom ca ăsta...

OTTAVIO: Dacă ar putea fi găsit, aș fi încîntat de compania lui.

BRIGHELLA: Nu cumva-i acela cu care-a stat înălțimea-voastră de vorbă în cafenea?

OTTAVIO: Ba chiar acela, căruia i-am dat cei doi dubloni...

BRIGHELLA: Atunci lăsați pe mine, că, dacă-l văd, îl și aduc în barcă.

OTTAVIO: Du-te repede, iar eu, ca să nu dau de bănuț, voi veni pe alt drum.
 BRIGHELLA: Că bine ziceți... O să-i arătăm noi muierii ăștea!
(Pleacă.)

SCENA 20

H. I. RCHEUT, O T T A-VIO, apoi MARCEUA
 BEA-TRICB și 31 TA, barcagiul

OTTAVIO: Când -voi pune mîna pe ea, o liniștesc en...
 SEJATEUCIE *fi-ui Titu*): Adevărul e că nu pot suporta mișcarea
 apei. Simt că-mi vine tău, și mi-at place să merg
 mai degrabă pe jos.
 TI TA: Atunci îngăduiți-mi, înălțimea-voastră, să leg barca
 de partea cealaltă a riului, ca să nu încurc malul.
 Cobor pe uscat, trec podul și sînt numai-decît la
 ordinele domniei-voastre.
 BEATRICE: Bine, dar grăbește-te, Nu-mi place să rămîn
 singură. *(Tita pleacă.)*
 OTTA.VIO *fuparte, dînd cu ochii de marchiză*): Iat-o și pe
 cea scumpă nestemată de consoartă a mea!
 BEATRICE *(aparte)*: Iată și cea capodoperă de soț al meu!
 OTTAVIO: Frumos vă stă, doamnă marchiză, umblînd
 prin Veneția pe jos. BEATRICE: Știi foarte bine că apa
 îmi face rău. Nu
 mai puteam și, dacă n-aș fi coborît, aș fi plesnit.
 OTTAVIO *(aparte)*: Ah, de-ai fi fost în larg și de n-ai
 fi putut coborî! TITA *(întorcîndu-se)* Iată-mă,
 înălțimea-voastră... BEATRICE *(lui Ottavio)*: Domnul meu, îmi
 vei face
 plăcerea să mă însoțești? OTTAVIO: Nu, doamnă, mi-e
 cu neputință. BEATRICE: Ești tare neîndatoritor! OTTAVIO: Pe cît
 ești dumneata de grațioasă. BEATRICE: Așadar trebuie să mă
 întorc acasă pe jos,
 și singură, doar cu barcagiul? OTTAVIO: Unde e domnul
 conte? Unde-s însoțitorii? BEATRICE: Știu de ce refuzi să vii
 cu mine, fiindcă
 faci lucruri neîngăduite. OTTAVIO: Eu? Gîndește-te cît
 de multe trebuie să
 fac pentru a asigura bunul mers al casei...

3 — Cjcloni — TEATRU,
 voj. }

193

BEATRICE: Da, da, bunul mers... Știu tot, domnule
 marchiz... OTTAVIO: Despre mine? BEATRICE: Despre
 dumneata. OTTAVIO: Bîrfeli, doamnă, bîrfeli! BEATRICE: Dacă aș
 întîlni-o pe cea scumpă Bettina
 a dumitale, aș face-o să-și amintească de mine
 toată viața!
 OTTAVIO: Ei bine, doamnă, vezi-ți mai curînd de treburile
 dumitale, și eu îmi voi vedea de-ale mele. Ei,
 poftim! Doamnele astea vor să-și facă toate

gusturile, vor să se ducă la sindrofii, să fie curtate²,
să se distreze, și apoi li se năzare să mai fie și
geloase pe bărbații lor!

BEATRICE: Destul, știu eu ce fac.

OTTAVIO: Doamnă marchiză, se face seară, așa că du-te
acasă, să nu-ți faci rău aerul rece.

BEATRICE: Fă-mi plăcerea și vino cu mine.

OTTAVIO: Mi-e cu neputință.

BEATRICE: În seara aceasta mergem la teatru.

OTTAVIO: Drum bun!

BEATRICE: Ești așteptat și dumneata.

OTTAVIO: Să aștepte atunci...

BEATRICE: Nu vei veni?

OTTAVIO: Nu, doamnă.

BEATRICE: Domnule marchiz, am pierdut zece țechini. OTTAVIO:
De ți-ai pierde și capul! BEATRICE: Și mi-am dat cuvântul să-i
plătesc. OTTAVIO: Îmi pare foarte rău. BEATRICE: Trebuie să-i
plătesc... OTTAVIO: Plătește-i!

BEATRICE: Trebuie să mi-i dai dumneata. OTTAVIO: Rămîn sluga
dumitale preaplecătă. (*Pleacă.*) BEATRICE: Frumos fel de-a te
purta cu soția! Când bărbații duc o viață așa de
păcătoasă, ce-au de

făcut soțiile lor? O doamna de rangul meu să nu
poată pierde zece țechini? Da, am să pierd o sută,
două sute, și dacă soțului meu îi pasă de onoarea
casei, va trebui să-i plătească. Cheltuiește
marchizul? Vreau să cheltuiesc și eu! Aruncă el
banii? Vreau să-i arunc și eu! Dacă se ruinează
casa, vreau să pot spune c-am avut și eu partea
care mi se cuvine! (*Pleacă cu barcagiul.*)

SCENA 21

**Vedere spre canal, cu gondola Ini Tita legata
de partea cealaltă a țărmului Vin, în același timp, două
gondole: una condusă de jupîn MENEGO CAINEUO, și cealaltă
de NANE, barcagiul; și, venind una dintr-o parte, și alta
din cealaltă, se întâlnesc și, din pricina îngustimii
canalului și a gondolei lui TITA, nu pot trece și se opresc.
Fiecare gondolier pretinde ca celălalt să se dea îndărăt și
să facă loc**

NANE: Întoarce tu, că eu merg departe... MENEGO: Și eu merg
departe; dă două lopeți îndărăt,
că trecem atuncea toți. NANE: Eu, îndărăt? Dă tu
îndărăt, c-ai venit mai
pe urmă.

MENEGO: Sînt încărcat, frățioare, nu pot să mă trag înapoi.

NANE: Nici eu nu mă mișc, că am în barcă trei.

MENEGO: Dacă tu ai trei, află că eu am cinci.

² În original *cicisbeare*. Cicisbeo era cavalerul galant al secolului al XVIII-lea (n.t.).

NANE: Cinci sau șase, e de datoria ta să faci loc.

MENEGO: Ia uitați-vă cine zice că e datoria mea? Ești nebun la cap! Nu vezi? Dacă dau îndărăt, am mai mult de cincizeci de bărci la pupă, și-atunci trebuie să mă duc pînă la canal. Tu hu trebuie sS scapi decît de trei bărci, așa că fă-nii loc!

■TARTE: Hai, jupîn Menego, nu te face de rîs! MENEGO: Pe mine vrei tu să mă-nveți? Pe mine, caie mă duc de douăzeci de ani la întrecerile cu gondola?

IfANE: Dacă tu te duci la întreceri, află că și eu îmi cunosc meseria și-ți spun că tu trebuie să te tragi înapoi.

NBNEGO: Ești un papă-lapte, aia ești!

NANE: Dacă n-ai fi mai bătrîn ca mine, ți-aș da cîteva lopeți să te-nvăț minte!

MENEGO: Tu, mă?

NANE: Da, eu!

MBNEGO: Mai bine ai umbla într-o albie!

NANE : Iar tu mai bine cu lotca!

MENEGO: De unde ești mă, neghiobule?! De la Ca-varzere sau de la Palestrina? NANE: Hei, vrei să-ți arunc bereta în apă? MENEGO: Ascultă, ai noroc că-i și stăpînul în barcă, altfel...

NANE: Și stăpînul meu e în barcă, și am de făcut cale lungă.

MENEGO: Crezi că nu știu că ești barcă de traversare?

NANE: Ei, și ce-i cu asta? Cine plătește, e stăpîn.

MENEGO: Ia ascultă, îmi faci loc ori nu?

NANE: Nu, stau aici pînă mîine.

MENEGO: Atunci nu mă mișc nici eu.

NANE : Mai bine mă scufund decît să mă trag înapoi!

MENEGO: Mai bine mort decît să dau îndărăt!

NANE: Dă-te-ndărăt, maimuțoiule!

MENEGO: Ba trage-te tu, scîrnăvie!

NANE: Eu sînt pironit aicea, vezi doar!

MENEGO: Iar mie mi s-a înțepenit lopata. (*înfîge vîsla în fundul canalului.*)

NANE (*aplecîndu-se și vorbind cu persoanele din gondolă*): Ce spuneiți? Să dau îndărăt? Nu fac asta nici dacă-mi dați zece țechini. Dacă vreți să

cefkorrțij coborîți, eu nu mă mișc de-aid nici mort!

MENEGO (**jorlind și el cu cei din gondola lui*): MU se po_a.te, mîlțimea-voastră, e în joc reputația mea; nu vreau ca ăsta, cu troaca lui, să mă-niiuate pe mine!

NANE: Da, mă mirlane, troacă, și ce mai vrei?

MENE GO: Vrei poate să te-arunc în apă ?

NANE (*vorbind ca. mari sus*): V-am spus că, dacă doriți, n-aveți decît să coborîți, mie nu-mi pasă de nimic! Eu vreau să văd ce poștește jupînul ăsta

cu întrecerile. **MENEGO** (*ca mai sus*): Da, înălțimea-voastră, ar fi mai bine să coborîți. Nu dau îndărăt să știu că rămîn muritor de foame! **NANE**: Iaca, din cauza ta îmi coboară toți călătorii.
 O să mi-o plătești! **MENEGO**: N-avea grijă, neplătit **nu** te las eu... **NANE** : Mi-ar face mare plăcere să te arunc în apă!
MENEGO: Nu mi-e frică nici de tine, nici de zece ca tine! **NANE**: Huo!
 Huideo! **MENEGO**: Măgarule!
NANE: Porcule! **MENEGO**: Vițelule!

SCENA 22

Pe lângă cei care sînt în scenă, mai apar, cobo-rînd din gondola lui Nane, PANTALONE, CATTE și BETTINA, aînîndouă în rochii de mătase

PANTALONE: Ia te uită ce mai diavol blestemat!
 Aștia, ca să nu tragă îndărăt, își obligă pasagerii să umble pe uscat. **BETTINA**: Vai, ce frică am tras!
CAXTE: Uite că și eu tremur toată! Niciodată nu mai merg cu barca. Sior Pantalone, n-aș vrea să-mi vină rău din supărarea asta. Hai să dăm ceva pe gît numai de cîțiva bănuți.
PANTALONE : Cu plăcere, de ce nu?
MENEGO: Înălțimea-voastră, ar fi mai bine să cobo-riți și dumneavoastră. Animalul ăsta nu vrea să facă loc.
NANE: Măsoară-ți vorbele!

SCENA 23

Pe lângă ceilalți, apar în scenă, cotoiînd din gondola lui Menego, MARCinzUt, OTTAVIO ca LEL.IO și alți trei indivizi

OTTAVIO: Ce văd? Bettina și sora ei! Prieteni, aceasta e aceea pe care o caut. Prindeți-o pe doamna aceea și duceți-o unde știți!

(Cele două femei sînt apucate de mîini)

BETTINA: Ajutor! Ajutor! **CATTE**: Fie-vă milă!

(Cele două femei sînt duse de oamenii marchizului.)

SCENA 24

PANTALONE, I.EI.IO și cei doi gondolieri

PANTALONE: Săriți, oameni buni, puneți mina pe ei! LEUO
(aparte): Țsta e tata!
PANTALONE: Aici erai? Neorocitele! Ai merita să te trimit la
galere... dar acum vino și ajută-mă și-o să te iert de
toate!
LELIO: Ce înseamnă acest tu? De unde familiaritatea
asta?
PILOTATROHE : INu știi că. sînt taică-tu?
LETTIO: Dnmtieata tatăl meu? Ce drăcovenie mal e și
asta? En. sînt din Toscana, iai dumneata, din
Veneția. Cum ai putea să fii tatăl meu?
PANTALON-IE : Cam, nu ești dumneata Eelio Bisognosi?
LEUO: Hi vezi! Eu sînt Aristobolo Maccaleppi!
PANTALONE: Bine, dar mi s-a spus... în sfîșit, să lăsam, că
poate n-o fi adevărat! *(Aparte.)* Mi se jăiea cu
neputință ca fiul să vrea sâ-și.cio-măgească tatăl!...

SCENA 25

TITA., barcagiul, și cei de mai înainte

TITA: Oh, dragă domnule Eelio, tocmai te căutam...
LELIO: Ține-ți gura, blestematule!
TITA: Don' Pantalone, ați făcut pace cu fiul dumnea-
voastră?
PANTALONE: Cu care fiu?
TITA: Cu ăsta, cu domnul Eelio!
PANTALONE: Asta e Eelio?
TITA: Ei bravo, sigur că ăsta-i!
LELIO: Dracu să te ia, barcagiu nemernic! *(Pleacă.)*
PANTALONE: Ah, secătură! Mă înșeli, ai? Pun eu mîna pe tine,
nenorocitele! Și Bettina? Biata porumbiță! A căzut
în gheara uliului! Și spurcatul ăsta de fiu-meu?
Bietul tată! Bietul Pantalone! Între dragoste și mînie
simt că-mi crapă inima. *(Pleacă.)*

SCENA 26 Cei trei

gondolieri

NANE *(către Menego)*: Ei, drăguțele, acum, că ți-e barca
goală, vrei să dai îndărăt?

UI-.S ICGO: Dă tu îndărăt, că ți-e barca la fel de goală <a și L
a mea!
NANE: Ai vrea poate să-ța crap capul cu LOPATA asta?
MJOOSGO: Vino mai încoa dacă vrei să-ți faci gustul!
NANI,: Pe uscat, dacă ești om de onoare!
TITA: Stați, fraților, stați! Opriți-vă! Lăsați-mo sa mă urc
în barcă și vă fac eu loc. De ce n-ați dezlegat-o? *(Se
ance la barca lui, tretindfrintre celelalte două.)*

MENEGO (*către Tita*): Ei, asta-i acum! Îmi fac meseria așa cum trebuie făcută! Bărcile oamenilor cumsecade nu se dezleagă și nici nu se priponesc prin cotloane.

TITA : Iaca, porniți, și cerul să vă aibă-u pază! (*Pleacă cu gondola lui.*)

NANE : Ai noroc că omul ăla de omenie mi-a făcut loc; altminteri, să trăiești, pușorule, și pînă ajungi acasă să-ți rupi gîtul! (*O pornește cu gondola.*)

MENEGO: Știi, te-aș tăia în bucățele, așa ca bucata a mai mare să fie urechea! (*Pornește și el.*)

NANE: Încrezutule ! (*Se îndepărtează cu gondola.*)

MENEGO: Căpitan Covielo!³ (*îndepărtîndu-se cu gondola.*)

NANE: Rît de porc!

MENEGO: Neghiobule! (*Insultîndu-se, pleacă fiecare cu gondola lui.*) **ACTUL nr**

SCENA I

Cameră în locuința marchizului; o măsută și lămpi

MARCHIZA BEATRICE și SCANNA, cămătarul

BEATRICE : Vîno, domnule Scanna, vîno în canieia asta, să vorbim nestingher iți.

SCANNA: Vin unde porunciți.

BEATRICE: Îmi trebuie neapărat douăzeci de țechini. I-am pierdut la joc și mi-am dat cuvîntul de onoare să-i plătesc. Soțul meu nu vrea să mi-i dea, și eu, care sînt o doamnă onorabilă, vreau să-i plătesc în orice chip.

SCANNA: Sigur că da, doamnă, aveți dreptate. Dar cum doriți să facem ca să găsim banii ăștia?

BEATRICE: Să amanetăm ceva.

SCANNA: Aveți bijuterii?

BEATRICE: Am podoabele acestea. Nu le vezi? SCANNA: Bine, vom găsi pe ele cei douăzeci de țechini. BEATRICE: Și cum? Să mă lipsesc de podoabe? SCANNA: Dacă vreți banii...

BEATRICE (*aparte*): Oh, blestemat joc! SCANNA: Ce spuneți?

BEATRICE (*aparte*): Dacă nu-mi plătesc datoria, nu mai pot juca și nu mă mai pot duce la nici o sindrofie.

SCANNA (*aparte*): O să se învoiască, fără îndoială. BEATRICE: Bine, atunci poftim, îți dau cereeii.

(*Aparte.*) Acum au început să se poarte și din perle false.

SCANNA: O, n-ajung numai cerceii! Cît credeți că fac? Douăzeci de ducați?

BEATRICE: Dracu să te ia! Valorează o sută de scuzi!

³ MASCĂ ce reprezintă un țicnit care poartă o pereche de mustăți grotești și mari, după moda spaniolă, făcute cu cărbune. (Vezi și explicațiile tu legătură cu Căpitanul Spavnta din prefață) (n.tr.).

SCANNA: Dar dumneavoastră nu știți cum e cu diamantele?
O zi sînt la preț, alta nu!

BEATRICE: Și atunci ce facem?

SCANNA: Dați-mi și broșa.

BEATRICE: Nu cumva vrei să-ți dau, pentru douăzeci de țechini, lucruri în valoare de o sută de du-bloni!?

SCANNA: Bine, dacă doriți mai mult, vă dau și mai mult.

BEATRICE: Nu-mi trebuie decît douăzeci de țechini.

SCANNA: Știu, pe ăștia-i aveți de plătit, dar nu mai vreți, așa, ceva în plus, ca să vă puteți reface?

BEATRICE: Bine, atunci voi lua treizeci, dar ce camătă îmi ceri?

SCANNA: Camătă? Să mă iertați, eu nu cer camătă.

BEATRICE: Deci...

SCANNA: Știți, fac și eu așa cum fac ăilalți: șaisprezece bani la ducată în prima lună, și doi bani la ducată în celelalte luni pînă se face anul, cu condiția că, dacă nu plătiți timp de un an, pierdeți zălogul.

BEATRICE: Și dacă achit în trei sau patru zile?

SCANNA: N-are a face, plătiți șaisprezece bani la ducată ca pentru prima lună.

BEATRICE: Și aceasta nu e camătă?

SCANNA: Nu, e negustorie.

BEATRICE: Trebuie să înghit, ce să fac... (*Aparte.*)
Blestemat joc! SCANNA: Dacă vă trebuie banii, pot să vi-i dau chiar acum.

BEATRICE: Mi-ai face plăcere.

SCANNA: Veniți să vedeți, țechini tot unul și unul, din cei grei. (*Aparte.*) Mai grei ca fulgii! BEATRICE: Mă bizui pe dumneata. SCANNA (*numărînd banii*): Unu, doi, trei, patru...

SCENA 2

MARCHIZUL OTTAVIO și cei de mai înainte

OTTAVIO (*aparte*): Soția mea cu un cămătari la să vedem!

SCANNA (*ca mai înainte*): ...cinci, șase, șapte, opt... OTTAVIO (*aparte, privind pe furis*): Aha, ăștia-s țechini!

SCANNA (*ca mai înainte*): ...nouă, zece, unsprezece, doisprezece...

OTTAVIO: Doamnă, mă bucur alături de dumneavoastră ...

BEATRICE (*aparte*): O, trăsni-te-ar să te trăsnească!
A venit la vreme! OTTAVIO: Atîția țechini! Ei bravo!

BEATRICE: Da! Cînd soțul e lipsit de înțelepciune, trebuie să se descurce soția. OTTAVIO: Și ce faceți acolo? Vreo afacere strălucită? BEATRICE: Îmi amănerez bijuteriile. OTTAVIO: Bine faci, și pe cît, dacă e permis?

BEATRICE: O să aflu cînd le vei scoate. OTTAVIO: Și acum nu se poate ști? BEATRICE: Nu, domnul meu.

OTTAVIO: Dumneata, domnule, care ai mai multă minte decît domnia-sa, spune-mi adevărul, cît îi dai?

SCANNA: Treizeci de țechini.

OTTAVIO: Strașnic! Și domnia-sa îți dă în schimb

bijuteriile? **SCANNA:** Da, înălțimea-voastră. **OTTAVIO:** Foarte bine. Și ce camătă plătește? **SCANNA:** Nici nu vreau s-aud de vorba asta, camătă.

Am făcut înțelegerea pentru șaisprezece bani la ducat în prima lună, și doi bani pentru celelalte luni pînă la un an. **OTTAVIO:** Da, aceasta e o afacere pe care o mai fac

și alții, după cum aud; și știu că, într-un an, ajungi să plătești treizeci la sută camătă. Și dacă scoți amanetul în prima lună, plătești, de fapt o sută cincizeci la sută camătă pe an. Ce să spun, doamnă marchiză, faceți niște afaceri strălucite!

BEATRICE: Nevoia mă îndeamnă.

OTTAVIO: Și toate astea pentru joc...

BEATRICE: Am făcut-o, și gata! Reputația mea cere să plătesc.

OTTAVIO: Dar e o dobitocie să plătești atîta camătă! **SCANNA:** Blestemată fie vorba asta, camătă! **BEATRICE:** Dar ce pot să fac?

OTTAVIO: Aș zice... mai degrabă să vindem bijuteriile acelea.

BEATRICE: Și-apoi?

OTTAVIO: Și-apoi vom cumpăra altele.

BEATRICE: Mi-e teamă că n-o să le mai văd niciodată!

OTTAVIO: Știi doar că mi-am scos în vânzare palatul. O să-ți cumpăr bijuterii mult mai frumoase.

BEATRICE: Dar ca să le vindem se cere timp.

SCANNA: Dacă doriți, le cumpăr eu și vă număr banii pe loc!

Cît cereți pe ele?

OTTAVIO: Trebuie să le prețuim mai întîi...

BEATRICE: Dar eu n-am vreme de pierdut.

SCANNA: Dacă doriți, vă dau numaidecît cei treizeci de țechini.

BEATRICE: Dă-mi patruzeci.

SCANNA (*către Ottavio*): Să-i dau?

OTTAVIO: Firește, fă-i pe plac.

SCANNA: Atunci să vi-i dau: doisprezece pe care vi i-am dat, și cu ăștia douăzeci și opt fac patruzeci.

OTTAVIO: Să mergem să prețuim bijuteriile.

BEATRICE: Și restul?

OTTAVIO: Ce rest poate să mai fie? O nimica toată, nu-i așa, domnule Scanna? **SCANNA:** Sigur, mai nimic!

Cu plecăciune, doamnă

marchiză! (*Aparte.*) Ce mai căsnicie și la ăștia!

(*Pleacă.*)

OTTAVIO (*aparte*): Ani sosit tocmai la timp. Restul nu poate fi chiar atît de neînsemnat; o să servească pentru nevoile mele și pentru a usca lacrimile Bettinei. (*Pleacă.*)

BEATRICE: Cine știe? Cu douăzeci de țechini pot să-mi încerc norocul. Iar dacă marchizul nu-mi cumpără alte bijuterii, îi arăt eu! Dar cine plînge așa? Pare să fie aici, în casă, iar vocea parc-ar veni din altă cameră. Fără îndoială că e cineva. După voce pare o

femeie. Te pomenești că soțul meu... N-ar fi prima dată. Ia să vedem. Dacă ușa e încuiată, am s-o sparg. Sub ochii mei? În casa mea? Dacă e vreo femeie, o să regrete c-a venit! (*Pleacă.*)

SCENA 3

O altă cameră în casa marchizului, cu două uși, cu o măsuță și cu o lampă

BETTINA: Vai, nenorocita de mine! Ce-o să pățesc aici? Unde-oi fi? În a cui casă? Cine m-o fi adus aici? Unde-o fi soru-mea? Ce-o să zică don' Pantalone? Ce-o să-i spună lui Pasqualino al meu? Și ce-o să i se întâmple și lui, dragul de el? Bietul meu Pasqualino, unde ești, sufletul meu? De ce nu vii s-o scapi pe Bettina ta, cea dragă și care te iubește atîta? Dacă ar ști unde sînt, sînt sigură că s-ar băga și-n foc pentru mine! Cine-o fi cîinele ăla, ucigașul ăla care-a făptuit asemenea tîlhărie? Mi-e teamă că-i tot marchizul ăla. Vai! oameni buni, ajutor, deschideți, mor! Blestemați inși! Fie cu răul, fie cu binele, vor să cîştige, și gata! Dar cu mine n-o să-i meargă cîinelui ăstuia! Dacă se apropie de mine, o să-l ciupesc și-o să-l zgurii pînă l-oi umple de sînge! (*Se aude cum se forțează ușa.*) Doamne, ce-i asta? Sparg ușa. Fie-vă milă, ajutor, că nu mai pot!

SCENA 4

MARCHIZA BEATRICE și BETTINA

BEATRICE: Cine ești dumneata? **BETTINA:** O biată fată... **BEATRICE:** Ce faci aici? **BETTINA:** Nimic. **BEATRICE:** Cine te-a adus aici? **BETTINA:** Nu știu nimic. **BETTINA:** Pe cine aștepti? **BETTINA:** Pe nimeni. **BEATRICE:** Dar cine dracu ești? **BETTINA:** Mă cheamă Bettina, și sînt... **BEATRICE:** Destul! Știu cine ești. Ești amanta soțului meu! **BETTINA:** Și cine-i soțul domniei-voastre, că nu-l cunosc?! **BEATRICE:** O, drăguța de tine! Nu-l cunoști? Marchizul de Ripa Verde. **BETTINA:** Blestemat să fie! Nu-l pot vedea în ochi și mi-e silă cînd i se pomenește numele. **BEATRICE:** Nu-l poți vedea în ochi, dar vii noaptea la el acasă? **BETTINA:** Asta e casa domnului marchiz? **BEATRICE:** Chiar a lui. **BETTINA:** Aa, acum pricep totul. El e cel care m-a atacat. Va să zică domnia-voastră sînteți soția acestui domn marchiz?

BEATRICE: Da, eu sînt. Și ce vrei să spui?

BETTINA: Buna mea stăpînă, fie-vă milă de mine și nu mă părăsiți. Sînt o fată cinstită. Bărbatul dumneavoastră a făcut totul ca să ană doboare. Nu L-a aners cu binele., și **acum, m-a.** furat.

BEATRICE: Oare să cred ce spui?

BETTINA: Ca o iată cuminte ce sînt vă jur că așa e, și dacă nu mi credeți, o să vedeți cu ochii dumneavoastră.

BEATRICE: Dacă-i așa, mă obLig să te protejez și să te ajut.

BETTINA: Și mai aflați, înălțimea-voastră, că sînt logodită c-un băiat pe care-l știți și dumneavoastră. **BEATRICE:** Cine e?

BETTINA : Pasqualino, fiul barcagiului dumneavoastră.

BEATRICE: Și el te place?

BETTINA: Sigur că da, dar toată lumea ne stă-mpo-trivă...

BEATRICE: Atunci lasă totul pe mine, și-ți promit c-o să te ajut. Acum însă trebuie ăă plec. N-aș vrea să te las singură aici. Vino cu mine.

BETTINA: Fac tot ce poruncește înălțimea-voastră.

BEATRICE: O să mergi cu mine la teatru.

BETTINA: Oh, de asta să mă iertați, n-am mai fost niciodată. Nu se cade ca fetele să se ducă la teatru.

BEATRICE: Nu se cade ca fetele să se ducă la piesele scandaloase, dar la piesele bune, oneste și fără cusur pot să se ducă, ba chiar sînt datoare să se ducă; și dacă vîi cu mine, o să vezi o piesă *W* care-ți va fi de mare folos.

BETTINA: Fac ce poruncește înălțimea-voastră. Dar domnul marchiz?

BEATRICE: Soțul meu va veni, nu te va mai găsi și va avea de-a face cu mine.

BETTINA: Și bietul meu Pasqualino?

BEATRICE: O să-1 trimit pe taică-su să-1 caute...

BETTINA : O, de-ați ști cum se împotrivește omul ăsta!

BEATRICE: Nu va ști pentru ce îl caut.

BETTINA : Oh, dumnezeu să vă răsplătească! îmi faceți un mare bine.

BEATRICE: Spune, ți-e foame? Nu vrei să mănînci ceva?

BETTINA: Eu, înălțimea-voastră? Nu, mulțumesc. Cu cît o să plecăm de-aici mai repede, cu-atît mai bine.

BEATRICE : Dacă-i așa, să mergem. Dar aud cum umblă cineva la ușa cealaltă... **BETTINA:** Tot pe aia m-au aruncat și pe mine aici. **BEATRICE:** E soțul meu, fără îndoială! **BETTINA:** Tocmai de-aia, să fugim cît mai repede, pentru dumnezeu! **BEATRICE:** Nu, ar fi mai rău. **BETTINA:** Uite-1 că vine!

BEATRICE: Să stingem lumina. Fă tot ce-ți spun și n-avea nici o grijă. (*Stinge lumina.*)

BETTINA: O, acuma o să-mi plesnească inima de mîhnire!...

SCENA 5

MARCHIZUL OTTAVIO, din cealaltă parte, și cele de mai înainte

OTTAVIO (*căutînd prin întuneric*): Bettina, hei, Bettina !
 BEATRICE (*Bettinei, cu voce șoptită*): Răspunde-i!
 OTTAVIO (*ca mai sus*): Bettina, n-auzi?
 BETTINA : 'Nălțimea-voastră...
 OTTAVIO: De ce ai stins lampa?
 BEATRICE (*îi vorbește Bettinei la ureche, învățînd-o ce să răspundă*). BETTINA: (*lui Ottavio*): Am suflat în ea că mi-era rușine...
 OTTAVIO: Unde ești? Ei, unde ești? BEATRICE (*ca mai înainte.*) BETTINA: Sînt aici...
 OTTAVIO: Dă-mi mînuța dumitale...
 BEATRICE (*ca mai înainte. Bettina nu vrea, dar Beatrice o împinge.*)
 OTTAVIO: Oh, ce dragă mi-e această frumoasă mînuță ! (*Crede că e Bettina, dar e marchiza.*) Spune-mi, mă iubești?
 BEATRICE (*ca mai înainte.*)
 BETTINA: Da, domle.
 OTTAVIO: Vei fi a mea?
 BEATRICE (*ca mai înainte.*)
 BETTINA: Da, domle.
 OTTAVIO: Ești supărată că te-am adus aici?
 BEATRICE (*ca mai înainte.*)
 BETTINA: Nu, domle.
 OTTAVIO: Așadar, îți place?
 BEATRICE (*ca mai înainte.*)
 BETTINA: Da, domle.
 OTTAVIO: Îmi pare atît de bine, draga mea Bettina...
 BEATRICE (*o trage deoparte pe Bettina și-i vorbește ca mai înainte.*)
 BETTINA (*lui Ottavio*): Dragul meu, m-am săturat să tot stau pe întuneric. Aș vrea să vă duceți s-aduceți o lampă.
 OTTAVIO: O să chem pe cineva.
 BETTINA: Nu, nu, nu vreau să fiu văzută...
 BEATRICE (*ca mai înainte.*)
 BETTINA: Duceți-vă dumneavoastră și luați-o.
 OTTAVIO: Cu plăcere, mă duc numaidecît. (*Aparte.*) Iată cu cîtă ușurință s-a făcut! Ei, așa e cu femeile, trebuie să faci uz de violență! (*Pleacă.*)
 BETTINA (*către Beatrice*): A plecat.
 BEATRICE: Vino, vino cu mine. Treci în camera cealaltă și așteaptă-mă.
 BETTINA: Dar n-aș vrea ca din asta...
 BEATRICE: N-avea nici o teamă. Lasă totul în grija mea.
 BETTINA: Dacă nu mor nici acu, apoi nu mai mor niciodată! (*Trece în camera cealaltă.*)

SCENA 6

MARCHIZA BEATRICE, apoi MARCHIZUL,
 OTTAVIO cu lampa

BEATRICE: Oh, ce om drăguț e și acest soț al meu! Și-a încuiat prietena iu casă! Dar iată-l că vine cu lumina.

OTTAVIO (*crezînd c-o va găsi pe Bettina, o vede pe*

Beatrice): O! Iată-mă !... BEATRICE: Ce-mi poruncește domnul soț? OTTAVIO (*privind în toate părțile*): Nimic. BEATRICE: Ce caută înălțimea-voastră? OTTAVIO (*ca mai înainte*):

Nimic. BEATRICE (*aparte*): Mi se pare cam tulburat... OTTAVIO (*aparte, căutînd cu ochii în pir, ca mai*

înainte): Cum dracu a mai ajuns aici și asta? BEATRICE: Ai pierdut ceva?

OTTAVIO (*aparte*): Și cu toate astea am vorbit cu Bettina... (*Marchizei.*) Da, doamnă, am pierdut.

BEATRICE: Ce anume?

OTTAVIO: Am pierdut o nestemată.

BEATRICE : Nestemata pe care ai pierdut-o am găsit-o eu și-o țin la mine. Și dumneata, domnule marchiz, ar fi trebuit să te gîndești că astfel de nestemate nu se aduc în casă; că soției trebuie să-i porți respect, nu să-i dai asemenea exemple rele. (*Intră în camera în care se află Bettina și încuie ușa.*)

OTTAVIO: Sînt uluit! Cum de-a putut marchiza să afle totul? Cum a putut să pătrundă... Da! Pe întuneric am vorbit cu Bettina, dar acum unde-o fi dispărut? Ah, da, trebuie să mi-o fi înhățat marchiza! Dar mai înainte de-a o face să dispară din casa asta, trebuie s-o regăsesc și s-o iau cu mine! Trebuie să fac asta! Să știu că răstorn și casa, dar tot trebuie să iasă așa cum vreau eu! (*Pleacă.*)

SCENA 7

E tot noapte. Stradă CĂITE, în rochia ei de mătase

CATTE: Unde sînt? Încotro merg? Cu bezna asta nici strada n-o cunosc. Măcar de-ar fi aprins felinarele... dar să am puțină răbdare, că răsare ea, luna. Unde-o fi biată soru-mea? Cine-o fi înhățat-o? Nu poate fi altul decît domnul marchiz, asta e sigur. Dar fără să mă facă să mor așa, de groază, nu putea să-mi spună mie o vorbă, și i-o duceam frumușel pînă acasă? Mi-e milă de mine, nenorocita, că nu știu unde s-apuc... Tare frică mi-e c-o să stau toată noaptea asta aici, s-aștept pînă mi-or sări ochii! Măcar de-ar trece un suflet de om să-și facă milă cu mine.

SCENA 8

1,51,10 și CATTE

LELIO: Ce mult îmi place Veneția mea dragă! Nu mi-o mai aminteam... sînt ani de cînd lipsesc. Dar mai ales femeile, femeile de pe-aici, femeile astea venețiene

ar face să se îndrăgostească de ele și pietrele!
 Unde se mai găsește atîta grație, atîta sprinteneală,
 atîta gingășie? Pînă și cele urîte se fac plăcute. Știu
 să se gătească atît de bine, că te farmecă. Privește
 numai la fete, la fetișcane! Ce îmbrăcăminte! Ce
 aer! Ce talie! Ce figură! Ce^ parfum! Ce trufanda!

CATTE (*aparte*): Țsta pare să fie de prin alte locuri.

LELIO: Mi se pare că văd o femeie. Ea orice oră se găsesc
 noroace din astea. Ce rău îmi pare că n-am nici un
 ban!

CATTE: Ia să trec eu pe lîngă el, să văd, îl cunosc? (*Se
 apropie de Lelio.*)

LELIO: Singurică, doamnă?

CATTE: Singură, din nenorocire...

EBLIO: Dar ce vi s-a întîmplat?

CATTE: M-am rătăcit de-ai mei și nu știu să mă mai întorc
 acasă.

LEU O: Să vă însoțesc?

CATTE: Măcar de-ați face-o!

EBLIO: Ați cinat?

CATTE: Nu, domnule.

LELIO: Nici eu.

CATTE: Mîncăți seara?

LELIO: Cînd pot.

CATTE: Cum cînd puteți?

LELIO: Vreau să spun cînd am bani.

CATTE: În seara asta n-aveți?

LELIO: N-am para chioară!

CATTE (*aparte*): Țsta e norocul meu!

LELIO: Vreți să vă servesc cu un pahar de muscat?

CATTE: Dar parcă spuneți că n-aveți bani...

LELIO: Am încredere în dumneavoastră.

CATTE: Adică să plătesc eu?

LELIO: Plătește fiecare cîte un rînd.

CATTE (*aparte*): Ei, lua-te-ar dracu! (*Lui Lelio.*)

Muscatul îmi face rău. LELIO: Poate că acasă aveți un
 vin mai bun... CATTE: Vin slab, numai din cel slab. LELIO: O,
 ce mult îmi place vinul slab! CATTE (*aparte*): Țsta e
 șmecher al naibii! Halal
 străin mi-am găsit și eu! LELIO:
 Vreți să mergem?

CATTE (*aparte*): Trebuie să-1 rabd, ca să nu merg singură.

LELIO: Eu așa mă port cu femeile: cînd am, cheltuiesc eu,
 cînd n-am, spun, și dacă-mi dau, primesc.

CATTE: Dar să știți că la Veneția o să găsiți puține din cele
 care-o să vă dea..

LELIO: Dacă binevoiți, mîna dumneavoastră... CATTE: Iată-mă.
 (*Aparte.*) Oare-aș fi putut nimeri mai rău?

SCENA 9

PANTALONE, cu un lampion, și cei de mai înainte

PANTALONE (*lui Lelio*): Ah, aici erai, spurcăciune?!
LELIO (*aparte*): Nenorocită întâlnire! Taică-meu a început să mă urmărească. (*Fuge.*)
PANTALONE: Coană Catte, ce vād? Aici, la ora asta? Ce-i cu Bettina? Ce făceai aici cu fiu-meu?
CATTE: O, don' Pantalone, cît am mai plîns! Cîte-am îndurat! Ne-au înşfăcat pe amîndouă., cum ai văzut. Ne-au luat şi ne-au dus nu ştiu unde, apoi mie mi-au dat drumul, să plec. Despre soru-mea nu mai ştiu nimic, nimic...
PANTALONE: Şi cu fiul meu ce făceai?
CATTE: Fiul dumneavoastră era derbedeul ăla? Habar n-aveam. Ea ora asta nu vād nimic şi nu ştiu să mă duc acasă. A venit, a spus că mă-nsoţeşte pîn-acasă şi m-a luat cu el.
PANTALONE: O, ce pacoste mai e şi băiatul ăsta! Vezi, coană Catte, mi-au căzut pe cap două necazuri mari. Unul — că am un băiat păcătos cum nu se mai află, iar celălalt — că am pierdut-o pe Bettina în felul ăsta nenorocit. Pentru primul găsesc eu leac chiar în noaptea asta. Am tocmît nişte oameni care-or să pună mîna pe el şi-or să-i tragă cîteva ca de data asta să se sperie, iar altă dată să-şi bage minţile-n cap. Pentru al doilea nu ştiu ce să mai spun: nu ştiu unde s-o pornesc. Îl bănuiesc pe marchiz. Nu sînt sigur nici de Pasqualino. Am oameni care-or să afle tot. O să fac orice ca lucrurile să iasă la iveală şi jur pe cuvihtul meu de negustor cinstit că cine mi-a făcut-o o să mi-o plătească! (*Pleacă.*)

SCENA io

CATTE, singură

CATTE: Oh, cu ce foc se mai jură! Nu zic că n-ar fi negustor cinstit, dar ştiu că cine vrea să aibă o fustă de asta trebuie să plătească cotul cu două lire mai mult decît face. Materialul ăsta de rochie l-am cumpărat drept mătase dublă de Florenţa, şi ea e de Modena toată ziua! Şi vînzătorul se mai şi ţinea de capul meu, spunîndu-mi că mai lasă din preţ numai să i-l dau lui în lucru. Nu se mai poate trăi cu negustorii ăştia! Vor totul pentru ei. Dar ia te uite cum stau aici pe pragul ăsta şi vorbesc singură, ca nebuna! Vād că se apropie un felinar... dacă oamenii care vin se duc spre locurile mele, mă ţin după ei.

SCENA II

MARCHIZA BEATRICE, mascată, BETTINA, în fustă și bluză, cu o mască doar pe ochi, UN SERVITOR, cu un lampion, și CATTE

BEATRICE: Așa e, cum spun, apa îmi face rău, nu pot să merg cu barca și merg pe jos. BETTINA : Unde mergem, înălțimea-voastră? BEATRICE: La teatru.

BETTINA: Fie-vă milă de mine, nu-i potrivit ca tocmai în seara asta să mergem la teatru.

BEATRICE: Ți-am spus că merg la teatru și te iau cu mine tocmai pentru a te încredința unei rude de-ale mele pe care sînt sigură c-o voi găsi acolo.

BETTINA: Dacă mă găsește domnul marchiz, e vai de mine!

BEATRICE: Dacă ești cu mine, nu va îndrăzni nici măcar să te privească.

CATTE: Eettina, tu ești?

BETTINA: Vai de mine! Mor de frică ! Cine mă cheamă pe nume?

CATTE: N-o mai cunoști pe Catte, soru-ta? BETTINA: Dumneata ești? CATTE: Eu sînt, surioară!

BETTINA: O, draga mea! Dasă-mă să te strîng în brațe.

CATTE: Sigur, vino-ncoa să te pup! (*Se îmbrățișează.*)

BEATRICE: Cine e? BETTINA: Soru-mea!

CATTE: (*marchizei*): Sînt o femeie cumsecade, să știți! De ce vă temeți? BETTINA: Ce-i cu Pasqualino?

CATTE: O! Nu l-am văzut încă! M-am rătăcit... nu știu nici unde sînt, nici unde să mă duc.

BETTINA: Soro dragă, nu mai pot! Dacă nu-l văd, să știi că mor...

CATTE: Spune-mi, ce-ai pățit?

BETTINA : O să-ți povestesc niște lucruri!

CATTE: Și marchizul?

BETTINA. El era călăul!

CATTE: Și-ai avut vreo încurcătură?

BETTINA: Ce încurcătură?

CATTE: Păi... nu mă înțelegi?

BETTINA: Aha... N-a fost nimici

CATTE: Bine c-ai scăpat!

BETTINA: Mulțumită doamnei acesteia.

CATTE: Cine-i?

BETTINA: Soția lui.

CATTE: Ce spui?!

BEATRICE: Așa e. (*Bettinei.*) N-ați isprăvit încă? BETTINA: Acum, înălțimea-voastră, vin îndată. Și don' Pantalone?

CATTE. A trecut pe-aici chiar adineauri. E turbat de necaz.

BETTINA: Săracu! Îmi pare rău de el!

BEATRICE: (*Bettinei*): Se face târziu. Comedia trebuie să fi început... CATTE: (*Bettinei*): Te duci la teatru?

BETTINA: Da, trebuie. CATTE: O! De-aș putea veni și eu. BETTINA: Înălțimea-voastră, îngăduiți să vină și soru-meo ? BEATRICE:

Fără mască?

CATTE: Ei, m-oi înfofoli și eu în rochia asta, n-aveți

nici o teamă! BEATRICE: Atunci să mergem! (*O pornește înainte cu servitorul.*)

BETTINA: (*spre Catte*): Nu mă trage inima de loc! CATTE: Hai, și lasă! O să rîdem. BETTINA: Mai mult aș vrea să plîng...

CATTE: O, ce prostii îndrugi! BEATRICE: Ia-o înainte, fetițo!

BETTINA: Bine, înălțimea-voastră. Cu toate că mi-ar fi mai drag să merg alături de Pasqualino al meu.

CATTE: Merg și eu, înălțimea-voastră?

BEATRICE: Da, și dumneata.

CATTE: O, dumnezeu să v-ajute!

BEATRICE: Vreau să văd dacă voi putea termina totul în noaptea asta. Pe Pasqualino l-am pus în gardă. (*Pleacă toate trei întovărășite de servitor.*)

SCENA 12

Vedere spre Canal Grande; gondole. într-o parte se vede un fel de gheretă de scînduri prin care se intră în teatru. Ceva mai încoace, ușa prin care se iese din teatru și fereștriuca prin care se vînd biletele de intrare. Din cînd în cînd un băiat strigă: „*Luați-vă bilete, doamne măști, sece bani bucata, și plata înainte, doamne măști*”.’ De cealaltă parte, o bancă lungă, pentru patru persoane. Ici și colo felinare, cum se obișnuiește la intrarea teatrelor. Diferite măști trec încoace și încolo; unele vin să cumpere bilete, apoi intră în teatru, în timp ce altele vin fără să ia bilete; trece NANE, barcagiul, cu un lam-pion, condncînd cîteva măști care intră în teatru; apoi servitorul, cu lanterna, conduciud pe

MARCHIZA BEATRICE, BETTINA și CATTE; apoi MENEGO CAINEEEO CU MARCHIZUL OTTAVIO

și alți patru indivizi, care merg la*teatru. Băiatul strigă din cînd în cînd: „*Luați-vă bilete!*” etc.; apoi, dinăuntru, se aude strigătul: „*leșirea pe aici!*” Se deschide o ușă și ies Menego și Nane, cu lampioane

MENEGO: Te salut, cumetre Nane!

NANE: Să fii sănătos, cumetre Menego!

MENEGO: Ei, ți-a trecut?

NANE: Ce să-mi treacă?

MENEGO: Supărarea de la cearta aia...

NANE; Păi... am uitat-o...

MENEGO: Cît de dușmani sîntem pe mare, tot pe-atît de buni prieteni și de frați pe uscat.

NANE : Trebuie să strigi uneori ca să-ți păstrezi rangul, deși o faci fără chef.

MENEGO: De ce crezi tu că n-am dat îndărăt? Fiindcă era stăpînul acolo? Nici pomeneală! Am făcut așa fiindcă erau de față cincizeci de barcagii, și dacă trăgeam înapoi, și-ar fi bătut joc de mine cu toții.

NANE: Ți-ai dus stăpînul la comedie? MENEGO:
Da, cumetre.

NANE : Și eu am adus un străin care-a venit azi-dimi-neastă.
L-ain mai slujit de cîteva ori și nu-mi dă prea multă
bătaie de cap.

MENEGO: Și petrece? NANE : Lucru
mare! MENEGO: E cu femeia lui?

NANE: Cine știe!

MENEGO: Păi atunci să-mi povestești, drăguțule! NANE: Să
trimitem să ne aducă ceva de la circiumă... MENEGO: Foarte
bine, și să stăm la adăpost. NANE: Cam trage vîntul ăsta!

MENEGO: Tocmai de-aia. Cu-o cană de-ăla albu îl potolim
noi. (*Către Băiat.*) Mă, ăla micu, cu biletele, ia fă-te-
ncoa!

BĂIATUL: Ce doriți?

MENEGO: Du-te aici, aproape, și cere să-ți dea niște vin din
ăla dulcele. Spune-i jupînului că te-a trimis
Cainello... și să-ți scoată de-ăla din care dă la
prietenii. Auzi?

BĂIATUL: Bine.

MENEGO: Și grăbește-te, nu căsca gura, că ți-oi da și ție
ceva.

BĂIATUL: Mă duc și vin cît ai clipi! (*Pleacă.*) MENEGO: Ia zi-i,
frățioare, că te ascult. NANE: Iată-mă-s!

MENEGO: Ia spune, cum e cu străinul ăsta? NANE: Cum să fie?
Bine! îmi dă cîte un ducat
pe zi, și pe deasupra să beau și să mănînc;
și, cînd vrea să meargă cu două vîsle, plătește
dublu.

MENEGO: Trebuie să fie tare bogat...

NANE: Am auzit de la un servitor de la han, care e
dintr-un loc cu el, că rudele omului meu n-au
nici după ce bea apă. MENEGO: Și-atunci
de unde are bani? NANE: Ei! Joacă și el cărți.

MENEGO: Și femeia el o ține?

NANE: Cînd o -ține el pe ea, cînd îl ține ea pe el. MENEGO: Și
stau de vorbă? NANE: De... flux și reflux. MENEGO: La han?

NANE: Sigur că da, la han. La ce altceva crezi tu că
slujește hanul? MENEGO: Și e frumoasă stăpîna asta a
ta? NANE: Dacă te uiți bine la ea, nu prea face multe
parale... MENEGO: Haine? NANE: Aer și vînt. MENEGO:
Giuvaeruri? NANE: Mărgele de sticlă, din cele mari. MENEGO:
Și stăpînul e gelos?

NANE: Foarte gelos. Se scoală cu noaptea-n cap și începe
scandalul.

MENEGO: Știi, și stăpînul meu e poamă bună.

NANE: Bine, dar stăpîn'ta nu-i nevasta lui adevărată ?

MENEGO: Ba da, dar ce-are a face? Face și de astea.
Modă nouă, ce să-i faci! Modă nouă. NANE: Și stăpîn'tu
cum stă cu paralele? MENEGO: B lefter de te-apucă frica!

NANE: Și-al meu e acuma tot așa... te-apucă groaza
cînd te uiți la el! MENEGO: Eu, să știi, în zilele astea n-o
să mai ies

decît așa, din cînd în cînd. NANE: De ce? Dau faliment?

MENEGO: Ei, domnișorii ăștia nu dau faliment așa repede, se trag pe la țară pe undeva, dau drumul la servitori, mănîncă o dată la doi ani, și-apoi se întorc la Veneția să petreacă.

NANE: Se zice că nevastă-sa joacă jocuri de noroc nebunește!

MENEGO: Și-o să înnebunească, așteaptă numai... NANE: Alaltăieri am auzit c-au dat o masă nemaipomenită ...

MENEGO: Întreabă-1 pe vînzătorul de păsări, că și-acum are de luat banii pe marfă. NANE: Dar banii tăi ți-i dau? MENEGO: Te cred! Dacă vor să le fac treaba...

SCENA 13

BĂIATUL,, cu vinul, și cei de mai înainte

BĂIATUL: Hei, am adus vinul!

MENEGO: Bravo!

BĂIATUL: Îmi dai și mie ceva?

MENEGO: Mai e vorbă! Sînt om de onoare. Ține, du-te de-ți cumpără mere coapte. *(îi dă doi bani.)*

BĂIATUL: Euați-vă bilete, doamne măști! *(Către portar.)* Hei, mă lași să intru? Sînt aproape patru ceasuri din noapte. *(Poarta se deschide. Intră.)*

MENEGO: Să fii sănătos, cumetre!

NANE: Toate cele bune!

MENEGO: În cinstea dumitale, cumetre!

NANE: Sănătate! *(Bea.)*

MENEGO: Și dumitale...

SCENA 14

TITA, care iese pe ușa teatrului, și cei de mai înainte

MENEGO *(lui Tita)*: Nu vii la noi, cumetre?

TITA: De, știu și eu?

NANE *(lui Tita)*: Hai, nu vii?

TITA: Nu-s aici?

MENEGO: Ia de bea, că plătim noi tot. *(îi dau să bea.)* TITA: *(bea)*: Dacă-i cinste de la prieteni, se cheamă că-i de două ori cinste. MENEGO: Cînd e vorba de băieți de treabă, se poate să nu le fac cinste? NANE: Cred c-ai petrecut o leacă la teatru... TITA: Vai, ce-am mai rîs! MENEGO: E lume? TITA: Claie peste grămadă! MENEGO: Ee place?

NANE: Bieții comedianți! Își dau toată silința, dar știi cum e lumea pe-aici... Dar, oricum, le-au făcut oamenilor pe plac. Se chinuiesc ei, dar și lumea le dă curaj. *(Din teatru se aud aplauze și strigăte de bravo.)*

MENEGO: 1-auzi! Ce mai hărmălaie! *(Se aud din nou aplauze.)*

TITA: Vezi? Merge!

MENEGO: Sînt mulți barcagii?

TITA: Mai mult de-o sută.

MENEGO: Dacă le place barcagiilor, e bine. Noi sîm-tem ăia care fac norocul comedienților. Dacă ne place nouă, spunem pe oriunde ne ducem: O, ce mai comedie, ce mai comedie, ce lucru de soi! în teatru, dacă batem noi din palme, bat toți... că ne place și nouă lucrul bun. Nu ținem seamă nici de draci, nici de urlete, căci nouă comedii din alea cu miez ne trebuie.

SCENA 15

UN CĂPITAN DIÎ POLIȚIE, cu oamenii lui, apoi, LELIO și cei de mai înainte

NANE: Ei, copoi!

TITA: D-o urmări pe careva?

NANE: Cine știe? Țștia caută răul așa cum fac și doctorii.

MENEGO: Ei, oameni buni! Se duc prin toate teatrele și bine fac. Așa se stîrlesc hoții. LEIT o (*aparte*): O, drăguții de ei! Trei barcagii care

stau de vorbă. Ce plăcută conversație! MENEGO (*lui Nane*): Cine e domnișorul ăla care se

uită la noi? TITA: Doriți barcă? LELIO: Ei, jupîn Tita, dumneata ești? TITA: O, don' Delio, dumneavoastră erați?

MENEGO: Cine-i? E vreo Secătură din alea."? trxf1: E om de-al nostru, venețiaa, «lescut la Lî-vomo.

NANE: l>acă-L venețiau, atunci să viii. fZ-wf liil».) Ce porunciți?

MENEGO: Ei, numai "bine și trăiască Veneția! (*Vârtej te cit Lelio și-t dă să bec*)

ESHO: Vinul ăsta e grozav, îmi place io arte, foarte mult.

MENEGO (*glumind*): traî pare foarte, foarte tine. LEXIO: Cînd vreți să mergem să lopătam prin mlaștină?

MENEGO: Știți să umblați cu lopețile? LELIO: Pe vremuri eram foarte priceput. NANE: Ce se mai umflă-n pene, drăguțul de el! LELIO: Ce mult îmi place aici. îmi dați voie să șed?

MENEGO: Ca la dumneavoastră acasă. (*Lelio se așază.*)

LELIO: Moșule dragă, mai dă-mi un pahar! (*Bea din nou.*)

NANE: Ca la dumneata acasă, cumetre prostălău.

SCENA 16

Unul dintre copoi se duce la polițiști și face semn că 1-a descoperit pe Lelio. Aceștia vin să-1 prindă. Barcagiii îl apără și, dînd cu cîmile, cu pietre și cu banca pe care stau, îi pun pe fugă pe polițiști, strigînd după ei: „Cărați-vă spurcaților! Da-ți-i pace, descreieraților! Terminați odată!” După ce poliștii au fugit:

NANE: Victorie, victorie! **LELIO:** Sînteți
grozavi, vă rămîn obligat. **MENEGO:** Bravo
nouă, să trăim! **TOȚI:** Trăiască barcagiii,
trăiască 1

SCENA 27

K. & B. COWZ. A SBA. RXCCE, oiastată. Și tiubiăcali ca li în le*
BeltLnei, EKTUMTI CIL cele a. Le mn"-CLIZEI **Si** ca capisonul
NEGRU tras **pe eeli,** și SI HVIIORCL CIL LaarjpLoonl, iej **ăia.**
teaim

«**SNINI:** De ce-ați -vrut să pun. toate astea pe mine?
Eu na știu să port haine din astea. **BEATRICE:** Bărbatul
meu ne-a văzut; am impresia că
me-a recunoscut și, de aceea, ne-am schimbat
îmbrăcăminte la sfîrșitul reprezentației. **BETTINA:** Și
ce rost au toate astea? **BEATRICE:** Rostul îl vei afla mai
tîrziu. **BETTINA:** Și soiu-mea un' s-a dus? **BEATRICE:** Am trimis-o
la noi acasă, cu contesa, veri-
șoara mea, ca să nu încurce cele ce-am hotărît
cu ea.
BETTINA (aparte): Grea noapte mai e și-asta pentru mine!

SCENA 18

FASQUAI.INO și cele de mai înainte

PASQUALINO: O, soartă păcătoasă, unde s-o fi dus
Bettina mea? **BETTINA (aparte):** O, dragul meu, dac-aș
putea să-ți
spun că sînt aici! **BEATRICE (încet, Bettinei):** Iată-1 și pe
Pasqualino,
am trimis anume să-1 caute. **BETTINA (încet,**
marchizei): Anume? De ce? **BEATRICE (încet):** Anume pentru
dumneata. **BETTINA (încet):** Pentru mine? Dar ce să fac cu
el? **BEATRICE (încet):** Nu v-ați logodit? **BETTINA (încet):** Ba da,
înălțimea-voastră... **BEATRICE (încet):** Bine, atunci du-te cu
el.
BETRINA (îmtl): O, asta iu! Încă nu-îni e bățbat. **HEATRICE (imet):**
Ce spui?
Smt o fata cinstită. **BIEATEUCB (afiirtej :**
^Nostimă mai « și fata asta.! **IJISAUAI RCRO:** Stăpîna a trimis
dupi min«. **Mi-a spus**
s-o aștept aici. Ce-o -țfice? O, unde s-o fi dus
Bettina mea? A fugit? M-a trădat? Dt-a părăsit?
Simt că mă-niVuș! **BEATRICE (Bettinei):** Ianită-te la el!
Nu-ți face milă? **BETTINA (mmehizei):** L-aș mîngîia dac-aș
putea... **BEATRICE (Bettinei):** Și de ce nu peți? **BETTINA**
(nmrcfiizei): Fiindcă nu-s femeia lui! **BEATRICE**
(Bettinei): Cel puțin spune-i că ești aici. **BETTINA**
(mmehizei): Dacă mă dau pe față, nu știu
ce s-ar mai întîmpla, căci mă iubește și-1 iubesc
și eu.

BEATRICE (*Bettinei*): Ești prea aspră. BETTINA (*marchizei*): Sînt o fată cîstită. BEATRICE (*aparte*): Fetele de felul ei sînt rare ca și muștele albe.

PASQUALINO (*aparte*): Măștile alea două se uită la mine. N-o fi cumva stăpîna? Mi se pare că e pelerina ei. Și ailaltă, în bluză, fustă și cu masca pe ochi, n-o fi cumva Bettina? Oh, de-ar vrea domnul să fie ea!

BEATRICE (*Bettinei*): Ei, hai să isprăvim!

BETTINA (*marchizei*): Nu, mai bine fug!

SCENA 19

MARCHIZUL OTTAVIO, care iese pe ușa teatrului urmat de cei patru oameni ai săi, și cei de mai înainte

OTTAVIO (*către oamenii săi*): Iat-o pe soția mea și pe Bettina. Amici, fiți gata, dacă e nevoie! BETTINA: Vai de mine, cine sînt măștile astea?

BIS III ICE : Nu te mișca.

OTTAVIO (*apmînd-o cu forță fie mușcînd de vi-ză, crezînd că e Bettina*): Te-arn găsit, în sfîrșit! De-acum n-o să-mi mai scapi din mînă. Și dîndu-ri-a-ta., doamna mască, (*Bettinei, crezînd că e Beatrice*) daci nu ai minte, o să ai de-a face «a mine! Pasqualino, dumneata ce faci aici?

PASQUALINO (*f'zăpăcit*): Eu?... Păi... am venit La teatru...

OTTAVIO: Oferă-i brațul marchizei și condu-o acasă. (*Bettinei, pe care n-o recunoaște.*) Mă jur că ai să mi-o plătești! (*Apoi marchizei.*) Vino, sufletul meu, să mergem să ne mînguem inima! (*Pleacă cu marchiza și cu oamenii.*)

SCENA 20

PASQUALINO și BETTINA

PASQUALINO: Înălțimea-voastră, sînt aici ca să vă servesc. Binevoiți să-mi dați mîna. Cum? Nu vreți? Nu binevoiți? Stăpînul mi-a poruncit așa, altfel... Cel puțin spuneți-mi pentru ce m-ați chemat? Pentru nimic? Bine, să lăsăm. Masca aia cu bluză cine era? Bettina? Nu pot să cred. Ah, am pierdut-o pe Bettina mea! Nici nu știu ce-i cu ea. Dacă n-o găsesc, mă rog lui Dumnezeu să-și facă milă de mine și să-mi ia viața. De ce plîngeți? (*Bettina plînge.*) Uite, vă curg lacrimile pe mantie. Vă curg pe obraz. De ce nu le ștergeți? Nu vreți? Nu știu ce să mai spun. Nu vreți să mergeți acasă? (*Bettina*

face semn că da.) Da? Atunci să vă ajut. Nu vreți mîna, nu? (*Bettina refuză mîna.*) Ei! Dacă n-o găsesc pe Bettina, îmi pierd mințile! (*Pleacă.*)

15 — Goldoni — Teatru,
vol. I

225

BETTINA: Să mă dau pe față? Nu. Doi îndrăgostiți singuri, noaptea? Dacă știe cine sînt, nu știu ce-ar mai putea să iasă. (*Pleacă.*)

SCENA 21

**Cameră de parter în casa marchizului Ottavio MENEGO, cu
lampionul, și LELIO**

MENEGO: Așadar, tatăl dumitale vrea să te bage la răcoare? LELIO:

întocmai. MENEGO: Și de ce?

LELIO: Fiindcă-i smintit. Pretinde să-i urmez pilda, dar firea mea nu se potrivește de loc cu asta.

MENEGO: Ascultă, domnișorule, eu te-am apărat și te-am scăpat din mîna copoilor pentru că n-aveam ordin să te prind și fiindcă era prea mare nerușinarea ăloră să năvălească peste niște oameni de onoare și să-i facă de ocară. Altfel ți-aș spune că fii trebuie să asculte de tatăl lor! Cînd copilul nu-i bun, taică-su trebuie să-l atingă și să nu slăbească chinga, pentru că pînă la urmă tot copilul zice că taică-su-i de vină că nu l-a crescut cum trebuie...

LELIO: Bine, dar tot ce-i place tatei nu-mi place mie! Dacă aș fi, bunăoară, fiul dumitale și aș duce viața pe care o duci dumneata, aș fi în-cîntat!

MENEGO: Da, te înțeleg, fiindcă e bun lucru să mergi cu barca la plimbare, să te distrezi, dar să lopătezi zi și noapte, pe ploaie, pe zăpadă și pe îngheț, pe vînt și pe întuneric, pe orbecăiala aia blestemată... e o distracție pe care, dacă s-ar putea, nu prea aș dori-o de bunăvoie.

LELIO: Ce să mai vorbim, fiecare cu patima lui, eu o am pe-asta!

SCENA 22

DONNA FASQUA și cei de mai înainte

PASQUA: Hei, Menego, unde te-ai băgat? Te tot caut de la o vreme și nu te mai găsesc! MENEGO: Ah, femeile! Bine-ai venit. PASQUA: Vîno-coa, fiul meu, de cînd nu te-am mai văzut! Dă-mi mîna. MENEGO: Da, băbuțo, o să ne-alintăm noi, nu-ți fie

teamă.

LELIO (*aparte*): Tare-mi place bătrînica asta! **PASQUA** (*lui Menego*): Ce-ai de gînd cu băiatul ăsta

frumușel? **MENEGO**: Îți place? **PASQUA**: Mie-mi place, cum nu... **MENEGO**: Dacă vrei, stai. **PASQUA**: Aș putea să-1 și sărut?... **MENEGO**: Firește, ce naiba! Ți-o fi teamă că sînt gelos?

PASQUA (*aparte*): Dac-ai ști cine e, n-ai mai vorbi așa!

SCENA 23

PANTALONE și cei de mai înainte

PANTALONE (*din culise*): Jupîn Menego, pot să intru? **MENEGO**: Cine-i? Intră! **LELIO**: Vai de mine! Tata!

PANTALONE: Ah, aici erai, nenorocitul? Mă mir de dumneata, jupîn Menego, că acoperi un tîlhar ca ăsta, un descreierat ca ăsta! Mi s-a spus c-a venit aici. D-am întreat și pe domnul marchiz. Mi-a spus că nu-i aici, dar eu tot am venit să mă încredințez. Și iată-1, nenorocitul, smintitul de el!

IS

PASQUA: Don* Pantalone, așa vorbești ie flaL dumitale >

PANTALONE: Doică «bagă, de-ai ști ce neazuri, ara de la el, mi-ai pluige de milă. Mai bine l-aș fi strîns de gtt cînd era în leagăn!

HBKİGO: Dar ce-a iăcut?

L/EU O: Nimic, n-am fîcat nimic!

PANTALONE: Oare n-ai spus tu că vrei sâ mă cioraă-gești >

LELIO : Nn te cunoșteam atunci.

PANTALONE: Și despre mersul la circiuma toată ziua, despre jucatul în cărți și băutul cu tot sciul de nemernici nu spui nimic?

LELIO : Aici ai dreptate, dar nu pot face altfel!

PANTALONE: Ei bine, dacă-i așa, pregătește să te desparți de taică-tu. Am vorbit cu căpitanul unei corăbii, care-i cu pînzele ridicate de plecare. O să te duci spre Levant, o să te faci marinar, c-așa-ți place!

PASQUA (*aparte*): Oh, sărăcuțul! Nu vreau să se în-tîmple una ca asta 1

LELIO: Eu spre Levant? O, ce bun ești!

PANTALONE: Da, domnișorule, spre Levant... și, dacă nu te duci de voie, o să te duci de nevoie. îl aștept pe domnul marchiz, ca să-1 salut, după cum cere bunacuvîință, și-apoi o să vezi tu ce-o să ți se n-tîmple, secătură!

LELIO: Ei, pe legea mea, nu știu ce mă oprește să... (*îl amenință pe Pantalone.*)

MENEGO (*se bagă între ei*): Stai, stai, potolește-te!

PANTALONE: Cum? Pe mine? Îl ameninți pe tatăl tău? Gata! Repede! Oamenii sînt jos! (*Strigă spre ușă.*) Hei, unde sînteți? Fiu-meu vrea să mă bată !...

PASQUA (*aparte*): Bietul meu băiat! Numai din vina mea o să se prăpădească! ■ **MENEGO:** Hai, lăsați, liniștiți-vă, rînduim noi totul.

PANTALONE: N-am nevoie de sfaturile dumitale. Cînd uri iuu au poartă respect părintelui sau, au merita milă. S 1 bag la temniță.

PASQUA : Ah, don^l Pantalone, pentru numele lui Dumnezeu, liniștiți-vă!

PAN TAI, osfEir Nu mă mai bate la cap!

PASQUA: Vieți să-1 băgați în temniță?

PANTALONE: Da, o să-1 arunc într-o cămăruțadosnică !

PASQUA: O si vedeți însă că n-o să fie așa!

PANTALONE: Nu? De ce?

PASQUA (*aparte*): Ce să fac, doamne? Să vorbesc, sau să nu vorbesc? Vai, nenorocita de mine! Trebuie să-mi deșert sufletul. (*Tare.*) Fiindcă nu-i fiul dumneavoastră! **PANTALONE:** Nu-i fiul meu? Măcar de n-ar fi! Dar

ce-înseamnă asta, doică, ce-înseamnă asta? **PASQUA:** Acum, că-1 văd într-o încurcătură ca asta, nu mai pot să tac. Aflați deci că l-am schimbat pe cînd era în leagăn. **PANTALONE:** Și-atunci al cui copil e? **PASQUA:** E-al meu și al bărbatului meu. **MENEGO** (*către Pasqua*): Nu mai spune?! **PASQUA:** Da, domle, am crezut că fac bine. Am făcut

asta ca să crească și el ca lumea, să nu-i lipsească nimic și s-ajungă și el în rînd cu oamenii. **MENEGO:**

Bravo! Bine-ai făcut. **PANTALONE:** Și-al meu unde-ir

PASQUA: E Pasqualino, despre care credeți că-i feciorul meu.

PANTALONE: Pasqualino? Foarte bine. Te cred. Țasta trebuie să fie adevărul. Pasqualino e cinstit, arc apucături alese, pe cînd ăsta are numai gînduri grosolane și ordinare. Se cunoaște că-n Pasqualino e sîngele meu, iar în Lelio sînge de barcagiu. Păstrați-vă, așadar, comoara și lăsați-mă să-mi îmbrățîșez feciorul. Pe ăsta-1 iert, fiindcă văd că nu poate face altfel de cum îi cere firea lui, și natura nu i-a putut da nimic care să-mi fie pe îljac! INu vă mai cer alte mărturii despre schimbarea făcută și nu pun în discuție faptul, pentru <ă-mi dau seama de adevăr după aceste două iiri atît de deosebite. Iar tu, femeie nebună ce «ști, află c-ai merita să-ți plătesc cu vîrf și-nde-sat, căci din pricina ta a ieșit tot tîmbălăul ăsta! Dar cerul te-a pedepsit pentru că dorind, prin înșelăciune, să ai un fiu virtuos și învățat, a ieșit ca și cum ar fi crescut în casa voastră. De nude și vorba că cine înșală pe altul, pe el se înșală, că din rău nu poate ieși bine, că la femei ura e tot așa de păcătoasă ca și dragostea, și

că voi, astea, ați merita să vă bage una câte una într-o puiă și să vă bată cu maiul pînă v-o ?drobi! (*Pleacă.*)

SCENA 24

LELIO, MENEGO și DONNA PASQUA

LELIO (*donnei Pasqua*): Doamnă, ai spus adevărul?

Ori ai făcut-o ca să mă scapi de închisoare? PASQUA:
Ba nu, fiul meu, am spus adevărul gol-goluț.

LELIO: Sînt cel mai fericit om din lumea asta! MENEGO: Numai că eu nu prea sînt. LELIO: Și de ce, dragă tată?

MENEGO: Pentru că nu-mi prea vine la socoteală să mă pomenesc cu asemenea podoabă de băiat pe cap!

LELIO: Ascultă, nu prea m-am purtat cum trebuie, pentru că voia să mă silească să fac ceva care nu-mi era pe plac. Dați-mi o bonetă roșie, o vîslă în mînă și o barcă bună, și-o să vedeți ce bine-o să mă port!

MENEGO: Vrei să faci pe barcagiul cu surle și tobe?

LELIO: Chiar așa, și-o să folosesc pînă și vorbe de-ale voastre!

MENEGO: Ei, să știi că-mi vine rău! Frumoasă treabă ai mai făcut, nevastă!

PASQUA: Moșule dragă, nu știu ce să mai spun. Am crezut c-o să iasă bine...

MENEGO: Ah, doamne, simt că m-aprind!

PASQUA: Stai, dragă bărbate, nu te-nfură și nu mă dușmăni, că sînt băbuța dumitale!

MENEGO (*donnei Pasqua*): Dac-aș fi pierdut un fiu bun, ar mai fi mers, dar așa, să găsesc unul rău, asta nu-mi place de loc! Mai bine tăceai și-1 lă-sai să se ducă să-și ispășească păcatele. (*Pleacă.*)

LELIO: Tatăl ăsta al meu nu prea mă iubește...

PASQUA: O să te iubească cu timpul.

LELIO: De m-o iubi ori nu, puțin îmi pasă! Mă simt ca un nou-născut. Datoria de-a face mereu pe domnișorul mă copleșea. Acum n-o să știu cum să scap mai repede de blestemata asta de perucă! (*Pleacă.*)

PASQUA: Voiam să tac, dar n-am mai putut. Ea urma urmei, sînt mama lui, și dacă-1 pierde pe copilul ăsta, nu știu dac-aș mai putea să am alții! Sau, cine știe! Poate să mai fac și alții... Nu sînt chiar așa de bătrînă, și dragul meu Menego mă iubește. Numai din cauza băiatului ăstuia ne-am cam luat noi la colț... dar las', că după cină îl iau și mi ți-1 storc ca pe-o lămîie!... (*Pleacă.*)

SCENA 25

o altă cameră în casa marchizului Ottavio; lumini

MARCHIZUL, OTTAVIO ȘI MARCHIZA BEATRICE, **mascată ca mai sus**

OTTAVIO: Hai, draga mea Bettina, fii bună, nu mai fi așa aspră cu mine, care te iubesc atîta! De ce t«terni? Firește, cunosc modestia dumitale... știu că ești o fată cinstită. Știu că te rușinezi să faci dragoste cu un om căsătorit și știu că, atîta vreme cît nu sînt liber, nu pot să sper bunovoința dumitale. 2f-ai nici o teamă. Îți mărturisesc un secret: soția mea are-o anume boală din pricina căreia va muri cît de curînd. (*Aparte.*) Trebuie s-o ademenesc în acest fel...

BEAT ni CS (*scoțîndu-și -masca*): Foarte îndatorată de grația domn iei-voastre. Om perfid și criminal ce ești! La asemenea excese te împinge pofta dumitale brutală? Să dorești moartea soției dumitale și poate chiar s-o înlesnești, pentru a nu mai a-vea cine să-ți reproșeze purtările dumitale necinstite? Iată-te pentru a doua oară demascată și pedepsit! Dar de data asta mi-am dat seama de josnicia sufletului dumitale. Dumneata îmi dorești moartea, așa că, folosindu-mă de această descoperire, voi recurge la divorț, va trebui să-mi restitui dota, va trebui să-mi asiguri subzistența și vor afla despre asta și rudele mele și ale dumitale ! Va afla Veneția toată! Gîndește-te la toate acestea, eu m-am gîndit! (*Pleacă.*)

OTTAVIO: Ah, văd că amorul acesta va fi ruina mea. Soția mea a turbat. Va fi mai bine s-o părăsesc pe Bettina. Într-adevăr, sînt un mare smintit! Să mă obosesc atîta pentru o femeie, în timp ce e plin pămîntul de femei!? (*Pleacă.*)

SCENA 26

O altă cameră din casa marchizului Ottavio, neluminată
MARCHIZA BEATRICE, **conducînd-o prin întuneric pe BETTINA, nemascată**

BETTINA: Unde mă mai duceți, înălțimea-voastră? BEATRICE: Într-un loc unde vei fi ferită de persecuțiile soțului meu.

BETTINA: Și Pasqualino unde-i?

BEATRICE: Spune-mi, dacă Pasqualino ar veni să stea aici în întuneric cu dumneata, l-ai primi bucuroasă?

BEATRICE: O, nu, înălțimea-voastră... pentru Dumnezeu, să nu-l aduceți! BEATRICE: Adevărat?

Să nu-l aduc? BEATRICE: Nu, sigur că nu!

BEATRICE (*aparte*): Și totuși n-o cred! (*Tare.*) Ei bine, atunci stai aici puțin, că mă voi întoarce îndată.

BETTINA: Și trebuie să stau pe întuneric?

BEATRICE: Da, numai puțin. Pînă ce se duce marchizul la culcare.

BETTINA: O, săraca de mine! În noaptea asta o să-mi dau duhul!

BEATRICE: Ai răbdare, căci vei fi răsplătită. (*Pleacă.*)

BETTINA (*se așază*): Oh, sfântă răbdare, cât de nesecată trebuie să mai fii! Să mă văd eu alături de Pasqualino al meu, să stau mascată și el să nu mă cunoască! Mi se rupea inima... Dar cinstea e lucru mare!

SCENA 27

MARCHIZA BEATRICE, CU PASQUALINO,
prin întuneric, și BETTINA

BEATRICE (*vorbind tare, ca să poată auzi și Bettina*):
Pasqualino, rămâi în camera aceasta pînă mă întorc,
și ca să nu-ți fie teamă, te voi închide cu cheia.

PASQUALINO: Da de ce să stau aici?

BEATRICE: Vei afla mai târziu. Adio, noapte bună!

(*Pleacă și încuie ușa.*) BETTINA (*aparte*): Vai, biată Bettina, acum să te văd!

PJ.V.SOJIALIK'C : Și-asta e una! Mă bagă într-o odaie întunecoasă fără să-rai spună de ce! Ce să fac aici singur și fără lumină? O, de-ar fi aici și Bettina mea, aș ști eu ce să fac. Dar numai Dumnezeu știe unde-o fi! Ei, poate că păcătoasa m-a părăsit, m-a înșelat!

BE'RRRCTA (*ap ar ie*): Vai, sărăcuța de mine, nu mai pot!

PA.S2DALINO: De, și să mai crezi femeilor! Mai întîi plîmsete, jurăminte, jurăminte și miorlăieli, și pe uiră, uite, mi-a făcut-o, m-a păcălit!

BRCRRRN'A (*aparte*): Nu, suflete drag, nu te-am păcălit!...

PASQUALINO: Și cine-ar fi putut crede una ca asta? O fată atît de cuminte, care nu mă primea în casă de teamă să nu vorbească lumea și care nici măcar după ce ne-am logodit n-a vrut să-mi dea mîna, tocmai ea, să fugă, să-și schimbe viața, să-și facă de cap și să-și piardă cinstea!

BBYTTIN'A (*aparte*): O, cum mă doare inima! Cum mi-o mai sfișie!

PASQUALINO: Ah, Bettina, m-ai trădat! M-ai trădat, păcătoaso, m-ai omorît!... (*Bettina plînge tare.*) Dar ce-i asta? E cineva în odaie? M-au înșelat! Ajutor!... Cine-i aici? (*Dă de Bettina.*) O femeie? O, bietul de mine! Ei, suflete, cine ești? Poate că-i sufletul Bettinei!? Dar e un trup, nu-i un suflet. Simt că nu mai pot. Fie-ți milă de mine și vorbește, spune-mi cine ești?! Nu-mi răspunde. Ce-i asta? Văd o lumină prin gaura cheii. Hei, oameni buni, ajutor!

SCENA 28

MAXCHIZA BEATRICE cu o lampă, deschizînd ușa, și cei de
mai înainte

BEATRICE: Ce-i, Pasqualino? Ce s-a întâmplat? PASQUALINO : E
cineva în odaie! BEATRICE: Cine?

PASQUALINO: Mi s-a părut că-i o femeie. BEATRICE: Ei și?

PASQUALINO: Da cine-i? BEATRICE: Privește-o!

PASQUALINO: Tu ești sufletul meu? *(Se aruncă la
picoarele Bettinei.)* BETTINA *(aparte)*: O să murim
amândoi acum de
bucurie!

PASQUALINO: Da de ce n-ai spus nimic?

BETTINA: Fiindcă sînt o fată cinstită!

BEATRICE: Într-adevăr, acum știu că așa este. N-aș
fi crezut niciodată că o fată tînă și logodită,
așa cum ești dumneata, să fie atît de stăpînită.

PASQUALINO : Cum de ești aici? Cum ai plecat de-acasă?

BEATRICE: Vei afla totul la vremea sa. Acum,
hai, răsplătește-o pentru cumînțenia ei. Dă-i
mîna!

PASQUALINO: Sînt aici, viața mea, dacă mă vrei! BETTINA: Si fără
zestre... cum facem? Don' Pantalone
nu n-o să-mi dea cei două sute de ducăți...

PASQUALINO: Don' Pantalone? Uite-1!

SCENA 29

PANTALONE și cei de mai înainte

PANTALONE *(lui Pasqualino)*: Vino, fiul meu, lasă-mă să te
îmbrățișez și să te sărut!

PASQUALINO: Pe mine, don' Pantalone?

PANTALONE: Da, zi-mi tată, nu don' Pantalone. Donna Pasqua
nu-i mama ta, ți-a fost doică și mi te-a schimbat în
leagăn. Așa că tu ești scumpul meu fiu... *(îl
îmbrățișează și-l sărută.)*

BETTINA: Altă nenorocire pe capul meu! Pasqualino nu mai
e bărbatul meu!

PASQUALINO: O, mă bucur foarte mult c-am găsit un
asemenea tată, bogat, ales și iubitor, dar bucuria
mea e întunecată de-o durere care mă onighează.

JANTON: De ce, fiul meu? Să vorbim desigur.

PASQUALINO: Știi doar cît de mult o iubesc pe Bettina
șilrigeam nsedea s-o iau de nevastă... dar acum,
dacă suit fiul dumitale...

JANTON: Acum, dacă ești fiul meu, te vei însura cu ea
numaidecît. Bettina merită totul! Dacă mu șovăiam
să mă însor eu cu ea, cu-atît mai bine faci tu luînd-o
de soție! Atîta vreme cît erai un băiat sărac, fiul
unui barcagiu, nu voiam să mă pripeșc cu
însurătoarea voastră, dar acum sînt mulțumit, ți-o
dau, și chiar eu îți împreună mîna ta cu a ei. *(Se
apropie.)*

PASQUALINO *(luînd mîinile Bettinei)*: O, draga mea! Ce
fericire!

JETTINA: Ah, mor de bucurie!... *(Leșină, căzînd pe*

un scaun.) **PANTALONE:** Apă, oameni buni, ajutor!

SCENA UDTIMĂ

**MARCHIZUL OTTAVIO, CATTE, LELIO, ARLECCHINO,
BRIGHELLA, MENEGO și**

cel de mai înainte Vin cu toții în fugă să vadă ce s-a întâmplat și
toți încearcă, într-un fel sau altul, s-o readucă pe Bettina în simțiri

PANTALONE: Așteptați, lăsați pe mine, c-o fac eu să-și revină îndată. Vino-ncoa, dragă fiule! (*Scoate o foarfecă, taie o şuviță din părul lui Pasqualino, îi dă foc și o trece pe sub nasul Bettinei, care-și revine.*) Nu v-am spus eu? Euați aminte, învățați: mirosul bărbatului o face pe femeie să-și revină în simțiri, Să țineti minte, domnule marchiz.,,

OTTAVIO : Știu totul. Știu și că Pasqualino este, după cum s-a aflat, fiul dumitale. Știu că e soțul Bettinei, și sînt mulțumit. De aceea te și rog să faci în așa fel ca soția mea să-mi ierte slăbiciunea.

PANTALONE (marchizei): Ați auzit?

BEATRICE (marchizului): E de-ajuns să-ți schimbi viața, și te voi ierta.

OTTAVIO : În ceea ce privește viața, trebuie să ne-o schimbăm amîndoi.

BEATRICE: Îmi voi da toată silința să fac acest lucru.

OTTAVIO : Și eu jur că am să te urmez!

MENEGO (aparte): Jurăminte de marinari și de jucători !

LELIO: Tinerilor căsătoriți, mă bucur și eu alături de voi! (*Lui Pasqualino.*) Amice, hai să facem o afacere: am schimbat modul de viață, să schimbăm și hainele.

PASQUALINO : Dau orice, numai Bettina să-mi rămîină !

LELIO: De azi într-o săptămînă n-o să mai spui așa.

CATTE: Domnilor, îmi îngăduiți să spun și eu două vorbe?

OTTAVIO: Sigur. Spune!

CATTE: Facem nuntă fără nici un pic de veselie? Să nu luăm și noi o prăjitură, acolo, și o bucățică de ciocolată? Să dăm pe gît măcar o înghițitură de vin!

PANTALONE: Asta știe una și bună.

PASQUALINO: Mi-amintesc de ducatul acela al meu...

OTTAVIO: Hai, Brighella, du-te și adu de la mine niște dulciuri și o sticlă de vin ales. Jupîn Menego, du-te și dumneata! (*Brighella pleacă.*)

MENEGO: Eu? Și ce să fac, înălțimea-voastră?

OTTAVIO: Să aduci cîte ceva.

MENEGO: Eu să aduc?! Să mă iertați, dar cei care slujesc cu barca, așa cum fac eu, nu se ocupă cu de-alde astea. Astea să le facă cine le-a mai făcut. Pe mine mă privește numai barca mea. Fiecare să-și facă treaba pentru care e făcut.

EANTarxJKE: Are dreptate. Barcagiii care stau pe puntea de onoare hu vor să facă altceva decît să se ocupe de barca lor.

O'jTA.vr»: Biue, atunci să lăsăm asta. (*Brighella vîn-e urmat ie alți servitori, aăucînd dulciuri și vin-,*) Dați mirilor să bea, dați și doamnei Catte., șt tuturor celorlalți.

CATTE: Trăiască mirii! (*Bea.*)

tBWO : Trăiască mirii!

BETTINA (*ia în mină un pahar de vin, se îndreaptă spre public și recită următorul sonet*):

*Ca-n datini, cui m-ascultă, o urare Aș vrea să-i fac,
nălțînd paharul plin! Nu-i mare lucru: un sonet
închin, Dur e de-ajuns în astă-mprejurare.*

*Vreau să-i arăt că-s recunoscătoare Cui m-a-nșeles
și dragă-i sînt puțin; Cili știe către ce greșeli înclin,
Dur știe-a da greșelilor iertare.*

*Și iacă sînt cîstită, se cuvine Ca
fetele s-asculte ce le-oi spune, în
taină, și să-nvețe de la mine:*

*„Fugiți de a iubirii-nșelâciune;
Cinstite de veți fi, pârea-veți bune;
Decît să faci vrun râu, să mori mai bine"*

S f i v ș i t u l c o m e d i e i